

DIAGNOZA

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
DLA GMINY SIEDLISZCZE NA LATA 2016-2023

Luty 2017

1.	DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE MIEJSKO – WIEJSKIEJ SIEDLISZCZE ORAZ SKAŁA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH	5
1.1.	Położenie i historia	5
1.1.1.	Położenie administracyjne i geograficzne Gminy.....	5
1.1.2.	Rys historyczny	8
1.2.	Sfera społeczna	9
1.2.1.	Demografia	9
1.2.2.	Źródła utrzymania ludności	22
1.2.3.	Wykluczenie społeczne.....	22
1.2.4.	Bezpieczeństwo publiczne	28
1.2.5.	Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze społecznej.....	33
1.2.6.	Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej	34
1.3.	Sfera gospodarcza	34
1.3.1.	Struktura gospodarcza gminy Siedliszcze	34
1.3.1.1.	Przedsiębiorczośćpozarolnicza	34
1.3.1.2.	Sektor rolniczy	39
1.3.2.	Zatrudnienie oraz lokalny rynek pracy	41
1.3.3.	Bezrobocie	43
1.3.4.	Atrakcyjność inwestycyjna gminy.....	45
1.3.5.	Zdolność inwestycyjna gminy	46
1.3.6.	Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych gminy	55
1.3.7.	Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze gospodarczej	57
1.3.8.	Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej.....	58
1.4.	Sfera środowiskowa	58
1.4.1.	Budowa geologiczna oraz udokumentowane złoża kopalin.....	58
1.4.2.	Zasoby wodne oraz stan czystości hydrosfery	62
1.4.3.	Zasoby glebowe i ich jakość.....	65
1.4.4.	Przyroda.....	66

1.4.5. Powiązania przyrodnicze	67
1.4.6. Powietrze atmosferyczne	68
1.4.7. Hałas i fale elektromagnetyczne	70
1.4.8. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze środowiskowej	70
1.4.9. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej.....	71
1.5. Sfera przestrzenno - funkcjonalna.....	71
1.5.1. Użytkowanie gruntów	71
1.5.2. Struktura funkcjonalno – przestrzenna	72
1.5.3. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług	73
1.5.4. Infrastruktura komunikacyjna	76
1.5.5. Infrastruktura techniczna	77
1.5.6. Charakterystyka przestrzeni publicznych w gminie Siedliszcze	83
1.5.7. Identyfikacja najważniejszych problemów i potencjałów w sferze funkcjonalno - przestrzennej.....	86
1.5.8. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w funkcjonalno - przestrzennej	87
1.6. Sfera techniczna	87
1.6.1. Mieszkalnictwo	87
1.6.2. Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej.....	92
1.6.3. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej	98
1.6.4. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej	99
2. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	99
2.1Wskaźniki społeczne delimitujące obszary zdegradowane.....	100
2.2Wskaźniki gospodarcze delimitujące obszary zdegradowane	114
2.3Wskaźniki środowiskowe delimitujące obszary zdegradowane	116
2.4Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne delimitujące obszary zdegradowane.....	122
2.5Czynniki techniczne – w szczególności stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz stopień niefunkcjonowania	

	rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.....	129
3.	DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI	144

1. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE MIEJSKO – WIEJSKIEJ SIEDLISZCZE ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

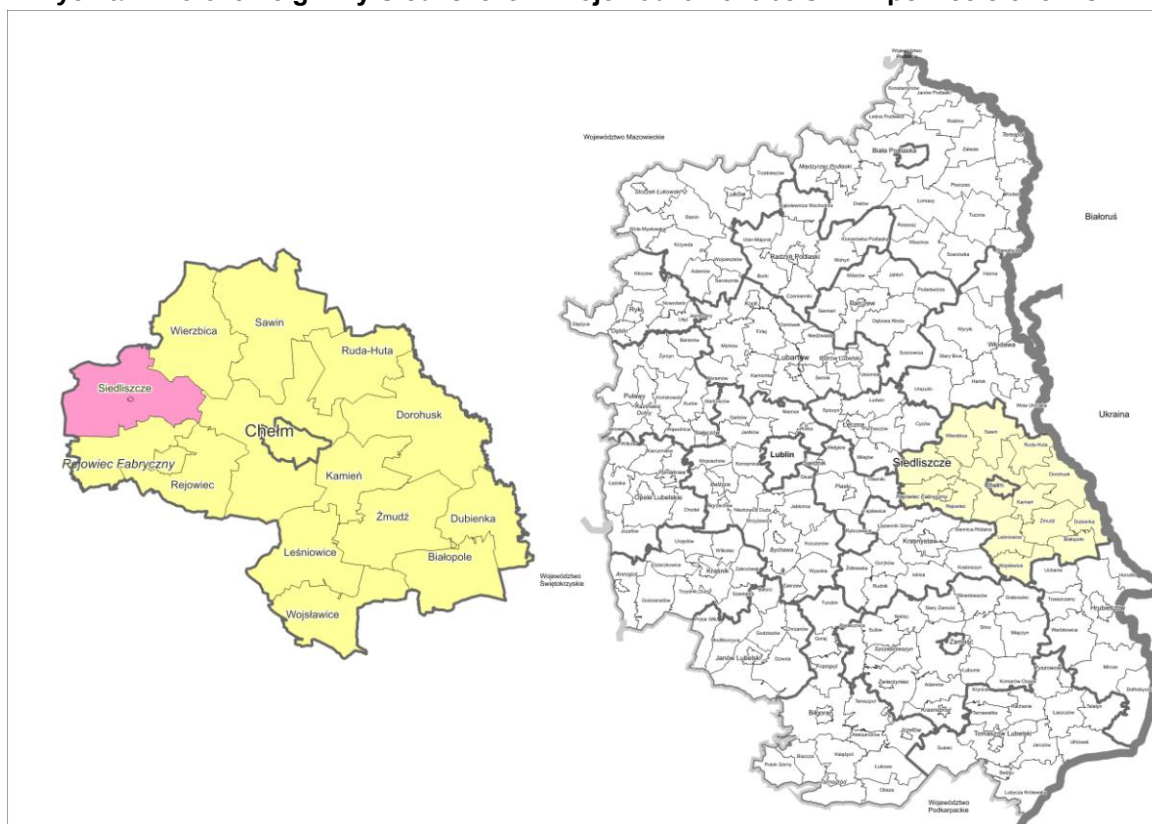
1.1. Położenie i historia

1.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne Gminy

Siedliszcze jest gminą miejsko-wiejską, zlokalizowaną w centralnej części województwa lubelskiego, w powiecie chełmskim, w jego zachodniej części. Sąsiednie gminy kierując się od zachodu to: Milejów (pow. łęczyński), Puchaczów (pow. łęczyński), Cyców (pow. łęczyński), Wierzbica (pow. chełmski), Chełm (pow. chełmski), Rejowiec Fabryczny (pow. chełmski) oraz Trawniki (pow. świdnicki). Zgodnie z systemem kodowania statystycznych jednostek terytorialnych w Unii Europejskiej NUTS, Siedliszcze znajduje się w obrębie podregionu chełmsko – zamojskiego.

Najbliższym dużym miastem jest oddalony o około 25 km na południowy - wschód Chełm – stolica powiatu. Odległość do Lublina – stolicy województwa – wynosi nieco ponad 50 km. Gmina jest położona w odległości około 60 km od przejścia granicznego z Ukrainą w Dorohusku.

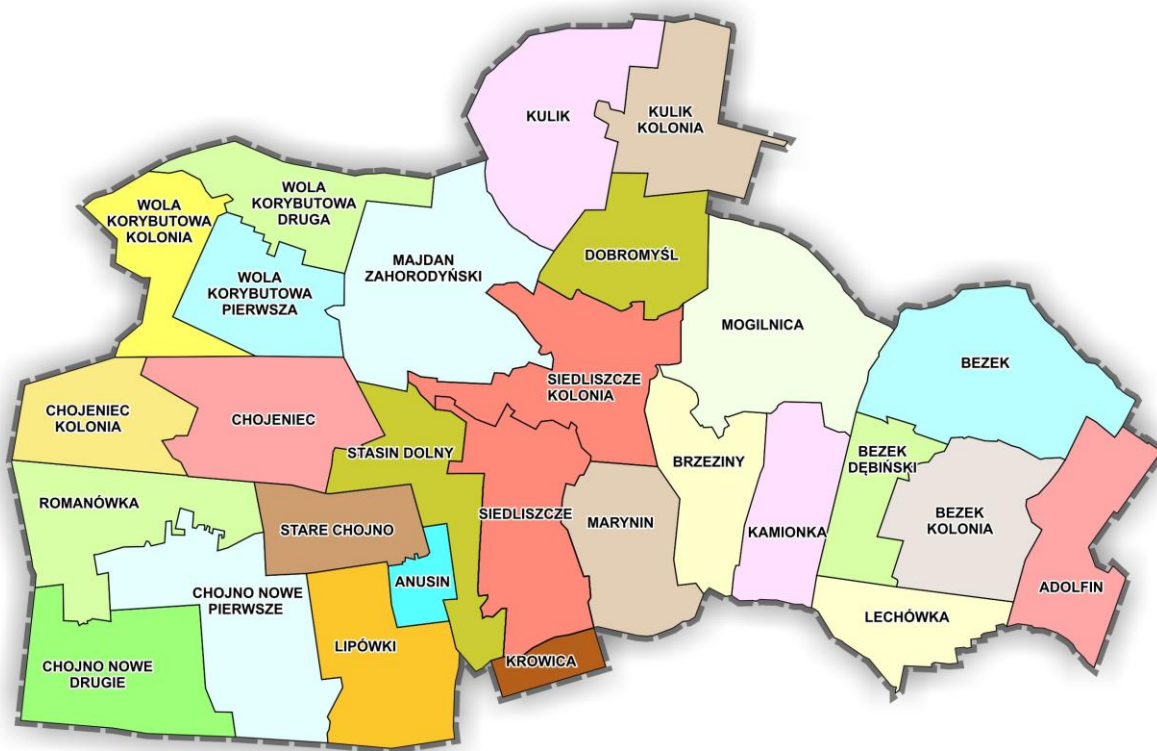
Rycina 1. Położenie gminy Siedliszcze w województwie lubelskim i powiecie chełmskim

źródło: opracowanie własne

Powierzchnia gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze stanowi 150,2 km² (15 019,451 ha)¹. Do końca 2015 roku Siedliszcze było gminą wiejską. *Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2015 r. w sprawie ustalenia granic niektórych miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, ustalenia granic oraz zmiany nazw i siedzib władz niektórych gmin (Dz. U. z 2015 r. poz. 1083)*, z sołectw: Siedliszcze i Siedliszcze - Kolonia (3 obręby geodezyjne: Siedliszcze, Siedliszcze-Kolonia oraz Siedliszcze-Osada) utworzone zostało miasto Siedliszcze, którego powierzchnia wynosi 13,19km² (1319,1 ha)². Obszar wiejski gminy Siedliszcze zajmuje powierzchnię 137km² (13 700,3511 ha). Obszar wiejski gminy tworzy 26 sołectw: Adolfin, Anusin, Bezek, Bezek-Kolonia, Bezek Dębiński, Brzeziny, Chojeniec, Chojeniec-Kolonia, Dobromyśl, Kamionka, Krowica, Kulik, Kulik-Kolonia, Lechówka, Lipówki, Majdan Zahorodyński, Marynin, Mogilnica, Chojno Nowe Pierwsze, Chojno Nowe Drugie, Romanówka, Stare Chojno, Stasin Dolny, Wola Korybutowa Pierwsza, Wola Korybutowa Druga, Wola Korybutowa Kolonia. Obecnie obszar miejski tworzą 2 sołectwa: Siedliszcze oraz Siedliszcze-Kolonia.

Rycina 2. Podział administracyjny gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze

źródło: opracowanie własne

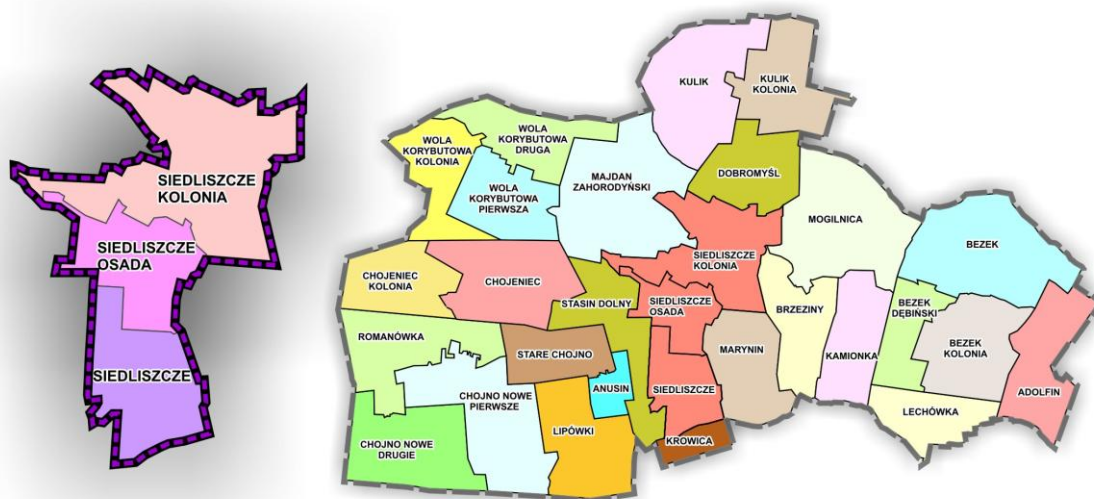
W procesie diagnostycznym, służącym delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, obszar miejski, zgodnie z uwarunkowaniami historycznymi, podzielono na 3 jednostki analityczne, a mianowicie: Siedliszcze, Siedliszcze Osada oraz Siedliszcze Kolonia. Tak przyjęty podział obszaru miejskiego na ww. jednostki, pozwolił na uzyskanie bardziej szczegółowych i wiarygodnych zjawisk zachodzących na wyżej wymienionych obszarach.

¹ na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

² na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

Jest to zgodne z *Wytycznymi*..., według których łączna powierzchnia wybranych obszarów, zakwalifikowanych jako obszary rewitalizacji, nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ludność zamieszkująca te tereny, nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Rycina 3. Jednostki analityczne gminy Siedliszcze

źródło: opracowanie własne

Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze jest jedną z 5 gmin budujących Obszar Funkcjonalny „Zbiornik Oleśniki”.

Rycina 4. Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze na tle Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik Oleśniki”

źródło: opracowanie własne na podstawie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik Oleśniki”.

Gmina miejsko - wiejska Siedliszcze położona jest na Polesiu Wołyńskim, w obrębie dwóch mezoregionów. Zachodnia część gminy znajdująca się w obrębie Obniżenia Dorohuckiego jest terenem równinnym o przejściowym charakterze z licznymi i rozległymi torfowiskami i ubogimi glebami typu bielcowego, wykazującymi cechy Polesia (liczne i rozległe podmokłości i torfowiska) oraz terenów wyżynnych (zjawiska krasowe, budowa geologiczna). Natomiast wschodnia część gminy, znajdująca się w obrębie Pagórów Chełmskich, jest zdecydowanie bardziej urozmaicona. Pagóry Chełmskie to wyspowe wzniesienia o wysokości do 290 m n.p.m., zbudowane z margli kredowych z czapami piaskowców trzeciorzędowych. W obniżeniach między wzgórzami występują równiny torfowe. Są specyficznym obszarem, gdzie niewysokie, kopulaste, wyspowe wzgórza wcinają się w rozległe, płaskie i często zabagnione obniżenia Polesia.

1.1.2. Rys historyczny

Historia Siedliszcza jest nierozzerwalnie związana z rodami Korybutów, Witwińskich, Kożuchowskich, Podhorodyńskich, Siestrzewitwowskich, Rzewuskich i Węgleńskich.

Badania znalezisk archeologicznych z Siedliszcza i okolic świadczą o prastarych dziejach osadnictwa w tej okolicy, które sięga IV okresu epoki brązu. Późniejsza historia Siedliszcza to dzieje osady targowej położonej na południe od grodu obronnego, które sięgają prawdopodobnie początków XV wieku. Początki jej istnienia są jednak słabo udokumentowane, a najstarsza zachowana wzmianka źródłowa poświadczająca istnienie Siedliszcza jako wsi należącej do parafii Łyszcz pochodzi z 1421 roku. Od drugiej połowy XV w. osada była w posiadaniu rodu Korybutów. W roku 1548 Tomasz i Mikołaj Korybutowie otrzymali przywilej na lokację miasta Tomisław, która miało powstać na terenie wsi Siedliszcze. Na początku XVII w. Korybutowie sprzedali majątek i przez długi okres osada bardzo często zmieniała właścicieli. Właścicielem m.in. była Walerian Podhorodyński, który na miejscu zamku zniszczonego w wyniku wojen, wznosił dwór folwarczny. Pod koniec XVII w. Siedliszcze znalazło się w posiadaniu rodu Rzewuskich. Po roku 1752 kiedy to Wacław Rzewuski został hetmanem polnym koronnym, stacjonowała w Siedliszczu chorągiew husarii, którą dowodził pułkownik Wojciech Józef Longin Węgliński. Wojciech J.L. Węgleński w 1758r. odkupił od Wacława Rzewuckiego dobra Siedliszcza i już w 1760r. otrzymał od króla Augusta III zgodę na lokację miasta na prawie magdeburskim, wraz z przywilejem na organizowanie cotygodniowych targów i czterech jarmarków rocznie, w tym dwóch dwutygodniowych. W latach 1758-1766, w miejscu starego dworu z czasów Waleriana Podhorodyńskiego, stanął nowy, okazały dwór w stylu barokowym, zaś w 1764 roku Węgleński wybudował cerkiew greko-katolicką wraz z plebanią i wydał zgodę na utworzenie parafii. Osada zamieszkiwana była głównie przez mieszczan wyznania greko-katolickiego i Żydów, podczas gdy ludność wyznania rzymsko-katolickiego przeważała w okolicznych wsiach, będących częścią dóbr. Osada korzystnie położona przy trakcie z Chełma do Łęcznej i Lublina, przy przecięciu z lokalną drogą z Rejowca do Cycowa, posiadała znaczący potencjał dla rozkwitu handlu i rzemiosła, jednak mimo starań Węgleńskiego rozwój ekonomiczny miasteczka przebiegał powoli. W 1787 r. właścicielem miasteczka został Antoni Leopold Węgleński – syn Wojciecha Józefa Longina. W 1875 roku, w ramach represji po powstaniu styczniowym, miejscowa parafia greko-katolicka została przekształcona w prawosławną. Pod koniec lat 90. XVIII miejscowa parafia greko-katolicka została przekształcona w prawosławną. W XIX wieku dobra wielokrotnie zmieniały właścicieli i na

skutek złego administrowania podupadły pod względem ekonomicznym. W kwietniu 1882 połowa zabudowań osady wraz z cerkwią i plebanią została zniszczona na skutek pożaru, w 1886 roku ogień strawił miejscową bożnicę, która odbudowana spłonęła ponownie w 1897 roku. Pod koniec XIX wieku w osadzie znajdowała się cerkiew prawosławna, synagoga, szkoła początkowa, urząd gminy, stacja pocztowa, kasa wkładowo-zaliczkowa, a także mała fabryka narzędzi rolniczych, fabryka wód gazowanych, 3 garbarnie i olejarnia. Miejscowa ludność zajmowała się wyrobem bryczek i sań, sprzedawanych później na jarmarkach w Łęcznej. Na terenie folwarku działała gorzelnia i dwa młyny wodne. W 1906 roku podjęto działania na rzecz budowy w Siedliszczu parafialnego kościoła katolickiego, zaś w 1909 roku w osadzie założony został cmentarz katolicki, mieszczący się w pobliżu cmentarza prawosławnego (wcześniej unickiego). Podczas I wojny światowej, w sierpniu 1915 r. w Siedliszczu toczyły się zacięte walki między wojskami rosyjskimi i niemieckimi. Wycofujący się Rosjanie podpalili osadę, niszcząc doszczętnie drewnianą i murowaną zabudowę całego centrum. Osadę opuściło wówczas wielu mieszkańców, tak iż spośród 2752 mieszkańców notowanych tu w 1914 roku, w 1917 roku pozostało zaledwie 945 osób. W okresie międzywojennym w osadzie funkcjonowała synagoga, cerkiew oraz szkoła ludowa. Siedliszcze, odbudowujące się ze zniszczeń wojennych, pozostawały niewielką osadą, zamieszkałą przez ludność zróżnicowaną pod względem etnicznym i wyznaniowym. W latach 1920-1922 roku miała miejsce parcelacja majątku, zaś dawny dwór przeznaczono na potrzeby urzędu gminy oraz szkoły powszechnej. W latach 30. XX wieku miał miejsce gospodarczy rozwój ośrodka – powstały tu wówczas 2 młyny motorowe, 3 młyny wodne, 9 wiatraków, a także gorzelnia. Siedliszcze zostały wyzwolone spod okupacji niemieckiej w lipcu 1944 r.

Prawa miejskie Siedliszcze odzyskało w 2016 roku.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Demografia

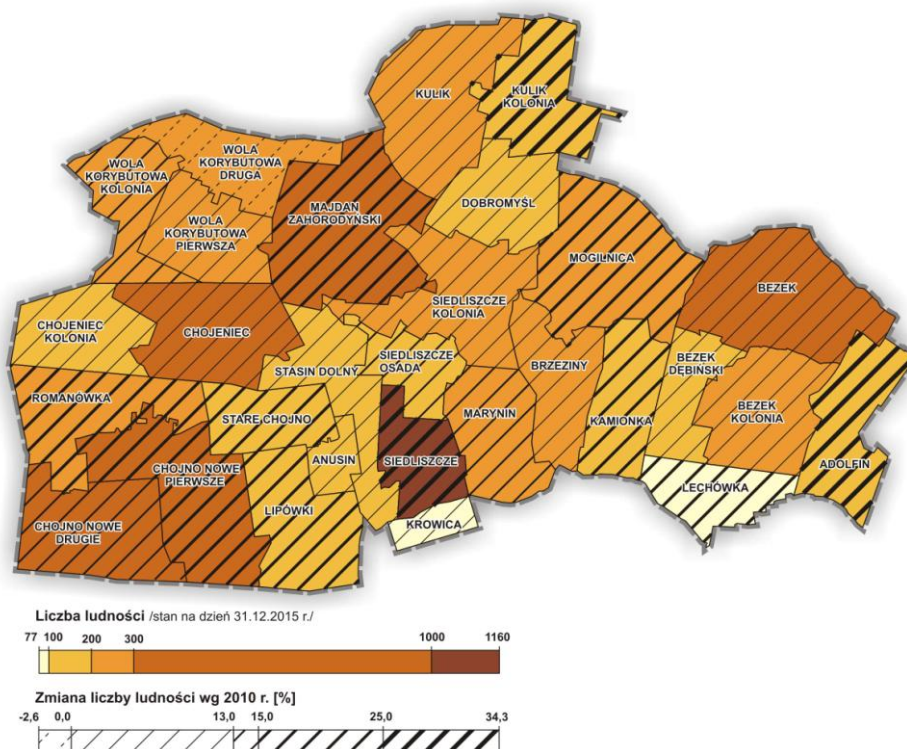
Przemiany demograficzne są niezwykle istotną składową rozwoju społeczno-gospodarczego, bo decydują one m.in. o zmianach udziału ludności w poszczególnych ekonomicznych grupach wieku. Znaczny udział ludności przedprodukcyjnej i produkcyjnej wpływa na obecną i potencjalną wielkość zasobu siły roboczej. Powoduje też określone konsekwencje gospodarcze związane z przedsiębiorczością i aktywizacją rynku pracy, co z kolei przekłada się na wysokość dochodów władz samorządowych. Z drugiej strony wizja kurczenia się zasobów siły roboczej i odpływu wykwalifikowanej ludności zagraża nowym inwestycjom. Podobnie wzrost udziału ludności w wieku nieprodukcyjnym, o czym informują wskaźniki obciążenia demograficznego, to konieczność zwiększenia wydatków socjalnych.

Według danych Urzędu Miejskiego w Siedliszczu, liczba osób zameldowanych w gminie w 2015 roku wynosiła 6963 osoby. W porównaniu do 2010 roku odnotowano wzrost liczby mieszkańców o 14,5% (o 882 osoby).

Analiza danych wykazała, iż pod względem zaludnienia największymi sołectwami/obrubami w gminie jest: Siedliszcze (1096 osób), Chojno Nowe Pierwsze (493) i Bezek (418 osób). Udział liczby mieszkańców w ogólnej liczbie ludności wynosił: Siedliszcze – 15,8%, Chojno Nowe Pierwsze – 7,1%, Bezek - 6,0%. Liczba ludności w pozostałych sołectwach

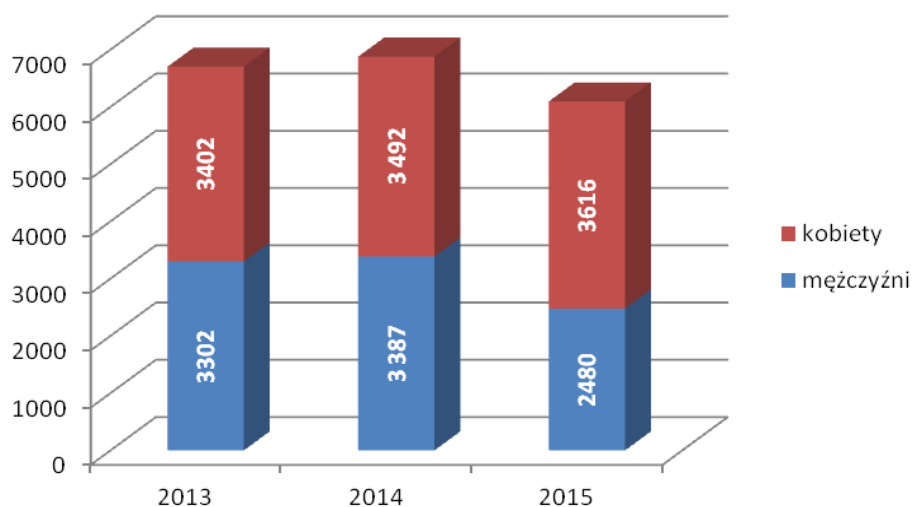
kształtowała się na poziomie od 326 do 77 osób w sołectwie Krowica. Najniższy odsetek mieszkańców zamieszkiwał sołectwo Krowica (1,1%) i Lechówka (1,3%). Od 2010 roku spadek ludności nastąpił jedynie w sołectwie Wola Korybutowa Druga (o 6 osób). Najwyższy wzrost liczby ludności został odnotowany w Siedliszczu (o 234 osoby), Chojnie Nowym Pierwszym (o 68), Majdanie Zahorodyńskim (o 42) oraz w Bezku i Adolfinie po 35 osób.

Rycina 5. Zmiana liczby ludności w latach 2013 – 2015 w poszczególnych sołectwach/obrębach gminy Siedliszcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

Spośród 6963 mieszkańców zamieszkujących gminę, 50,8% stanowiły kobiety, a 49,2% mężczyźni (3422). Średnio na 100 mężczyzn przypadało 103,4 kobiety, co jest wynikiem niższym od średniej dla województwa (106) i średniej dla powiatu (104). Od 2010 roku zaobserwowano wzrost współczynnika feminizacji, który w tym okresie wynosił 103,1 kobiet/100 mężczyzn.

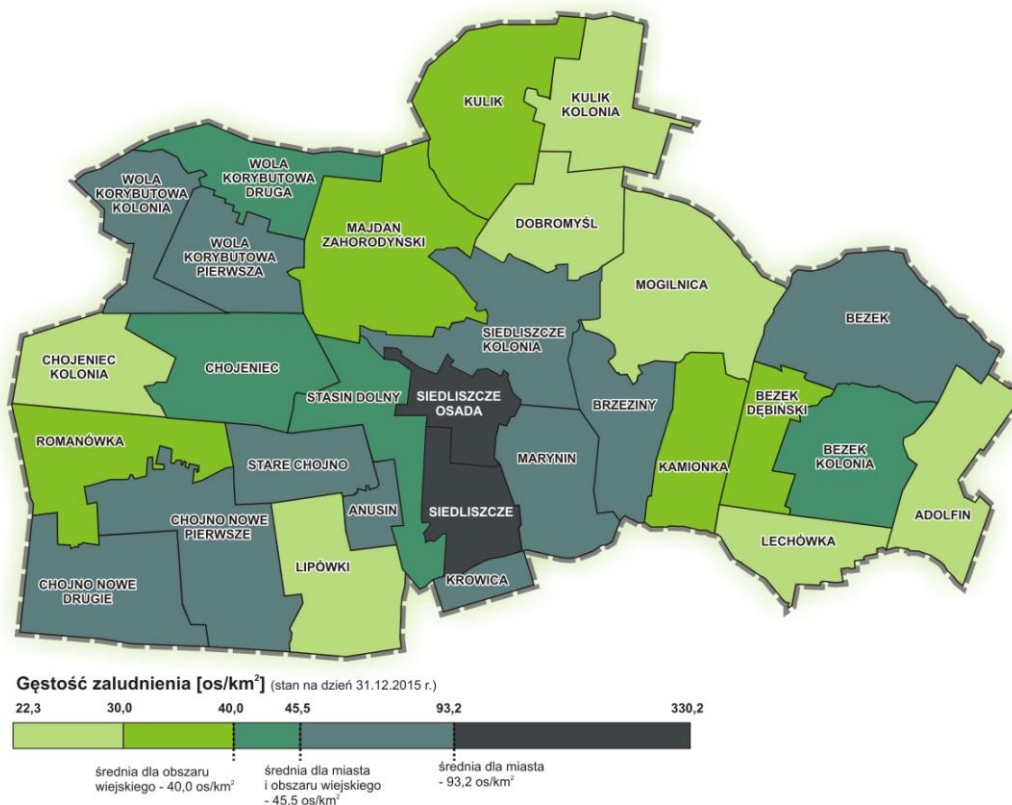
Wykres 1. Ludność gminy według płci w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gęstość zaludnienia

Gminę Siedliszcze charakteryzuje bardzo niski wskaźnik gęstości zaludnienia – 45 osób/1 km². Z dostarczonych danych przez Urząd Miejski w Siedliszczu wskaźnik ten wynosił 45,52 osób/km². W obszarze wiejskim gminy wskaźnik ten wynosił 39,9 osób/km², zaś dla miasta 93,24 osób/1km². Oznacza to, że gęstość zaludnienia jest wyższa od średniej dla powiatu chełmskiego (42 osoby/km²), ale zdecydowanie niższa od średniej dla województwa wynoszącej 85 osób/km². Biorąc pod uwagę liczbę ludności zamieszkałej w gminie najwyższą gęstością zaludnienia charakteryzują się obręby: Siedliszcze Osada (330,22 osób/1km², Siedliszcze (111,37 osób/1km²) oraz sołectwo Anusin (88,59 osób/1km²). Najmniej zaludnioną jest sołectwo Chojeniec Kolonia i Lipówki, w których wskaźnik ten wynosił zaledwie 23 osoby/1km².

Rycina 6. Gęstość zaludnienia w sołectwach/obrębach Gminy Siedliszcze

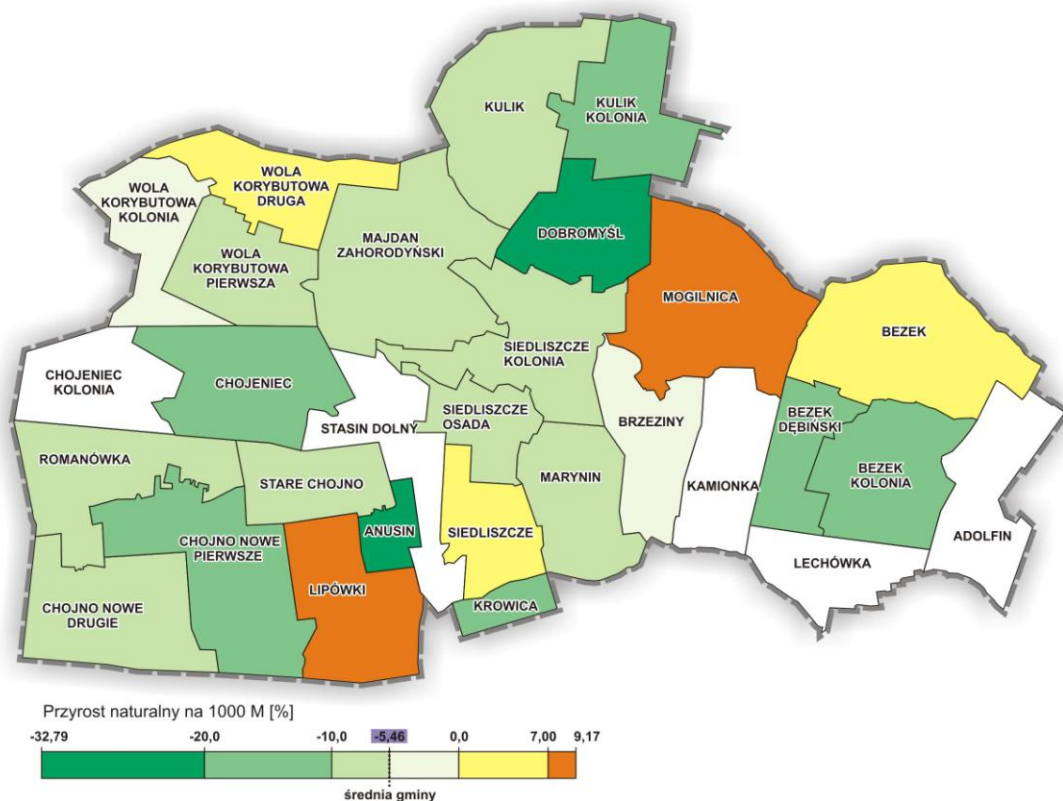

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

Ruch naturalny i wędrówkowy ludności

Dynamika zmian liczby ludności kształtowana jest pod wpływem dwóch procesów demograficznych – przyrostu naturalnego oraz ruchu wędrówkowego (migracyjnego). Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie, powodowane przez urodzenia i zgony. W latach 2013 – 2015 zaobserwowano znaczącą (ponad dwukrotną) przewagę zgonów nad urodzeniami, co w konsekwencji daje ujemną wartość przyrostu naturalnego. Wartość przyrostu naturalnego w analizowanym okresie stale się pogłębiała, a w 2015 r. odnotowano jego wartość (- 37) dla obszarów wiejskich oraz (-1) dla obszaru miejskiego, zaś dla obszaru gminy (-38). Niekorzystne tendencje potwierdzają wskaźniki przyrostu naturalnego na 1000 osób. Wartość wskaźnika przyrostu naturalnego dla gminy wynosiła (-5,46), na terenach miejskich (-0,67), zaś dla obszarów wiejskich (-6,76).

Rycina 7. Wskaźnik przyrostu naturalnego w latach 2013 - 2015 w Gminie Siedliszcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

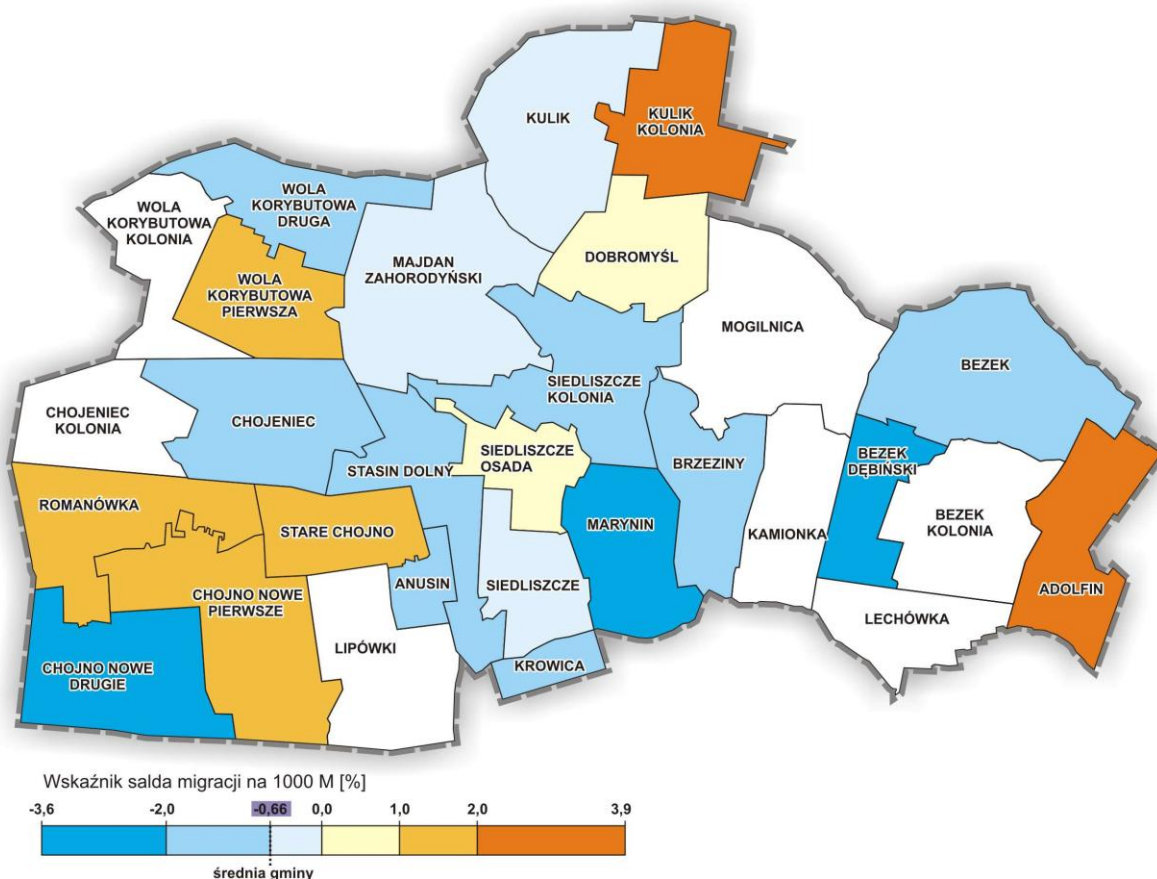
Podobnie jak w przypadku wzrastającej liczby zgonów, od 2013 roku odnotowuje się malejącą liczbę urodzeń, która w obszarze miejskim zmniejszyła się nieznacznie, bo tylko o 4 urodzenia, zaś w obszarze wiejskim gminy zmalała o 14 urodzeń, natomiast w obszarze całej gminy nastąpił spadek o 10 urodzeń. Należy spodziewać się, utrzymania tendencji, która w kolejnych latach będzie oscylowała w zbliżonym przedziale. Z punktu widzenia kierunków i możliwości rozwojowych gminy, potencjał ludnościowy jest bardzo osłabiony ze względu na ciągle ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.

Od 2013 roku, w gminie Siedliszcze utrzymuje się stale ujemne saldo ruchu wędrownego (migracyjnego), co oznacza, iż liczba osób emigrujących na stałe z gminy była zdecydowanie wyższa niż liczba osób osiedlających się w jej granicach.

W 2015r. na terenie gminy zameldowało się łącznie 116 osób, w tym na obszarach wiejskich 53 osoby, a na terenie miasta zaledwie 8 osób. Wymeldowały się 162 osoby (72 – z obszarów wiejskich, a 18 osób z miasta), co daje saldo migracji dla całej gminy (- 46). Wartość wskaźnika salda migracji na 1000 osób, w 2015r. wyniosła (- 0,66) dla obszaru całej gminy, na wsi (- 0,35), a na terenie miasta (- 0,54). Największą liczbę zameldowań w gminie odnotowano w 2014r. i wyniosła ona 119 osób (na obszarach wiejskich 57 osób, w mieście 5 osób), przy czym w tym okresie wymeldowało się 125 osób. Od 2015 roku ruch osiedleńczy na teren gminy zmalał, zameldowało się 116 osób, przy 125 osobach, które się wymeldowały. Saldo migracji wynosiło więc (- 46) osób (na obszarach wiejskich (-19), w mieście (- 8). Niewielkie dodatnie saldo migracji odnotowano jedynie w

sołectwach/obrębach: Adolfin, Dobromyśl, Kulik Kolonia, Chojno Nowe Pierwsze, Romanówka, Stare Chojno, Wola Korybutowa Pierwsza i Siedliszcze Osada, gdzie napływ ludności wynosił łącznie 30 osób. W 7 sołectwach saldo migracji wyniosło 0, zaś w 15 odnotowano ujemne saldo migracji, z tym że najwyższym cechowały się: Chojno Nowe Drugie (-11), Marynin (-8), Bezek (-6) oraz obręb Siedliszcze (-5). Głównym kierunkiem migracji były miasta, zwłaszcza miasto Chełm i Lublin, przy czym zameldowania w gminie mieszkańców pochodzących z miast były wyższe niż wymeldowania mieszkańców z gminy do miast. Należy nadmienić, że przytoczone powyżej dane nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę. Nie wszyscy z tych, którzy podjęli decyzję o wyjeździe decydują się na wymeldowanie, niektórzy wykonują pracę w tzw. trybie wahadłowym (część roku spędzają za granicą, część na obszarze zameldowania).

Rycina 8. Wskaźnik salda migracji w sołectwach/obrębach Gminy Siedliszcze na 2015 r

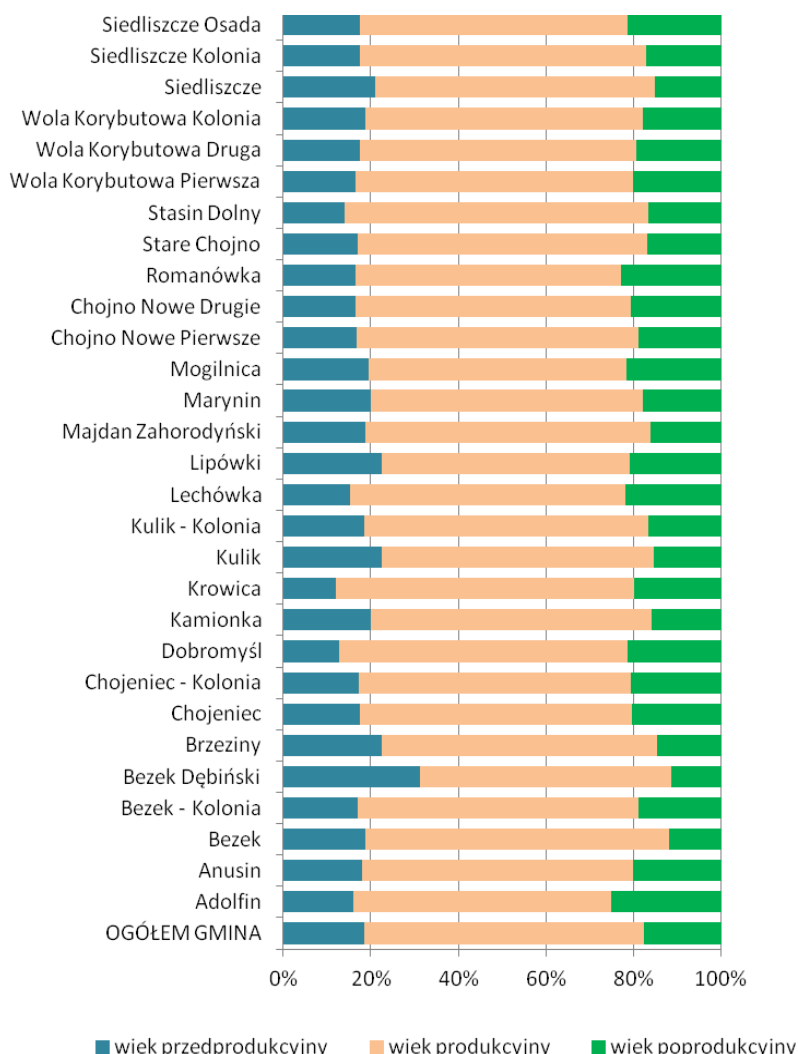
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

Niższe ceny nieruchomości oraz bardziej korzystne warunki zamieszkania w gminie najprawdopodobniej będą sprzyjały osiedlaniu się ludności. Do znacznego zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej gminy przyczyni się także rozbudowywana infrastruktura techniczna. Ciągły proces dostosowywania się gminy do nowych warunków otoczenia, pozytywnie wpłynie na kierunek zmian w liczbie ludności. Przewiduje się, że chwilą uruchomienia planowanej kopalni węgla kamiennego, a tym samym stworzenia nowych miejsc pracy, liczba ludności się w znaczący sposób zwiększy. Stąd też, dalszy rozwój gminy

zależać będzie od podniesienia poziomu atrakcyjności, warunkujących napływ nowych mieszkańców. Z uwagi na młody wiek migrantów, wpłynęłoby to korzystnie zarówno na strukturę wieku, jak też na wielkość przyrostu naturalnego. Dlatego też, niezbędne jest podjęcie działań zmierzających nie tylko do stworzenia miejsc pracy, ale również warunków mieszkaniowych, opieki nad dziećmi oraz możliwości rozwoju osobistego i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, czemu będzie służyć wybudowanie zbiornika „Oleśniki” w sąsiednich gminach.

Struktura wieku mieszkańców

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrówkowy ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według biologicznych grup wieku to kategoria mająca szczególne znaczenie społeczne. Należy zwrócić uwagę na sygnały płynące ze struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Obserwuje się wprowadzić niewielki, ale systematyczny, spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym. W 2015 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym stanowił zaledwie 19,43% ogółu mieszkańców gminy, co w porównaniu do 2013 roku oznacza spadek o 0,52%. Na obszarach wiejskich gminy udział grupy wiekowej był jeszcze niższy i zmalał o 0,91%. Natomiast na obszarze miasta Siedliszcze zaznaczyła się tendencja odwrotna. Zaobserwowano wzrost udziału liczby osób wieku przedprodukcyjnym (o 1,05%) z 19,57% w 2013 roku do 20,62% w 2015 roku. Maleje, choć nieznacznie odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym. Udział tej grupy ekonomicznej w strukturze ludności gminy wynosił 64,20% i tu nastąpił niewielki spadek (o 0,81%). Na obszarach wiejskich wskaźnik ten utrzymywał się na podobnym poziomie (64,4%), zaś w mieście Siedliszcze obniżył się o 2,91% (z 67,32% do 64,41%) w analizowanych latach. Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie wzrósł bardzo wyraźnie z 16,65% w roku 2013 do 18,28% w 2015 roku. Odnotowano także wzrost udziału tej grupy ekonomicznej zarówno na obszarach wiejskich, jak i w mieście. Rozpatrując strukturę wieku w poszczególnych sołectwach należy stwierdzić, iż najbardziej korzystna struktura wieku ludności ma miejsce w sołectwach: Bezek – Kolonia, Brzeziny, Kulik, Wola Korybutowa Druga, Lipówki i Kamionka, gdzie występuje znaczny udział w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz najniższy wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym. Najbardziej zaawansowane starzenie społeczeństwa występuje w sołectwach: Adolfin, Romanówka, Mogielnica i Chojnec Kolonia.

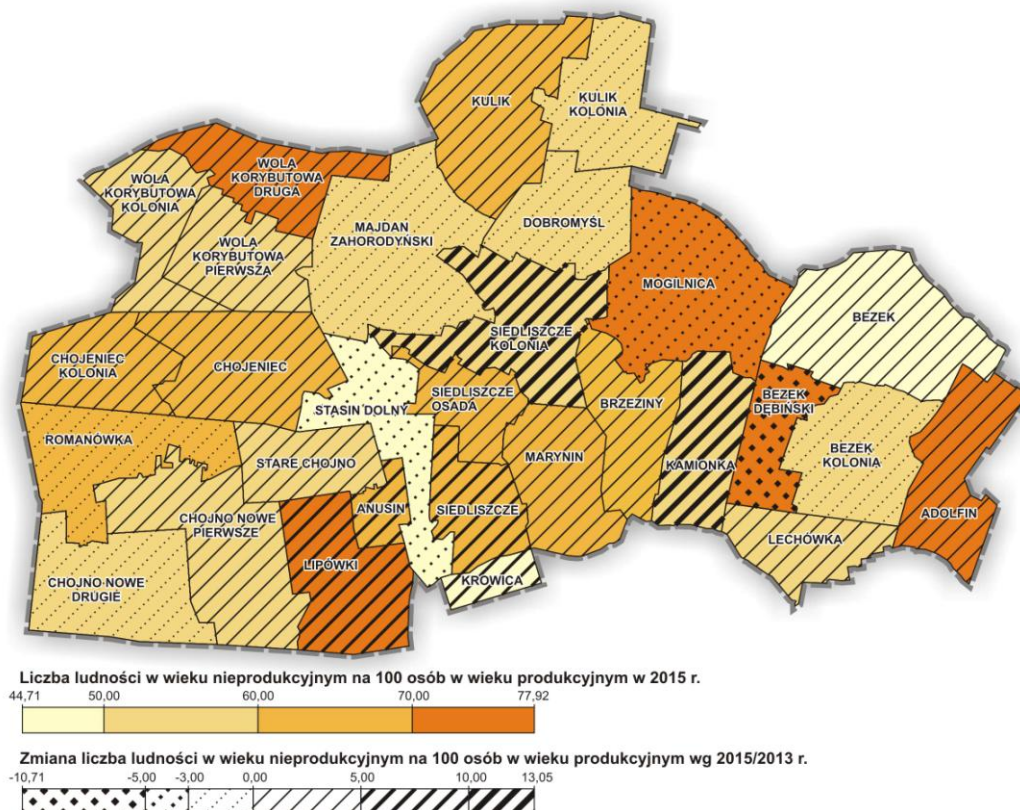
Wykres 2. Struktura wieku ludności w sołectwach/obrębach w gminie Siedliszcze (%) - 2015r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

Zmiany w populacji osób w wieku przedprodukcyjnym i wieku produkcyjnym mają swoje odzwierciedlenie w postaci wskaźników obciążenia demograficznego. Wskaźnik ten wyraża stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2015 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 59 osób w wieku nieprodukcyjnym i wielkość ta od 2013 roku wzrastała sukcesywnie (z 56 osób do 59). Rozpatrywany wskaźnik miał wartość niewiele niższą niż przeciętnie w powiecie (58) i województwie (60). W sołectwach: Adolfin, Bezek Dębiński, Lipówki, Mogilnica i Wola Korybutowa Druga wskaźnik wskazywał, że 100 osób w wieku produkcyjnych utrzymywało 70 osób w wieku nieprodukcyjnym. Wzrastający odsetek osób w wieku produkcyjnym świadczy o zaistnieniu zjawiska renty demograficznej – obecnie korzystnie wpływającej na dynamikę rozwoju gospodarczego, ale przede wszystkim wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy. Przeprowadzone analizy wykazały, że w gminie wyraźnie zaznacza się ten proces, jednakże nie przybiera on jeszcze znaczących rozmiarów,

zatem aktualnie nie ma bezpośredniego zagrożenia jego negatywnymi skutkami i zbyt dużego obciążenia demograficznego.

Rycina 9. Zmiana liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013 i 2015 roku wg sołectw/obrębów gminy Siedliszcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

Reasumując, należy stwierdzić, że na przestrzeni lat w gminie zachodziły znaczne zmiany zarówno w liczbie, jak też i w strukturze ludności, a głównymi czynnikami powodującymi te zmiany były: zmniejszająca się liczba urodzeń, przesuwanie się roczników wyżowych przez kolejne grupy wieku oraz przedłużanie się przeciętnej długości trwania życia. Oznacza to, że w przyszłości przy zachowanej strukturze, sytuacja gminy pod tym względem będzie ulegać pogorszeniu, tzn. mniej osób będzie wchodzić w wiek produkcyjny, więcej natomiast zasilać będzie grupę osób starszych. Oznacza to naruszenie równowagi pokoleniowej, ponieważ przy zachowaniu dotychczasowych trendów rozwoju będzie coraz mniej dzieci, a tym samym potencjalnych przyszłych pracowników, a coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym.

Prognoza demograficzna

Prognozy demograficzne stanowią ważne dane wyjściowe, wpływające na planowanie rozwoju gminy. W odniesieniu do danych demograficznych, należy stwierdzić, iż w ostatnich 10 latach odnotowywano niekorzystne dla rozwoju gminy spadki liczby mieszkańców, które wynikały zarówno z ujemnego salda migracji, jak i ujemnego przyrostu naturalnego. Gmina miejsko - wiejska Siedliszcze jest jedną z najbardziej zaludnionych gmin w powiecie chełmskim, stanowiąc niemal 8,8% ludności powiatu chełmskiego. Wyższym wskaźnikiem

cechuje się wyłącznie gmina Chełm – 18,1%. Pod względem gęstości zaludnienia gmina Siedliszcze zajmuje także dość wysoką pozycję w powiecie chełmskim z wielkością kształtującą się na poziomie 45os/km². Wyższym wskaźnikiem cechują się wyłącznie: gmina wiejska Rejowiec Fabryczny (50os/km²), gmina wiejska Rejowiec (62 os/km² – w 2017 r. utworzono m. Rejowiec – brak danych), gmina wiejska Chełm (65 os/km²) oraz miasto Rejowiec Fabryczny (311 os/km²). Biorąc pod uwagę strukturę wiekową społeczeństwa, w gminie Siedliszcze dominują osoby w wieku produkcyjnym, w 2015 roku ich udział kształtował się na poziomie około 64,2 % ludności gminy.

Prognozę demograficzną poddano analizie, rozpatrując ją w 3 wariantach:

- ❖ wariant I - oszacowany na podstawie przyrostu liczby ludności w ostatnich 10 latach, dane z Banku Danych Lokalnych;
- ❖ wariant II - oszacowany na podstawie przyrostu liczby ludności w ostatnich 5 latach, dane z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu;
- ❖ wariant III – oszacowany na podstawie „Prognozie ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu” opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny.

Wariant I - oszacowany na podstawie faktycznego przyrostu liczby ludności w ostatnich 10 latach – Bank Danych Lokalnych.

Według prognozy opartej o stały przyrost liczby ludności stanowiący średnią z ostatnich 10 lat wynika, iż liczba mieszkańców w gminie Siedliszcze będzie sukcesywnie się zmniejszać, co odpowiada aktualnemu trendowi demograficznemu, co obrazuje tabela poniżej.

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w latach 2005 – 2015 (wariant I)

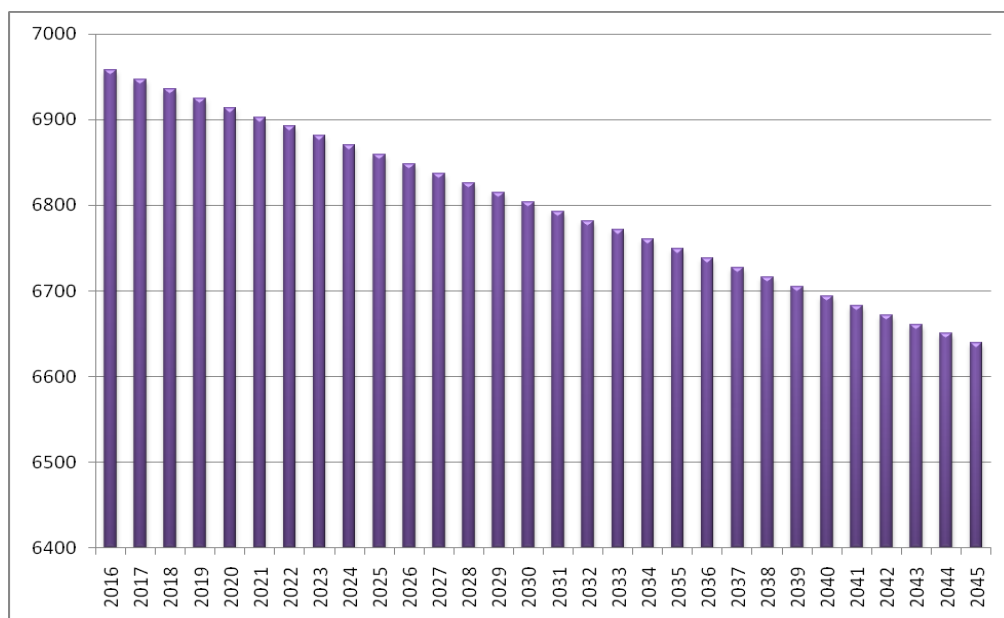
rok	liczba ludności	przyrost roczny [osoba]	wskaźnik przyrostu rocznego
2005			
2006	7055	-22	-0,31
2007	6978	-77	-1,1
2008	7002	24	0,34
2009	6993	-9	-0,13
2010	7098	105	1,48
2011	7047	-51	-0,72
2012	6973	-74	-1,06
2013	6959	-14	-0,2
2014	6972	13	0,19
2015	6969	-3	-0,04
średnio w ciągu ostatnich 10lat		-11	
przyrost 10 letni	-108		

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Szacuje się, że w ciągu 30 lat liczba zmniejszy się o ok. 319 osób. Na podstawie przeprowadzonego prognozowania można uznać, że w roku 2045 przy założeniu dotychczasowego trendu liczba ludności gminy będzie wynosić ok. 6639. Wykres poniżej obrazuje szacowany przyrost liczby ludności dla gminy Siedliszcze w ciągu kolejnych 30 lat na podstawie banku Danych Lokalnych.

Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2045 – wariant I

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

wariant II - oszacowany na podstawie przyrostu liczby ludności w ostatnich 5 latach, dane z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu.

Według prognozy opartej o stały przyrost liczby ludności stanowiący średnią z ostatnich 5 lat wynika, iż liczba mieszkańców w gminie Siedliszcze będzie sukcesywnie się zwiększać.

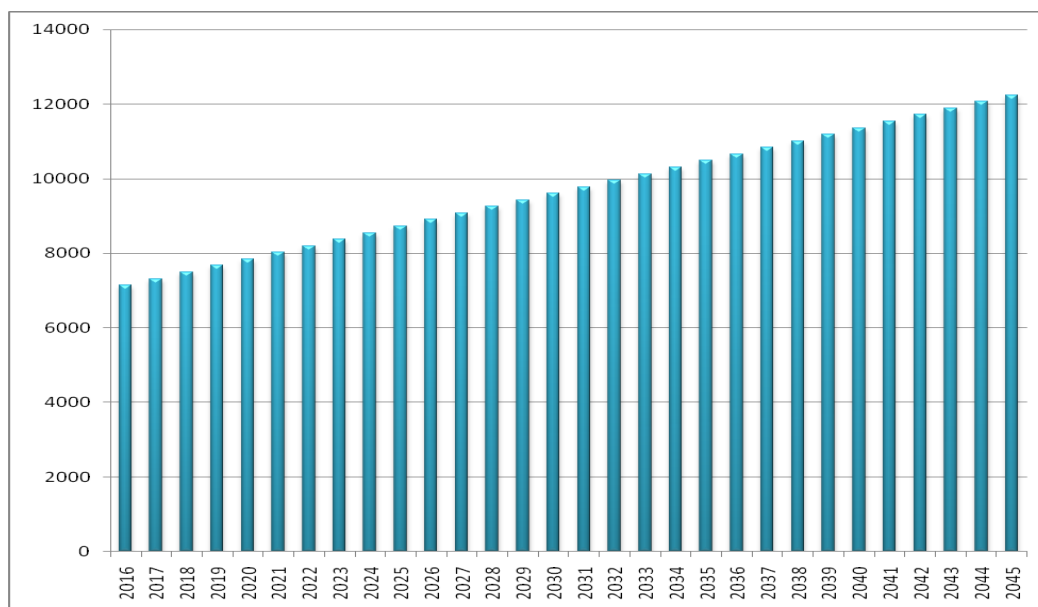
Tabela 2. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015 (wariant II)

rok	liczba ludności	przyrost roczny [osoba]	wskaźnik przyrostu rocznego
2010	6081		
2011	6232	151	2,42
2012	6425	193	3,00
2013	6599	174	2,64
2014	6794	195	2,87
2015	6963	169	2,43
średnio w ciągu ostatnich 5lat	882		
przyrost 5 letni		176	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

Szacuje się, że w ciągu 30 lat liczba zwiększy się o ok. 5104 osób. Na podstawie przeprowadzonego prognozowania można uznać, że w roku 2045 przy założeniu wzrostowego trendu, liczba ludności gminy będzie wynosić ok. 12 243. Wykres poniżej obrazuje szacowany przyrost liczby ludności dla gminy Siedliszcze w ciągu kolejnych 30 lat na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu.

Wykres 4. Prognoza demograficzna dla gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2045 – wariant II

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

wariant III – oszacowany na podstawie „Prognozy ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu” opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny.

„Prognoza ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu”, opracowana przez Główny Urząd Statystyczny, jest spójna z obowiązującą od 1 października 2014 r. prognozą dla województw na lata 2014 – 2050. Zgodnie z „Prognozą...”, w latach 2015-2045 liczba ludności powiatu chełmskiego na przestrzeni lat będzie systematycznie maleć. Przyjęto, iż liczba ludności gminy Siedliszcze stanowić będzie 8,8% ludności powiatu chełmskiego w poszczególnych prognozowanych latach.

Tabela 3. Szacunkowy przyrost liczby ludności w latach 2015 – 2045 uwzględniający Prognozę ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu

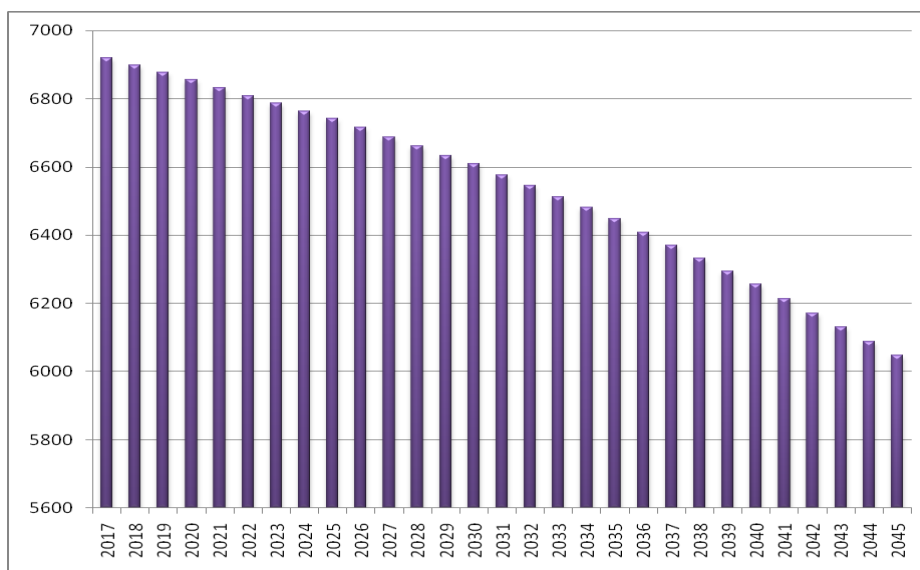
rok	liczba ludności		przyrost ludności		wskaźnik przyrostu rocznego	
	powiat chełmski	gmina Siedliszcze	powiat chełmski	gmina Siedliszcze	powiat chełmski	gmina Siedliszcze
prognoza na rok 2016	78 866	6940				
prognoza na rok 2017	78 624	6919	-242	-21	-0,31	-0,31
prognoza na rok 2018	78 381	6897	-243	-21	-0,31	-0,31
prognoza na rok 2019	78 140	6876	-241	-21	-0,31	-0,31

prognoza na rok 2020	77 899	6855	-241	-21	-0,31	-0,31
prognoza na rok 2025	76 618	6741	-256	-23	-0,33	-0,33
prognoza na rok 2030	75 107	6609	-302	-27	-0,4	-0,4
prognoza na rok 2035	73 263	6447	-368	-32	-0,5	-0,5
prognoza na rok 2040	71 096	6256	-433	-38	0,61	0,61
prognoza na rok 2045	68 712	6047	-477	-48	-0,69	-0,69
przyrost liczby ludności			- 10 154	- 893		

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Najwolniejszy spadek liczby mieszkańców prognozowany jest do roku 2020, gdzie rocznie liczba mieszkańców zmniejszać się będzie o ok 0,31%. Najszybszy spadek prognozuje się od roku 2040, kiedy to corocznie liczba ludności zmniejszać się będzie o ponad 0,6%. W przeciągu analizowanych lat prognozuje się, iż liczba mieszkańców gminy zmniejszy się o około 893 osób w stosunku do roku 2016, co stanowić będzie blisko 13% obecnej liczby mieszkańców gminy. Z prognozy demograficznej GUS można wywnioskować, iż do około 2020 roku nie będą widoczne istotne zmiany w strukturze wiekowej społeczeństwa. Z kolei po roku 2020 przewiduje się spadek liczby ludności zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to wskazuje na wzrost średniej wieku mieszkańców gminy, czyli starzenie się społeczeństwa. Należy podkreślić, iż prognoza demograficzna GUS została sporządzona dla powiatów, w tym przypadku dla powiatu chełmskiego, w skład którego wchodzi 13 gmin wiejskich, 2 gminy miejsko-wiejskie (Siedliszcze i Rejowiec) oraz 1 miasto, w związku z powyższym cechują się one różnymi uwarunkowaniami rozwojowymi i krajobrazowymi.

Wykres 5. Szacunkowy przyrost ludności w latach 2016-2045 na podstawie Prognozy ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wariant I i wariant III bazują na danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych, które wskazują iż liczba ludności w gminie Siedliszcze zmniejszy się odpowiednio o: wariant I – 319 osób, wariant III – o 893 osoby. Wyniki uzyskane w wariantach I i III mają charakter wyłącznie poglądowy i nie uwzględniają planowanych działań inwestycyjnych na poziomie krajowym czy też regionalnym, które z pewnością mogą się przyczynić do wzrostu liczby mieszkańców w gminie Siedliszcze. Zwraca się uwagę, iż w perspektywie 30-letniej, na terenie gminy pojawią się nowe czynniki, które w sposób znaczący ograniczą odpływ ludności, a wręcz spowodują jej napływ. Do takich z pewnością zaliczyć można budowę dużych obiektów przemysłowych i usługowych, w tym planowanego zakładu górniczego w sołectwie Kulik, generujących dużo nowych miejsc pracy i zapotrzebowanie na nowe mieszkania i usługi. Mając na uwadze powyższe, najbardziej prawdopodobny wydaje się być wariant II, określony na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu, który zakłada, iż liczba ludności zwiększy się znacząco, o ok. 5104 osoby i w 2045 roku będzie wynosić 12 243 osoby.

1.2.2. Źródła utrzymania ludności

Na składowe rynku pracy składają się: zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie (z punktu widzenia grup wiekowych, wykształcenia, kategorii zdrowotnych), podział pracowników według pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej (wielkość zatrudnienia), a także wielkość i struktura bezrobocia. Głównymi czynnikami, uzależnionymi od siebie i jednocześnie warunkującymi rodzaj i charakter rynku pracy, są struktura gospodarcza oraz zasoby ludzkie. Według danych GUS BDL za rok 2015, na terenie gminy Siedliszcze znajduje się 2368 gospodarstw domowych, z czego 1728 gospodarstw (73%) utrzymywało się z dochodów z działalności rolniczej. Pod względem źródła pozyskiwania dochodów na drugim miejscu znajdowały się gospodarstwa utrzymujące się z pracy najemnej (260), zaś 379 gospodarstw otrzymywało dochody z niezarobkowych źródeł (emerytury, renty, świadczenia z pomocy społecznej). Według danych GUS średnie wynagrodzenie w powiecie chełmskim w 2015 r. wynosiło 3251,54 zł brutto, w relacji do średniej krajowej wartość ta stanowiła 83,3%. Wartość wynagrodzenia od 2010 r. wzrosła o 619,40 zł brutto.

1.2.3. Wykluczenie społeczne

Pomoc społeczna

Wraz z rozwojem życia społecznego zaistniały mechanizmy społeczne i kulturowe sprzyjające wykluczeniu jednostek, tj. stawianiem ich poza nawiasem życia społecznego. Zjawisko to ujawniło się w postaci marginalizacji, polaryzacji życia społecznego, bezrobocia, ubóstwa i bezdomności. Proces wykluczenia zachodzi w sposób dynamiczny, a niekorzystne sytuacje, np. brak pracy, powodujący pierwotnie wykluczenie z rynku pracy, może stać się przyczyną kolejnych trudności i głębokiego wykluczenia społecznego. Zjawisko to potęguje przenoszenie bezradności i ubóstwa na zasadzie dziedziczenia.

Z przeprowadzonych analiz³ za lata 2013 - 2015 wynika, że wśród przyczyn powodujących korzystanie z pomocy społecznej społeczeństwa w gminie występowały przede wszystkim

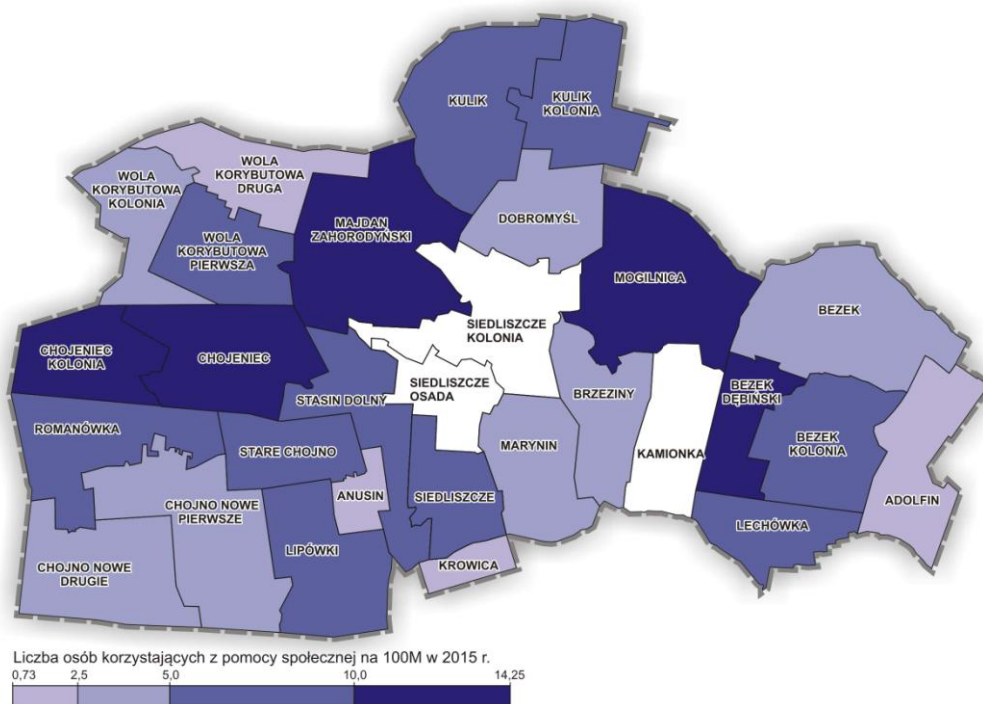
³ na podstawie sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedliszczu;

trudne sytuacje życiowe jak ubóstwo i bezrobocie. Należy przy tym zaznaczyć, że przypadki wymagające interwencji ze strony służb społecznych związane były często ze zjawiskiem współwystępowania więcej niż jednego rodzaju trudnej sytuacji życiowej.

Z pomocy ośrodka w 2015 roku skorzystało 414 osób (zasiłki i pomoc w naturze, ubezpieczenie, dożywianie), czyli 5,94 % wszystkich zameldowanych mieszkańców gminy. Przeprowadzona analiza danych za rok 2013 i 2015 wskazuje na spadek zarówno liczby rodzin (o 17,02%) i osób (o 24,86%) korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w gminie. W liczbach bezwzględnych spadek ten wynosił odpowiednio o 24 rodziny i 137 osób. Jednakże nie we wszystkich sołectwach w gminie odnotowano tendencje spadkowe dotyczące liczby rodzin i osób otrzymujących zasiłek z pomocy społecznej. Niekorzystna sytuacja w tym względzie dotyczy w szczególności sołectw: Anusin, Brzeziny, Bezek Dębiński, Chojeniec, Krowica, Kulik Kolonia, Lipówki, Majdan Zahorodyński, Romanówka i Wola Korybutowa Pierwsza, gdzie nastąpił wzrost liczby rodzin i osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.

Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej, o czym świadczy liczba ludności korzystająca z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku jest zróżnicowany. Przy średniej wartości dla gminy stanowiącej 4,90osoby/100M, niekorzystna sytuacja wyróżnia sołectwa: Chojeniec Kolonia, Majdan Zahorodyński, Mogilnica, gdzie wskaźnik ten wynosił ponad 10 osób/100 mieszkańców.

Rycina 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach/obrębach gminy Siedliszcze

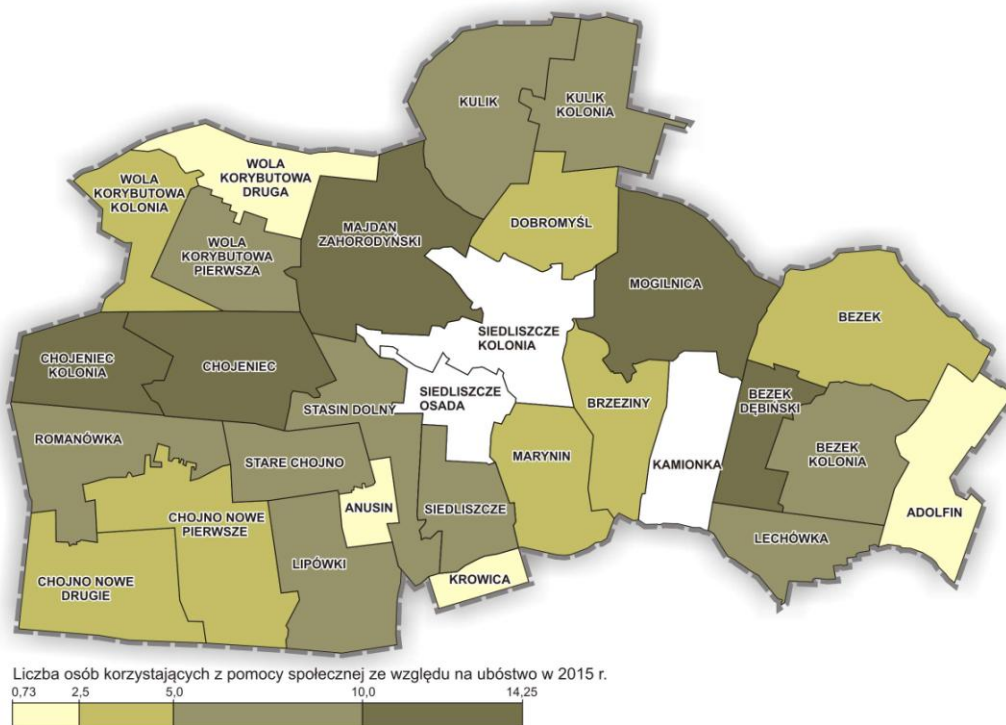
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedliszczu

Ubóstwo

Ubóstwo jest głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców w gminie. Czynniki sprzyjające ubóstwu są: uwarunkowania demograficzne, społeczno - ekonomiczne, zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, patologie społeczne jak przemoc w rodzinie czy alkoholizm.

Analiza danych z lat 2013 – 2015 lat wskazuje na zmniejszenie się liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa o 24,9%. Spadek ten nie wiąże się jednak z wyraźną poprawą warunków ekonomicznych i socjalnych, a raczej z zaostrzeniem kryteriów ekonomicznych, jakie musi spełniać osoba starająca się o przyznanie pomocy. Porównując 2015 rok do 2013 roku jedynie w sołectwie Bezek Dębiński, Lipówki i Romanówka nastąpił wzrost liczby osób pobierających świadczenie z tego tytułu. Należy jednak wyraźnie podkreślić, iż oprócz rodzin i osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, ubóstwo dotyczy także rodzin pozbawione prawa do zasiłku. Szczególnie dotyczy to rodzin będących osobami bezrobotnymi, rodzin alkoholików czy rodzin wielodzietnych. Zjawisko to potęguje przenoszenie bezradności i ubóstwa na zasadzie dziedziczenia.

Rycina 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców w sołectwach/obrębach gminy Siedliszcze

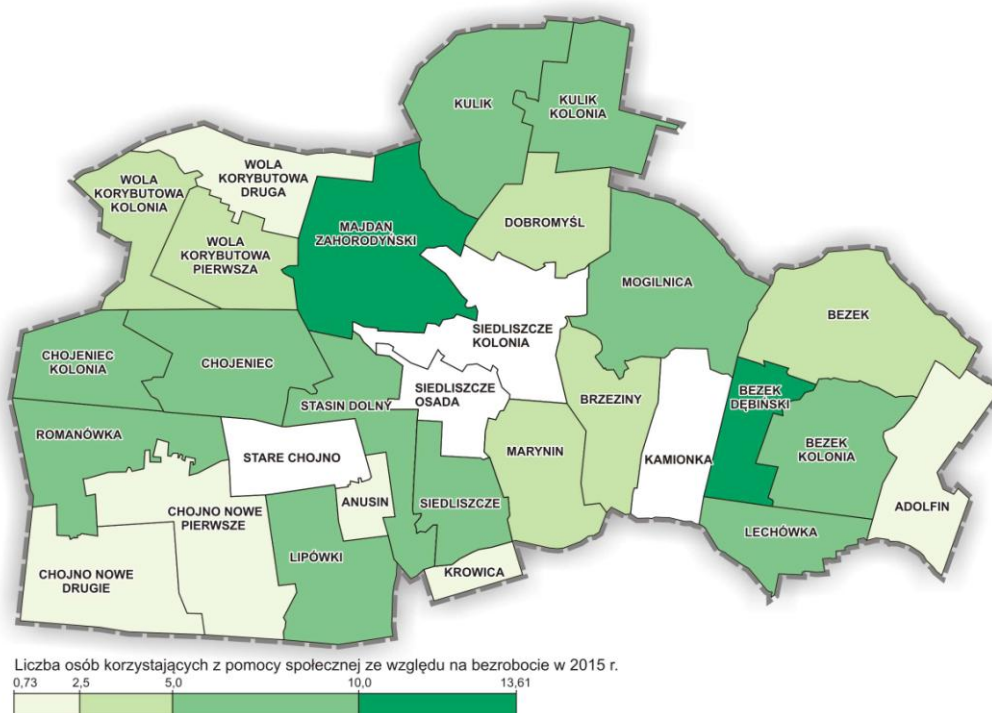
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedliszczu

Bezrobocie

Liczba osób bezrobotnych w gminie Siedliszcze na koniec 2015 roku wynosiła 367 osób. W tym czasie w gminie ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 330 osób bezrobotnych, co stanowiło 89,9% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do 2013 roku nastąpiła tendencja

spadkowa liczby osób bezrobotnych o 132 osoby tj. o 28,57%. Zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych korzystająca z zasiłków, nie jest związana wyraźną poprawą warunków bytowych, a raczej z zaostrzeniem kryteriów, jakie musi spełniać osoba starająca się o przyznanie pomocy. Od 2013 roku wzrost liczby osób bezrobotnych pobierających świadczenia wystąpił w sołectwach Lipówki, Bezek Dębiński, Wola Korybutowa Kolonia i Romanówka, kształtował się w granicach 10% - 125%. W pozostałych sołectwach zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych pobierających świadczenia z pomocy społecznej.

Rycina 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu bezrobocia w 2015 roku w gminie Siedliszcze

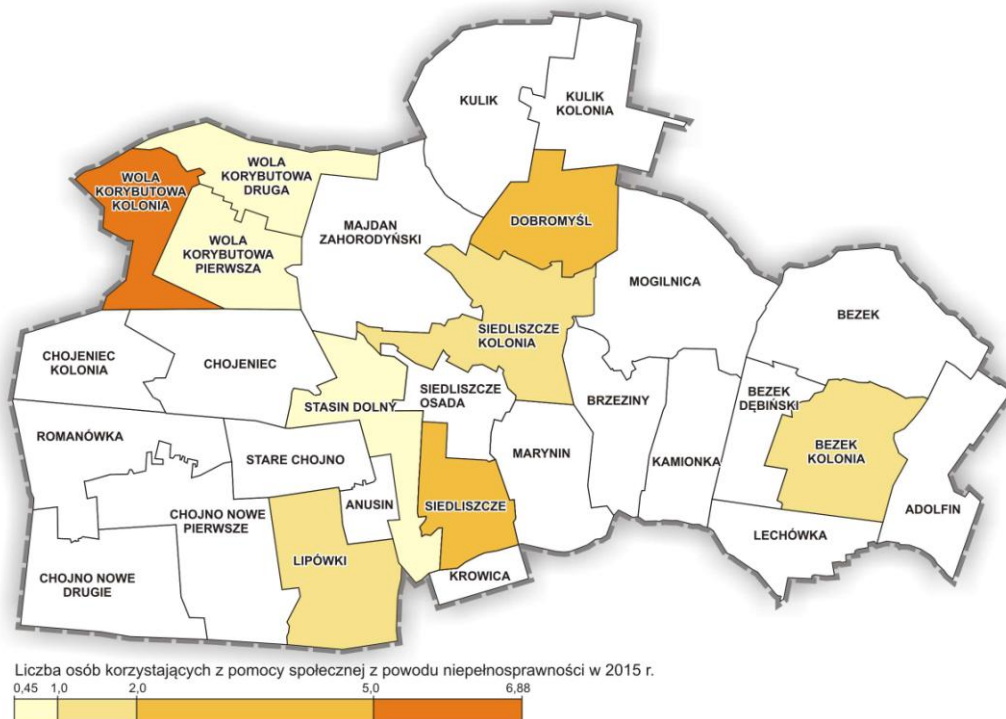
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedliszczu

Niepełnosprawność

Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej środowiska osób niepełnosprawnych w gminie obrazuje i jednocześnie wyostreza obraz negatywnych zjawisk w nich zachodzących: poczynając od procesu starzenia się społeczeństwa, poprzez bezrobocie, zwłaszcza długookresowe i dotyczące ludzi młodych oraz związane z nim konsekwencje w sytuacji finansowej i rodzinnej niepełnosprawnych, aż do niskiego poziomu wykształcenia i trudności w odnalezieniu się na rynku pracy. W 2015 roku w gminie było 223 osoby niepełnosprawne, co stanowiło 3,20% ogółu ludności, a ze świadczeń pomocy społecznej korzystały zaledwie 64 osoby (28,69% ogólnej liczby osób niepełnosprawnych). Odnotowano, iż postępuje wzrost liczby osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w sołectwach tj. Bezek, Chojeniec, Kulik, Majdan Zahorodyński, Marynin, Mogilnica, Chojno Nowe Pierwsze, Wola Korybutowa Pierwsza i Siedliszcze. Podobnie jak w przypadku

bezrobocia, czy też zjawiska ubóstwa zmieniły się kryteria przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

Rycina 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu niepełnosprawności

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedliszczu

Na terenie Gminy Siedliszcze, w sołectwie Brzeziny znajduje się osiedle popegeerowskie. Generalną cechą społeczności popegeerowskich jest bierność i bezradność społeczna. Byłe PGR-y to miejsca koncentracji wielu trudnych problemów zarówno natury społecznej, jak i gospodarczej. Zmiany, jakie zaszły na tych obszarach w ciągu ostatnich dwóch dekad, a w ich rezultacie wzrost dysproporcji w rozwoju społeczno - gospodarczym oddziela je w istotny sposób od pozostałych części Gminy. Bezrobotni mieszkańcy osiedla w sołectwie Brzeziny, stali się beneficjentami pomocy społecznej, z brakiem aspiracji i motywacji do podnoszenia bądź zmiany kwalifikacji i roszczeniowym zastawieniem do życia. W takich warunkach wzrastają kolejne pokolenia, dziedziczące biedę i wykluczenie, niski standard i uboga jakość życia, sprzyja nawarstwianiu się trudności społecznych.

Infrastruktura pomocy społecznej

Infrastruktura społeczna, rozumiana jest jako zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności, min. są to placówki typu: Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, zakłady aktywności zawodowej, schroniska i noclegownie, mieszkania chronione. Na terenie gminy Siedliszcze funkcjonują dwie instytucje opiekuńcze. Są to:

- Dom Pomocy Społecznej w sołectwie Chojno Nowe Pierwsze -przeznaczony jest dla osób przewlekle, psychicznie chorych. Ośrodek dysponuje sześćdziesięcioma pięcioma miejscami i świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające oraz
- Dom Dziecka w Siedliszczu- jest placówką sprawującą opiekę społeczną nad dziećmi z powiatu chełmskiego. Od 1 marca 2007 roku w ramach Domu Dziecka funkcjonuje Autonomiczna Grupa Usamodzielniania w Nowinach, w ramach której wychowankowie pod kierunkiem wychowawców uczą się umiejętności przydatnych w codziennej egzystencji. Większość dzieci przebywających w domu dziecka pochodzi z rodzin zaniedbanych, patologicznych i bezrobotnych mających problem w sprawowaniu opieki

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) zlokalizowany w mieście przy ul. Szpitalnej. OPS jest instytucją zajmującą się zapobieganiem marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Dysponując wiedzą o sytuacji osób potrzebujących udziela pomocy nie tylko w formie świadczeń finansowych ale również o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci czy gorący posiłek.

W gminie podejmowane są działania zmierzające do zminimalizowania skutków patologii społecznych, przede wszystkim dotyczy to przemocy w rodzinie i nadużywania alkoholu. Rada Gminy Siedliszcze przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siedliszcze na lata 2014 – 2020, Program współpracy Gminy Siedliszcze z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Wymienione Programy skierowane są do mieszkańców gminy, do osób doświadczających przemocy w rodzinie tj.: współmałżonków, dzieci i młodzieży, grup zależnych (osób starszych i niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, a także do instytucji, podmiotów zajmujących się profesjonalnym udzielaniem wsparcia społecznego oraz świadków przemocy w rodzinie, a jego celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy.

Problemem jest liczba zgłaszanych i wykrywanych przypadków przemocy domowej. Przemocy doświadczały kobiety w wieku od 18 do 60 lat, natomiast sprawcami przemocy byli mężczyźni, najczęściej z problemem alkoholowym. W gminie Siedliszcze w 2013 roku sporządzono 2 Niebieskie Karty, zaś w 2015 roku – już 5 rodzin zostało objętych procedurą „Niebieska Karta”. I tak w 2014 roku odnotowano 4 przypadki przemocy w rodzinie w Woli Korybutowej Kolonii, natomiast już w 2015 r. – nie występowało to zjawisko. W sołectwach: Bezek, Kulik i Chojno Nowe Pierwsze po raz pierwszy uaktywniła się przemoc w rodzinie w 2015 roku. W mieście Siedliszcze od 2013 roku liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” utrzymywała się na stałym poziomie.

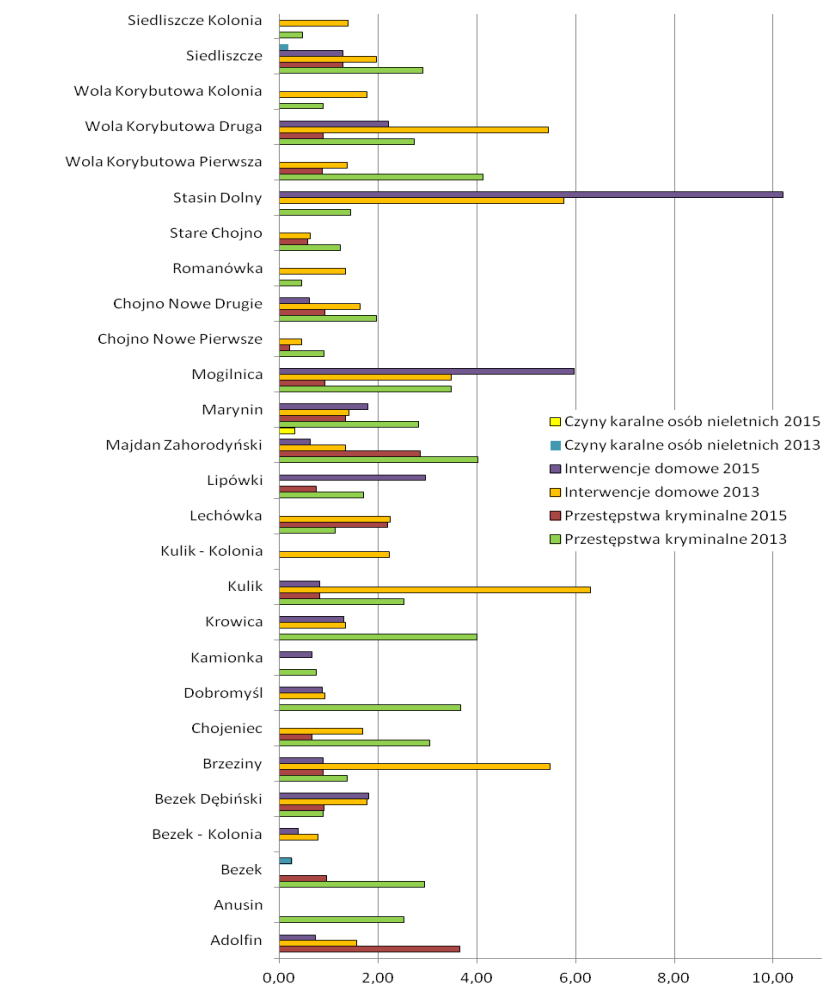
Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedliszczu współpracuje z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, między innymi szkołami Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie, placówkami służby zdrowia, Komendą Powiatową Policji czy Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

1.2.4. Bezpieczeństwo publiczne

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z głównych aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców, natomiast przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Nadzór nad bezpieczeństwem publicznym na terenie gminy sprawuje Komisariat Policji w Rejowcu Fabrycznym.

Z danych statystycznych wynika, że w 2015 roku nastąpił w gminie spadek stwierdzonych ogółem przestępstw o 65,68% w porównaniu z 2013 rokiem (z 338 przestępstw do 116). Z analizy zagrożeń przestępczością wynika, że najczęściej przestępstw odnotowano w sołectwie: Stasin Dolny, Marynin, Chojno Nowe Drugie, Lechówka. W ogólnej liczbie przestępstw obserwuje się spadek liczby popełnianych przestępstw kryminalnych o 57,77%, jednakże w sołectwach: Adolfin, Majdan Zahorodyński, Lechówka, Marynin i Siedliszcze nadal zauważa się znaczącą liczbę przestępstw, przekraczających średnią dla gminy. Podobna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do interwencji domowych, gdzie odnotowano wprawdzie spadek o 50% dla całej gminy, jednakże w sołectwach: Bezek, Krowica, Lipówki, Marynin, Mogilnica, Stasin Dolny, Wola Korybutowa Kolonia wciąż utrzymuje się na poziomie przekraczającym średnią dla gminy liczbę interwencji.

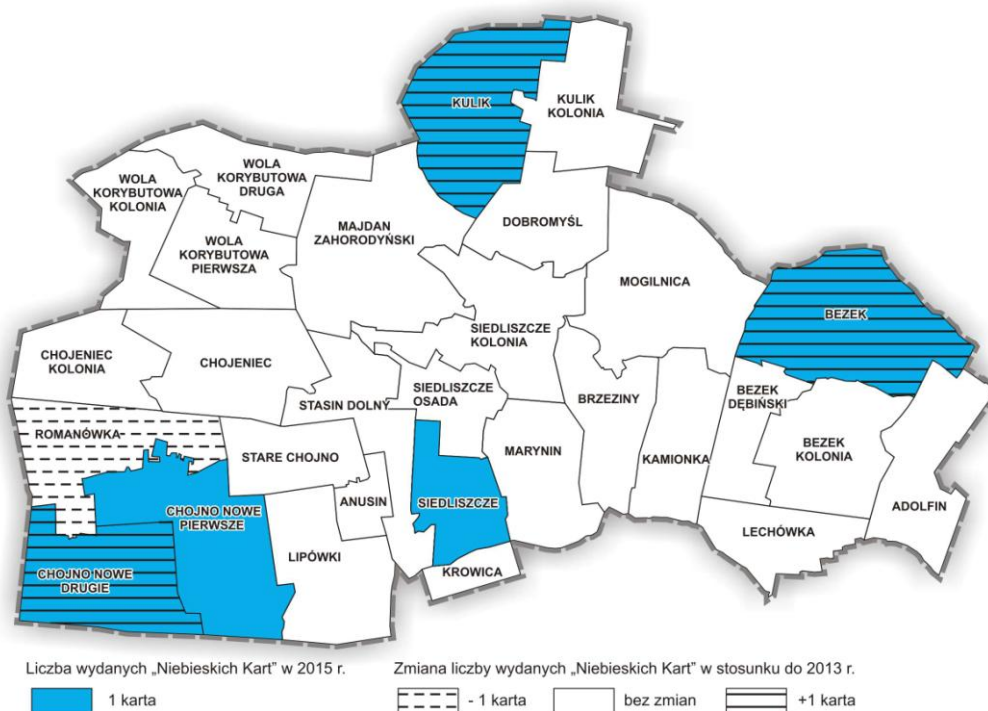
Wykres 6. Liczba i rodzaje przestępstw popełnionych w gminie Siedliszcze w 2013-2015r.

opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Rejowcu Fabrycznym

W trakcie przeprowadzanych interwencji w miejscach zamieszkania, w uzasadnionych przypadkach sporządzano „Niebieskie Karty”⁴, co świadczyło o przemocy w rodzinie i mogło być wykorzystane do prowadzonych postępowań. Od 2013 roku wzrastała także liczba zakładanych Niebieskich Kart⁵, o czym świadczy fakt iż w 2013 roku tą procedurą objęte były tylko 2 rodziny, zaś w 2015 roku – 5 rodzin. Niewątpliwie, wpływ na to bardzo niekorzystne zjawisko mają występujące na terenie gminy, trudności ekonomiczne wielu rodzin i patologie społeczne, szczególnie alkoholizm, który jest w znacznej części przypadków czynnikiem powodującym znęcanie się nad rodziną i konfliktów rodzinnych.

Rycina 14. Rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty” wg sołectw/obrębów w gminie Siedliszcze (2013 i 2015r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedliszczu

W 2015 roku na terenie gminy działały jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w sołectwach: Siedliszcze, Wola Korybutowa, Majdan Zahorodyński, Kulik, Mogilnica i Dobromyśl. Jednostki posiadają podstawowe wyposażenie techniczne. Jednostka OSP w Siedliszczu włączona jest do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.

Na terenie gminy nie występują szczególne uwarunkowania sprzyjające powstawaniu poważnych zagrożeń ludności i jej mienia. Nie obserwuje się zagrożeń związanych z ruchami masowymi ziemi ani obszarów osuwiskowych. Zagrożenie powodziowe związane z największą w tym rejonie rzeką Wieprz jest minimalne i dotyczy wyłącznie niewielkiego, niezabudowanego obszaru położonego w południowo-zachodniej części gminy,

⁴Niebieska Karta jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie;

⁵Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedliszczu za 2015 rok;

bezpośrednio przy granicy z gminą Trawniki. Lokalne rzeki i cieki wodne nie stanowią istotnego zagrożenia powodziowego. Dodatkowe zabezpieczenie stanowi Zbiornik retencyjny im. Edwarda Wojtasa w Majdanie Zahorodyńskim, wybudowany na rzece Mogilnica, mogący retencjonować nadmiar wód. Do lokalnych podtopień może dochodzić jedynie w przypadku długotrwałych lub bardzo intensywnych opadów. Na terenie gminy, ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie nie funkcjonują również żadne zakłady przemysłowe stwarzające zagrożenie poważną awarią przemysłową. Nieco większe zagrożenie jest związane z transportem substancji niebezpiecznych i łatwopalnych drogą krajową nr 12. Jednakże awarie związane z katastrofami drogowymi mają niewielki zasięg i są stosunkowo łatwe do opanowania i zneutralizowania skutków.

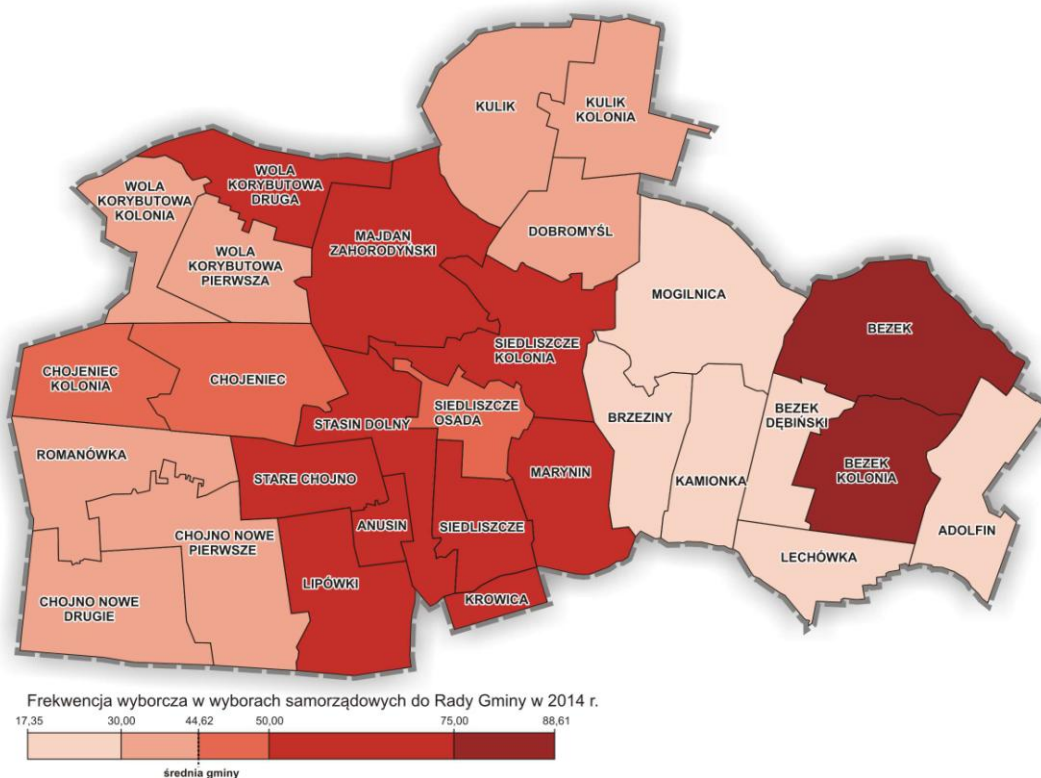
Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych

Aktywność obywatelska mieszkańców

Zasadniczym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego gminy jest aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się uczestnictwem w organizacjach społecznych, grupach nieformalnych i innych organizowanych inicjatywach obywatelskich. O aktywności obywatelskiej świadczy również uczestnictwo mieszkańców w wyborach prezydenckich, parlamentarnych oraz samorządowych. W wyborach samorządowych wzięło udział 2520 osób, co stanowi 44,62% uprawnionych do głosowania. Analizując udział w wyborach lokalnych w ostatnich latach zauważalna jest stała tendencja wzrostowa.

Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych do Rady Gminy wyniosła 46,18%. Bardzo podobna była frekwencja dotycząca wyboru Wójta Gminy i wynosiła 46,16%. Aktywność społeczną mieszkańców gminy należy ocenić jako niską – szczególnie na tle frekwencji osiągniętej przez sąsiadujące gminy powiatu chełmskiego. Analiza danych wskazuje, iż aktywność obywatelska terenów miejskich (51,76%) jest wyższa aniżeli wiejskich (42,59%), na co istotnie wpływa przestrzenne zróżnicowanie analizowanego wskaźnika. Przy średniej dla obszaru miejskiego (51,76%), jedynie mieszkańcy sołectwa Siedliszcze, wykazali się większą aktywnością obywatelską aniżeli średnio w mieście. Najwyższym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej cechowały się obszary wiejskie, w grupie której wymienia się sołectwa tj.: Bezek (88,61%), Bezek – Kolonia (87,13%), Stare Chojno (72,22%) oraz Anusin (72,16%). Natomiast znikomą aktywnością, o czym świadczy wielkość wskaźnika frekwencji, znacząco odbiegająca od średniej w gminie, cechują się sołectwa: Adolfin, Bezek Dębiński, Lechówka (poniżej 18%), Kamionka, Mogilnica, Brzeziny (poniżej 30%).

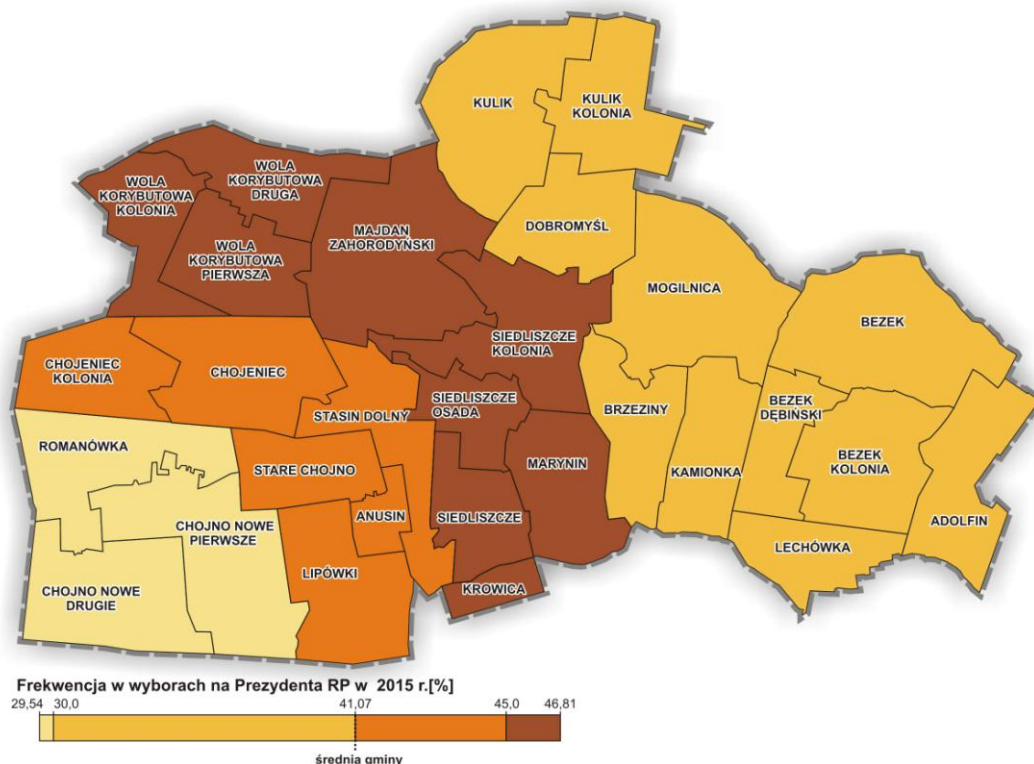
Rycina 15. Frekwencja w wyborach samorządowych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego a w Siedliszczu

Mieszkańcy gminy wykazali się zdecydowanie niższą aktywnością polityczną w wyborach na Prezydenta Polski, aniżeli w wyborach samorządowych. Uprawnionych do głosowania było 5578 osób, z czego zaledwie 2291 osób oddało głos na wybór Prezydenta RP, co stanowiło zaledwie 41,81% uprawnionych. Największe zainteresowanie głosowaniem na Prezydenta wykazali mieszkańcy sołectwa Krowica, Marynin, Siedliszcze (46,81%) oraz Wola Korybutowa Druga, Wola Korybutowa – Kolonia, tam udział ludności głosującej na Prezydenta wynosił RP 45,43%. Wskaźnik frekwencji w postaci średniej dla gminy kształtował się na poziomie 41,07%, będąc wielkością niższą niż w powiecie chełmskim (45,07%) oraz dla regionu (55,34%).

Rycina 16. Frekwencja w wyborach na Prezydenta RP

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Organizacje pozarządowe

W roku 2015 funkcjonowało 22 podmioty z sektora organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, zarówno formalnych, jak i nieformalnych, które realizują swoje działania na terenie gminy oraz w aktywny sposób współpracują z samorządem lokalnym⁶. Należy nadmienić, że 10 organizacji pozarządowych – są to organizacje nieformalne. Najprężniej działające organizacje pozarządowe, realizują przede wszystkim zadania z zakresu sportu i aktywności fizycznej, a są to 3 kluby sportowe, w tym 1 uczniowski. Poza wymienioną działalnością organizacje pozarządowe prowadzą działalność wspomagającą rozwój społeczności lokalnej, aktywizację i integrację społeczności lokalnej a także mobilizują najmłodszych do aktywnego udziału dotyczącego rozwoju obszarów gminy miejsko – wiejskiej.

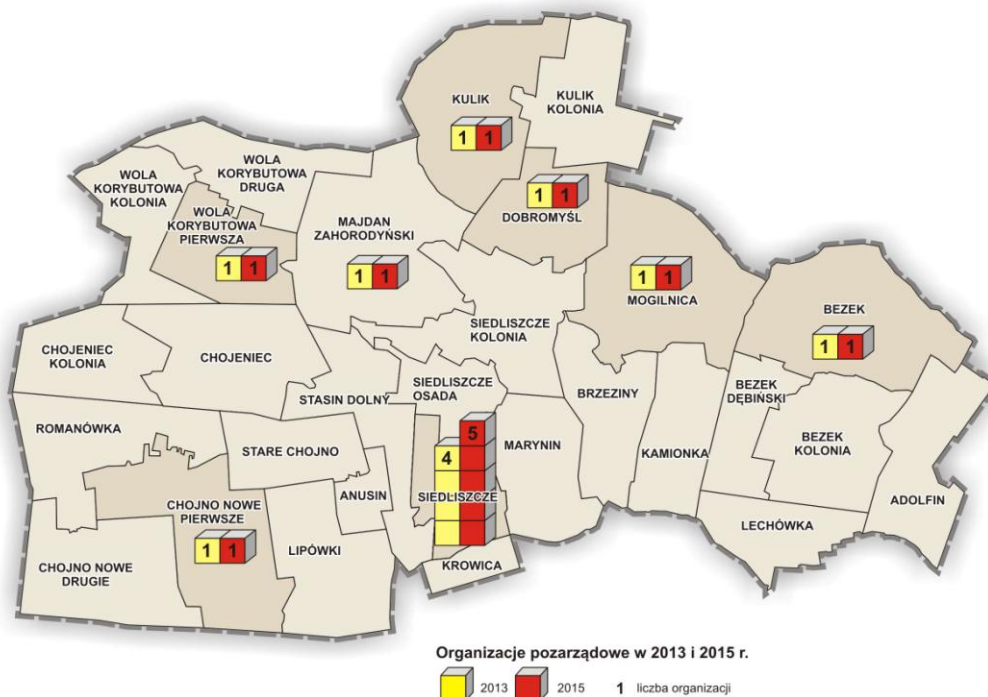
Głównym celem współpracy gminy Siedliszcze z organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest realizowanie wspólnych zadań dotyczących poprawy jakości życia jej mieszkańców i zaspokojenia potrzeb lokalnych. Na wsparcie zadań publicznych realizowanych przez wymienione organizacje pozarządowe i podmioty w budżecie gminy w 2015 roku przeznaczono 97 000 zł w formie dotacji. Ze względu na niewystarczającą wartość przyznawanego wsparcia finansowego zakres prowadzonej działalności jest również ograniczony i sprowadza się przede wszystkim na

⁶

wg danych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

dofinansowaniu do upowszechniania kultury fizycznej (organizacja zawodów sportowych, festynów, konkursów) wypoczynku dzieci i młodzieży, realizacji zadań z zakresu kultury, sztuki, przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym.

Rycina 17. Organizacje pozarządowe w 2013 i 2015 roku w sołectwach/obróbach gminy Siedliszcze

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Siedliszczu

1.2.5. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze społecznej

Analiza wskaźników w obszarze trendów demograficznych wskazuje na pogarszające się zjawiska zachodzące na obszarze części Gminy. Dotyczy to przede wszystkim:

- ❖ niekorzystnej struktury wieku mieszkańców w wyniku zbyt małej liczby urodzeń oraz zwiększającego udziału ludności wieku poprodukcyjnym;
- ❖ odpływ ludności (migracje) z większości sołectw Gminy;
- ❖ pogarszająca się sytuacja dotycząca jakości życia społeczeństwa - dotyczy zwłaszcza ubożenia ludności, przy czym należy wyraźnie podkreślić, że w większości sołectw odnotowano wzrost liczby rodzin i osób otrzymujących zasiłek z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, niepełnosprawności, ubóstwa;
- ❖ duży odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się z niezarobkowych źródeł utrzymania;
- ❖ wzrost założonych Niebieskich Kart, co obrazuje skalę rosnącej przemocy.

Na etapie analizy kwestii społecznych zidentyfikowano również potencjały obszaru Gminy, którymi są:

- ❖ wzrost liczby ludności w Gminie.

1.2.6. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej

Potrzeby w zakresie rewitalizacji w sferze społecznej to przede wszystkim aktywizacja społeczna osób bezrobotnych i uzależnionych od zasiłków pomocy społecznej, dotyczy zwłaszcza osiedla „popegeerowskiego” w sołectwie Brzeziny. Konieczna jest integracja mieszkańców (w tym osób starszych i zagrożonych patologiami społecznymi), edukacja i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, budowanie tożsamości lokalnej i identyfikacji z miejscem zamieszkania (co będzie przeciwdziałało emigracji z terenu gminy), włączenie społeczne mieszkańców w procesy ożywienia społeczno-gospodarczego (w tym w zaplanowanie i realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

1.3. Sfera gospodarcza

1.3.1. Struktura gospodarcza gminy Siedliszcze

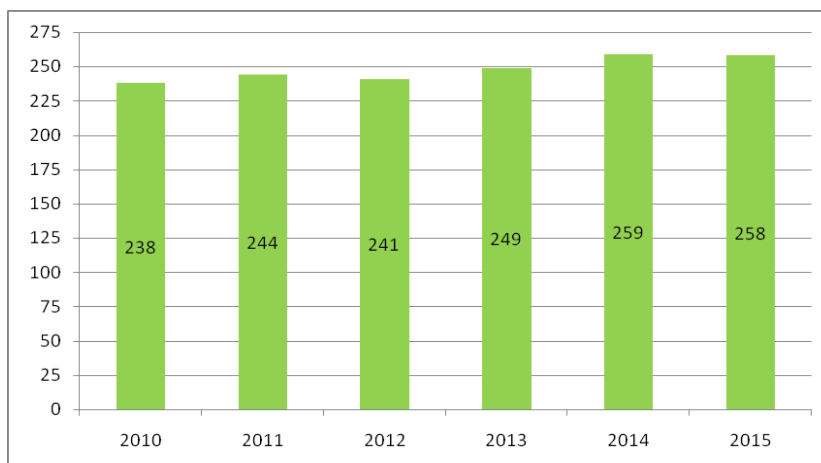
Na terenie gminy Siedliszcze dominuje działalność rolnicza, w której zatrudnionych jest aż 73% aktywnych zawodowo jej mieszkańców. Duże znaczenie przypisuje się także sektorom gospodarczym tj.: przetwórstwo, usługi i handel. W sektorze przemysłowym i w budownictwie zatrudnionych jest niecałe 6% pracujących, zaś w sektorze usług – niecałe 5%.

1.3.1.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza

Na potencjał gospodarczy gminy składa się stopień koncentracji podmiotów gospodarczych, ich charakter, branża w której działają, a także otoczenie biznesu służących zaspokojeniu potrzeb wewnętrznych i jej mieszkańców oraz potrzeb zewnętrznych. Procesy kształtujące sferę gospodarczą wpływają na dynamikę rozwoju społeczno - ekonomicznego różnych jednostek osadniczych. Powyższa zależność jest szczególnie zauważalna na szczeblu lokalnym. Zjawiska i przemiany gospodarcze w znacznym stopniu determinują kierunek oraz dynamikę rozwoju w pozostałych sferach. Rozwój miejscowej gospodarki jest szczególnie istotny dla mieszkańców gminy, głównie ze względu na szansę zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrost poziomu jakości życia.

Na terenie gminy Siedliszcze w 2015 r., według danych GUS, funkcjonowało 258 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, o 8,4% (20 podmiotów) więcej w porównaniu do 2010 roku. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w 2015 roku stanowiła 27 podmiotów, koncentrując się głównie w sołectwie Siedliszcze (8). Na przestrzeni analizowanego czasu, liczba tych przedsiębiorstw utrzymuje się na podobnym poziomie. Ze względu na rolniczy charakter, gmina posiada znacznie mniejszą liczbę podmiotów gospodarczych niż w pozostałych gminach miejsko-wiejskich oraz miejskich. Analizując liczbę podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie, tj. w latach 2010-2015, ich liczba systematycznie wzrasta.

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw ale również przedsiębiorczość mieszkańców, która mierzona jest wskaźnikiem przedsiębiorczości, tj. liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. W latach 2010 – 2015 dla obszaru gminy Siedliszcze obserwuje się stopniowy wzrost analizowanego wskaźnika z wielkości 335/10 tys. ludności w 2010 roku do 370/10 tys. ludności w roku 2015, co świadczy o tendencji wzrostowej aktywności gospodarczej.

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Siedliszcze w latach 2010-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W podziale na sektory własnościowe podmioty działające w sektorze publicznym stanowią 6,2%, natomiast w sektorze prywatnym 93,8%. W sektorze prywatnym największy odsetek stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (82,2%), natomiast organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne) – niespełna 5,4%.

Tabela 4. Podmioty gospodarki gospodarczej wg sektorów własnościowych w gminie Siedliszcze w latach 2010 – 2015

PKD	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty gospodarki narodowej						
ogółem	238	244	241	249	259	258
sektor publiczny						
ogółem	16	16	17	18	18	16
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14	14	15	16	16	14
sektor prywatny						
ogółem	222	228	224	231	241	242
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	183	192	185	192	199	199
sektor prywatny - spółki handlowe	8	9	10	10	10	10
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	1	1	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	4	4	4	4	4	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	9	9	11	12	13	13

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG)⁷, według stanu na dzień 17.01.2017 r., w gminie działalność gospodarczą prowadzi 187 podmiotów. Największy odsetek podmiotów działa na terenie miasta Siedliszcze – ponad 34% oraz sołectw: Bezek (6,4%), Chojno Nowe Pierwsze i Chojno Nowe Drugie po 5,3%. Zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Sądowego (KRS)⁸, działa tu 11 podmiotów gospodarczych, z czego 9 w mieście Siedliszcze i po 1 w sołectwach: Bezek Kolonia oraz Chojno Nowe Pierwsze.

Rozwój przedsiębiorczości w gminie, wynika ze wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w analizowanych latach, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Podmioty gospodarki wg sekcji PKD 2007⁹ w gminie Siedliszcze w latach 2010-2015

Sekcje PKD	2010	2011	2012	2013	2014	2015
OGÓŁEM	238	244	241	249	259	258
Sekcja A	7	7	5	4	4	3
Sekcja B	0	0	0	0	0	0
Sekcja C	8	7	9	12	11	10
Sekcja D	1	1	0	0	0	0
Sekcja E	1	1	1	1	1	1
Sekcja F	43	52	48	51	56	58
Sekcja G	64	66	64	66	66	67
Sekcja H	28	25	26	26	27	27
Sekcja I	12	8	8	6	6	8
Sekcja J	1	0	0	0	1	1
Sekcja K	10	9	7	7	5	6
Sekcja L	5	5	5	5	4	4
Sekcja M	4	7	7	8	8	8
Sekcja N	5	6	8	8	9	8
Sekcja O	8	8	8	8	8	8
Sekcja P	12	12	13	14	16	15
Sekcja Q	10	10	9	10	10	9
Sekcja R	3	3	5	5	5	4
Sekcja S i T	16	17	18	18	22	21
Sekcja U	0	0	0	0	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zgodnie z podziałem podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007, w 2015 roku największy odsetek stanowiły podmioty z sekcji G stanowiącej niewiele ponad jedną czwartą zarejestrowanych działalności (26% wszystkich podmiotów z terenu gminy). Niewiele

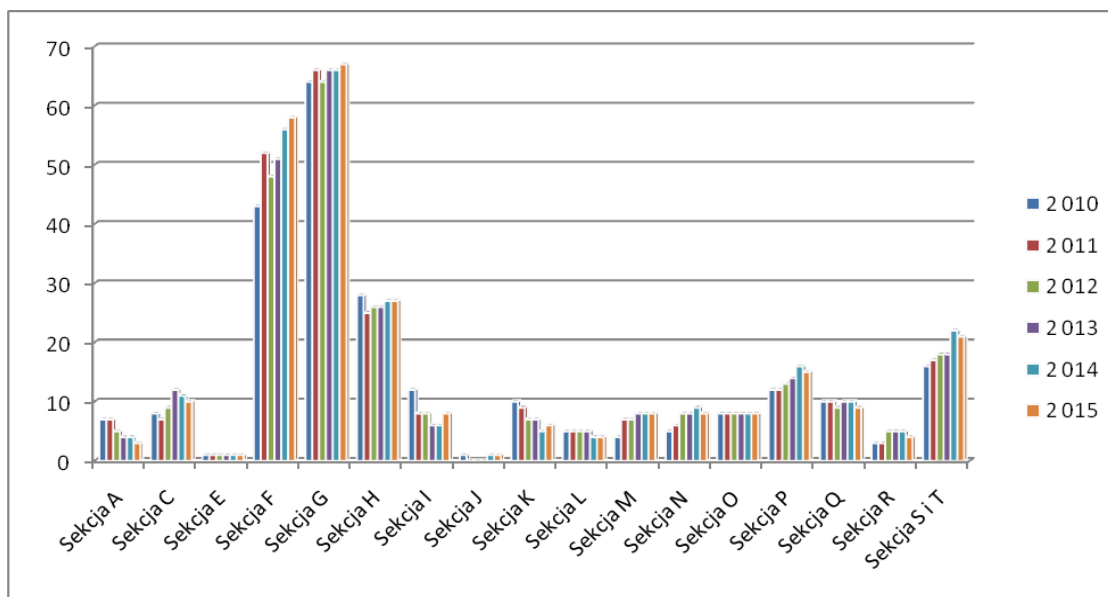
⁷ <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg/ceidg.public.ui/Search.aspx>

⁸ <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t>, odczyt a dnia 17 styczeń 2017r.

⁹ Wyjaśnienie skrótów sekcji PKD 2007: A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – Budownictwo, G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – Transport i gospodarka magazynowa, I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – Informacja i komunikacja, K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – Edukacja, Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – Pozostała działalność usługowa, T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

mniejszy odsetek stanowiły podmioty działające w sekcji F – 22,5% podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy. Na terenie gminy brak jest podmiotów gospodarczych działających w sekcjach: B (*Górnictwo i wydobywanie*) – co w przypadku realizacji inwestycji polegającej na budowie kopalni węgla kamiennego w sołectwie Kulik ulegnie zmianie, D (*Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych*) i U (*Organizacje i zespoły eksterytorialne*).

Wykres 8. Liczba podmiotów gospodarczych wg poszczególnych sekcji PKD 2007 w gminie Siedliszcze w latach 2010 - 2015 roku

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze według klas wielkości podmiotów gospodarczych, działają przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (tj. mikroprzedsiębiorstwa), zatrudniające od 10 do 45 osób (małe przedsiębiorstwa) oraz zatrudniające 50-249 (średnie przedsiębiorstwa). Według danych GUS w 2015 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 93% przedsiębiorstw z terenu gminy (240 przedsiębiorstw). W podziale na miejscowości najwięcej mikroprzedsiębiorstw działało na terenie Siedliszcza – 37,5% mikroprzedsiębiorstw z terenu gminy. Małe przedsiębiorstwa stanowiły zaledwie 7,1% (17 przedsiębiorstw), najwięcej działało na terenie sołectwa Siedliszcze – 76,5%. Ponadto małe przedsiębiorstwa działały na terenie sołectw: Chojno Nowe Pierwsze (2 przedsiębiorstwa), Dobromyśl (1) i Bezek (1). Na terenie gminy w 2015 roku znajdowało się 1 średnie przedsiębiorstwo w Siedliszczu.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze według klas wielkości

Miejscowość	2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa
OGÓŁEM	219	19	0	225	19	0	223	18	1	229	19	1	239	19	1	240	19	1
Adolfin	2	19	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0
Anusin	3	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0
Bezek	10	0	0	12	1	0	13	1	0	13	1	0	13	1	0	15	1	0
Bezek Dębiński	1	1	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0
Bezek- Kolonia	7	0	0	9	0	0	9	0	0	7	0	0	8	0	0	6	0	0
Brzeziny	6	0	0	6	0	0	4	0	0	3	0	0	4	0	0	6	0	0
Chojeniec	12	0	0	12	0	0	12	0	0	10	0	0	11	0	0	9	0	0
Chojeniec- Kolonia	5	0	0	6	0	0	6	0	0	7	0	0	8	0	0	9	0	0
Dobromyśl	5	0	0	5	0	0	6	0	0	5	1	0	4	1	0	4	1	0
Gliny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Jankowice	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Janowica	3	0	0	3	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0
Kamionka	3	0	0	3	0	0	2	0	0	2	0	0	1	0	0	2	0	0
Krowica	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	2	0	0
Kulik	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0	6	0	0	5	0	0
Kulik - Kolonia	2	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
Lechówka	4	0	0	4	0	0	4	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0
Lipówki	1	0	0	3	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	4	0	0
Majdan Zahorodyński	10	0	0	9	0	0	7	0	0	10	0	0	10	0	0	9	0	0
Marynin	10	0	0	7	0	0	8	0	0	8	0	0	6	0	0	5	0	0
Mogilnica	6	0	0	7	0	0	8	0	0	8	0	0	6	0	0	6	0	0
Nowe Chojno	14	3	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Romanówka	5	0	0	3	0	0	2	0	0	2	0	0	1	0	0	2	0	0
Siedliszcze	79	14	0	75	14	0	78	13	0	83	13	1	89	13	1	90	13	1
Stare Chojno	2	0	0	5	0	0	5	0	0	4	0	0	6	0	0	4	0	0
Stasin Dolny	2	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0	5	0	0	5	0	0
Wojciechów	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
Wola Korybutowa Pierwsza	18	1	0	20	1	0	19	1	0	18	1	0	20	1	0	22	0	0
Zabitek	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0
Chojno Nowe Pierwsze	-	-	0	16	3	0	18	3	0	22	3	0	21	3	0	19	2	0

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Do głównych pracodawców i jednocześnie przedsiębiorstw zatrudniających najwięcej osób działających na terenie gminy Siedliszcze należą firmy zajmujące się handlem detalicznym oraz różnego rodzaju usługami, w grupie której wymienia się:

- ❖ Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska w Siedliszczu” – usługi i handel – małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników);
- ❖ Winył-Pol s.j w Siedliszczu – produkcja materiałów izolacyjnych - małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników);
- ❖ Mosso” Kwaśniewscy S.J. Magazyn Zbożowy w Siedliszczu - Usługi rolnicze, skup zboża - małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników)
- ❖ Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „ROLTEX Siedliszcze” Sp. z o.o. w Siedliszczu – usługi rolnicze, handel - małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników)
- ❖ Delikatesy Centrum P.H.U. „Lotus” w Siedliszczu – handel - małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników)
- ❖ Medica Poland Centrum Rehabilitacji Sp. z o.o. w Siedliszczu – usługi medyczne - małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników)
- ❖ Spółdzielnia Usług Rolniczych w Siedliszczu – usługi rolnicze - małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników),
- ❖ FPHU „Bud-Rol” – handel i usługi - małe przedsiębiorstwo (10 – 49 pracowników);
- ❖ „Gra – Tir Serwis” – usługi.

Na terenie gminy Siedliszcze planowana jest budowa kopalni węgla kamiennego, która ma szansę zostać największym w tym rejonie przedsiębiorstwem oferującym znaczną ilość miejsc pracy.

Instytucjami otoczenia biznesu są wszelkiego rodzaju podmioty publiczne i prywatne, które w sposób pośredni lub bezpośredni mają związek z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej na danym terenie. Gmina Siedliszcze leży w sąsiedztwie miasta powiatowego przez co znajduje się w zasięgu oddziaływania instytucji otoczenia biznesu znajdujących się na terenie Chełma, w grupie których wymienia się m.in.: Stowarzyszenie Rozwoju Aktywności Społecznej TRIADA, Filię Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny Lubelska Fundacja Rozwoju - Agencja Rozwoju Regionalnego, Chełmskie Stowarzyszenie Rozwoju Społeczno – Gospodarczego CIVIS.

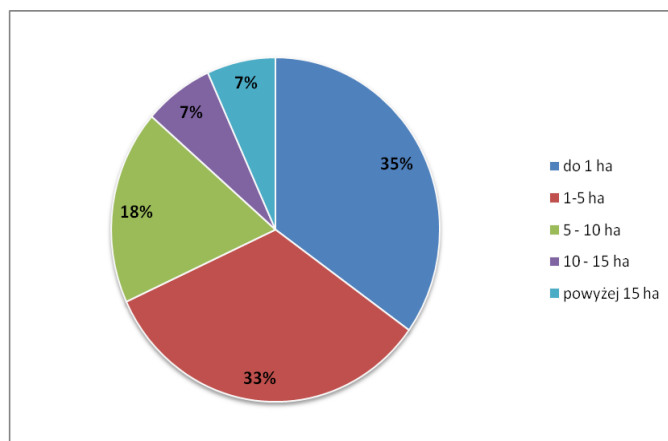
1.3.1.2. Sektor rolniczy

Gmina Siedliszcze posiada umiarkowane warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie wynosi 51,7 pkt. (wg skali IUNG w Puławach), co świadczy o średnio korzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa.

Duży wpływ na poziom rolnictwa ma struktura wielkościowa gospodarstw. Im większe gospodarstwa, tym większe możliwości produkcyjne rolnika, a zatem i dochody, jakie może uzyskać. Duża wielkość gospodarstw sprzyja również specjalizacji, a gospodarstwa wyspecjalizowane są na ogół bardziej wydajne. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na obszarze gminy Siedliszcze znajdowało się 1641 gospodarstw rolnych i wszystkie są gospodarstwami indywidualnymi. Czynnikiem determinującym stan rolnictwa i intensywności produkcji rolnej na danym obszarze jest struktura agrarna. Na terenie gminy Siedliszcze przeważają gospodarstwa od 1ha do 5ha, które stanowią 68% wszystkich

gospodarstw rolnych (1118 gospodarstw rolnych). Gospodarstwa od 5ha do 10ha stanowią niemal 18,3% (300 gospodarstw). Pozostałe gospodarstwa o wielkości 10 – 15ha oraz powyżej 15ha stanowią niewielki odsetek, odpowiednio: 6,8% (112) oraz 6,7% (111). Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w 2015 roku kształtowała się na poziomie 4,1ha. Wartość analizowanego wskaźnika wyróżnia takie sołectwa jak: Kamionka oraz Mogilnica, w których średnia wielkość gospodarstwa wynosi powyżej 8ha. W porównaniu do 2013 roku obserwuje się sukcesywny spadek średniej wielkości gospodarstwa, z 4,4ha w 2010 roku do 4,1ha w 2015 roku.

Wykres 9. Struktura ilościowa gospodarstw rolnych w gminie Siedliszcze

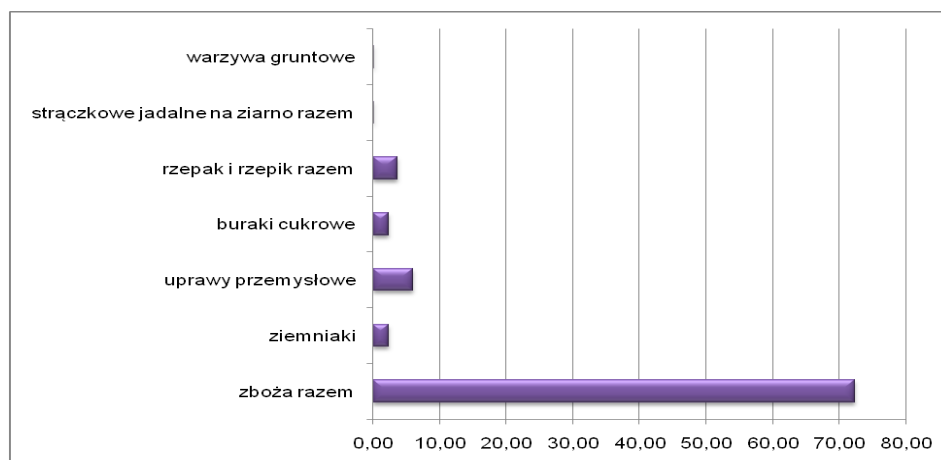

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego

Na terenie gminy Siedliszcze występuje 8 dużych gospodarstw o powierzchni powyżej 50 ha, w sołectwach: Siedliszcze - 2, Marynin - 2, Kulik - 1, Kulik Kolonia - 2, Lechówka – 1.

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w decydujący sposób wpływa na rodzaj upraw i hodowlę zwierząt. Na terenie gminy Siedliszcze w zakresie upraw dominują zboża, które stanowią ponad 72% zasiewów. Ponadto gmina specjalizuje się w uprawach przemysłowych, ziółach, roślinach okopowych i rzepaku.

Wykres 10. Rodzaje upraw na terenie gminy Siedliszcze (powierzchnia zasiewu)

źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego, 2010

Pod względem hodowli zwierząt gmina Siedliszcze wyróżnia się hodowlą bydła. Ilościowo przeważa pogłowie drobiu i bydła. Znajduje się tu 10 dużych gospodarstw hodowlanych zajmujących się hodowlą lub chowem zwierząt powyżej 10 DJP: 7 gospodarstw zajmujących się chowem i hodowlą bydła w miejscowościach: Siedliszcze – 1, Janowica – 1, Lipówki – 2, Chojno Nowe Pierwsze – 2 oraz 3 gospodarstwa posiadające trzodę chlewną w miejscowościach: Wola Korybutowa II – 2 oraz Wola Korybutowa Kolonia - 1.

1.3.2. Zatrudnienie oraz lokalny rynek pracy

Na terenie gminy Siedliszcze w 2015 r. pracowały 348 osoby¹⁰. Od 2010 roku liczba pracujących zmniejszyła się o 69 osób. W 2015 roku pracujący stanowili niespełna 7,8% ludności w wieku produkcyjnym i 5% ogółu ludności gminy. W układzie PKD 2007 liczbę zatrudnionych obrazuje poniższa tabela:

Tabela 7. Liczba pracujących według sektorów ekonomicznych

Sektory ekonomiczne wg sekcji PKD 2007	Pracujący		Spadek /wzrost zatrudnienia
	2010 rok	2015 rok	
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	4	0	- 4
Sekcja B (Górnictwo i wydobywanie), sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe), Sekcja D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych), Sekcja E (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją) i sekcja F (Budownictwo)	16	0	- 16
sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych), sekcja H (transport i gospodarka magazynowa), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) i w sekcji J (informacja i komunikacja),	59	51	- 8
sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa) i sekcja L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości),	4	brak danych dla tych sekcji w 2015r., które zostały przypisane do sekcji wymienionych poniżej ¹¹	
sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), sekcja N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), sekcja O (Administracja publiczna i obrona narodowa), sekcja P (Edukacja), Sekcja Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna), Sekcja R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), Sekcja S (Pozostała działalność usługowa)	334	279	- 55
Ogółem	417	348	- 69

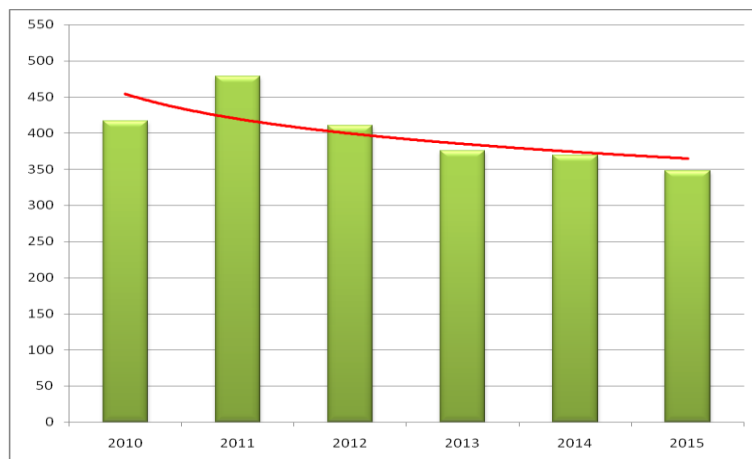
źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznik statystyczny Województwo Lubelskie Podregiony, powiaty, gminy

¹⁰ Województwo Lubelskie. Podregiony. Powiaty. Gminy 2016

¹¹ Rocznik statystyczny Województwo Lubelskie Podregiony, powiaty, gminy, WUS Lublin 2016

Wykres poniżej przedstawia zestawienie liczby ludności na przestrzeni lat 2010 - 2015, wraz z wyliczoną linią trendu, która obrazuje stały spadek liczby ludności pracującej w gminie Siedliszcze.

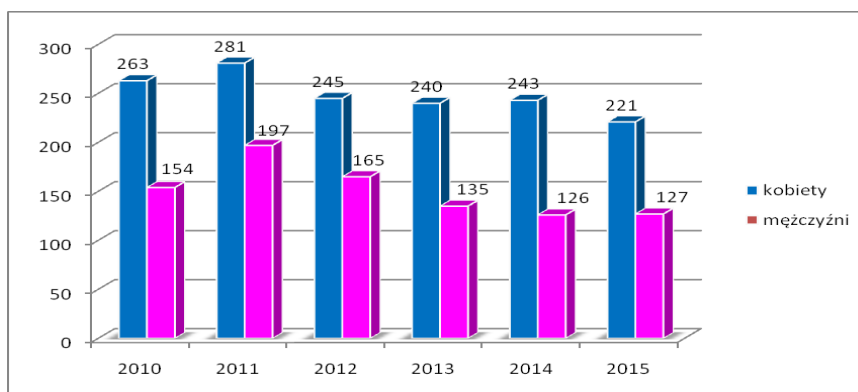
Wykres 11. Liczba pracujących w gminie Siedliszcze w latach 2010 – 2015

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wśród pracujących w analizowanych latach dominowały kobiety, których udział w ogólnej liczbie pracujących najwyższy był w 2014 roku (65,8%). W porównaniu do roku 2015 obserwuje się stopniową tendencję malejącą, jeśli chodzi o udział kobiet wśród pracujących, osiągając wielkość 63,5%. Najmniejsza różnica występowała w 2012 r., kobiety wówczas stanowiły 59,7% pracujących, zaś mężczyźni – niewiele ponad 40,3%.

Wykres 12. Pracujący wg płci w gminie Siedliszcze w latach 2010 – 2015

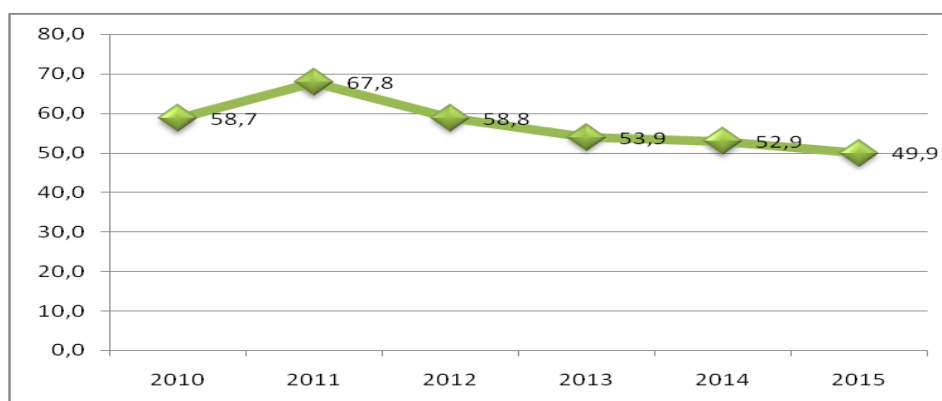

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tak mała liczba pracujących w stosunku do ogółu ludności gminy spowodowana jest brakiem danych statystycznych obejmujących osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku potrzebnych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia.

Wskaźnik prezentujący liczbę pracujących na 1000 ludności gminy w 2015 r. wynosił 49,9 i od 2011 stale maleje, co prezentuje poniższy wykres.

Wykres 13. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminie Siedliszcze w latach 2010-2015

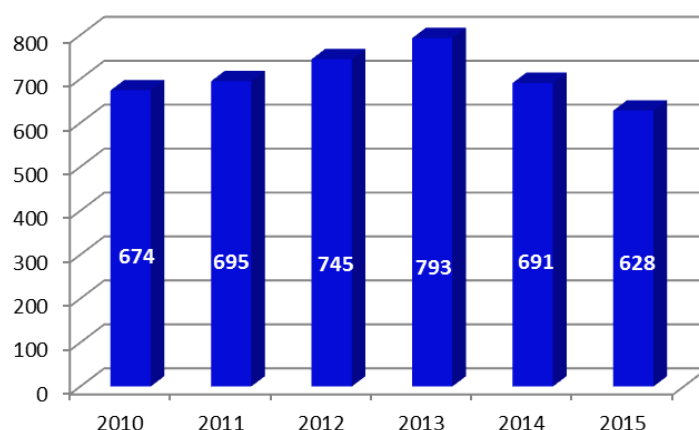

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

1.3.3. Bezrobocie

Gminę Siedliszcze dotyka problem bezrobocia, w tym bezrobocia ukrytego, które cechuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie, co nie jest objęte oficjalną statystyką. Brak obowiązku publikowania danych dotyczących stopy bezrobocia na poziomie gmin skutkuje utrudnionym, a w niektórych przypadkach niemożliwym do nich dostępem. Za wskaźnik zastępczy można uznać odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. W latach 2013 - 2015 z roku na rok obserwowano tendencję spadkową liczby osób bezrobotnych. Pod koniec 2013r. w urzędzie pracy zarejestrowanych było 499 osób, a udział bezrobotnych w liczbie osób wieku produkcyjnego wyniósł 11,63%. Od 2014 roku liczba bezrobotnych powoli wykazuje tendencję malejącą. W 2015 roku zarejestrowanych było 367 osób, a udział bezrobotnych w liczbie ludności wieku produkcyjnego kształtował się na poziomie 8,21%.

Wykres 14. Liczba bezrobotnych w gminie Siedliszcze w latach 2013– 2015

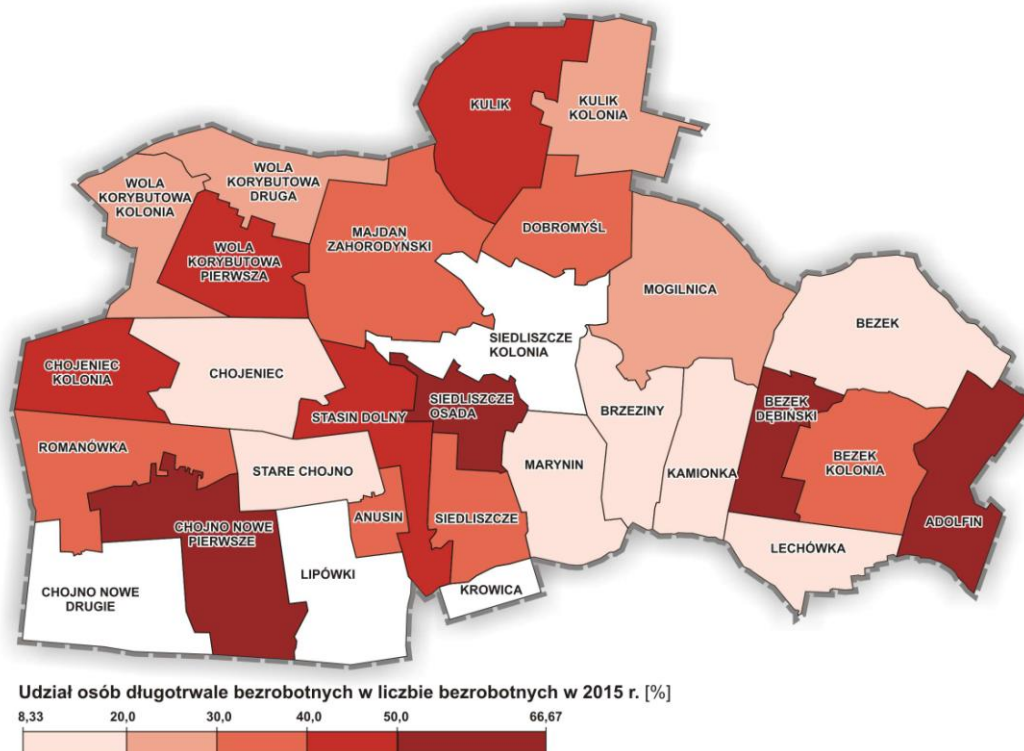
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gminie udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 8,21%, był on zdecydowanie niższy od wskaźnika dla powiatu chełmskiego (10,4%), lecz niewiele wyższy dla województwa lubelskiego (8,1%). Niewątpliwie wpływ na tę sytuację

ma bliskie sąsiedztwo miasta Chełma i Lublina, które zapewnia miejsca pracy części mieszkańcom gminy.

Spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie, ponad 29,16% znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, są to osoby długotrwale bezrobotne, które są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną. Zjawisko długotrwałego bezrobocia od 2013 roku w znikomym stopniu malało i przybierało wartość 31,52, a w 2014 roku już 30,92%.

Rycina 18. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w sołectwach/obrębach gminy Siedliszcze w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

W gminie bezrobocie dotyczy przede wszystkim ludzi młodych. Największy udział osób bezrobotnych charakteryzuje grupę wiekową 25-34 lata. W roku 2015 stanowili oni 31,0% ogółu mieszkańców gminy pozbawionych pracy. Znaczący i systematyczny wzrost liczby osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej uwiadcza się od 2013 roku. Ta grupa wiekowa jest również najliczniejsza wśród kobiet w trudnej sytuacji na rynku pracy. Jest to niepokojąca tendencja, gdyż może skłaniać młodych ludzi do migracji w celu poszukiwania pracy. Problemy ze znalezieniem pracy mają również mieszkańcy gminy w przedziale 35 -44 lata. W roku 2015 grupa ta była drugą co do liczebności i stanowiła 22,4% osób bezrobotnych, jest to zatem kolejna grupa wymagającej wsparcia. Kolejną liczną grupą ludności pozbawionej pracy są osoby w wieku 45 – 54 lata (13,6%). Bardzo podobne wartości, bo na poziomie 14 – 15% bezrobocia dotyczą ogółu mieszkańców w wieku 24 lata i mniej oraz 55 i więcej. Grupy wiekowe: 45 - 54 lata oraz 55 i więcej są również najliczniejsze wśród kobiet w trudnej sytuacji na rynku pracy.

Kolejna istotna kwestia związana z bezrobociem to wykształcenie osób bezrobotnych. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych często świadczy o niedopasowaniu kompetencji do rynku pracy. W gminie większość osób bezrobotnych rejestrujących się to osoby wykształceniem gimnazjalnym i niższym (36,78%) oraz zasadniczym zawodowym (30,7%). Stosunkowo wysokie bezrobocie wśród osób z wykształceniem zawodowym może świadczyć o niedopasowaniu wykształcenia kierunkowego do rzeczywistych potrzeb lokalnego rynku pracy. Następną grupę stanowią osoby bezrobotne posiadające wykształcenie policealne, średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe (23,2% bezrobotnych). Niepokojącym zjawiskiem jest wzrastający udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (9,32%). Należy zauważyć, że osoby z wykształceniem wyższym w ostatnich latach odczuwają coraz większe problemy ze znalezieniem pracy.

Reasumując dane dotyczące problemu bezrobocia na terenie gminy Siedliszcze warto pamiętać o kilku wrażliwych grupach, które mają problemy ze znalezieniem pracy, a więc o osobach o najniższym wykształceniu, osobach nie posiadających doświadczenia zawodowego oraz długotrwale bezrobotnych. Z uwagi na niedostatecznie wykorzystany potencjał osób bezrobotnych, uważa się za niezbędne podejmowanie działań minimalizujących poziom zjawiska bezrobocia prowadzącego do wykluczenia społecznego. W celu aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, nieodzowne są działania aktywizujące w stosunku do osób długotrwale bezrobotnych w kierunku udziału w szkoleniach i programach aktywizacji rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu przy udziale potencjalnych pracodawców. Szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 25 – 34 lata, osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, kobiet i osób z niskimi kwalifikacjami. Omawiane kategorie są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną.

1.3.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Niezbędnym elementem stymulującym rozwój gospodarczy i podniesienie konkurencyjności, jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu i usług, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i posiadających uregulowany stan prawny. W dokumencie „Studium przestrzenne lokalizacji i możliwości rozwoju regionalnych stref przedsiębiorczości w województwie lubelskim, Katalog stref przedsiębiorczości”, wskazuje się 1 strefę przedsiębiorczości na terenie popegeerowskim w sołectwie Chojno Nowe Pierwsze o powierzchni 24,5 ha, cechującą się korzystnym położeniem przy międzynarodowym drogowym szlaku komunikacyjnym.

Niezbędnym warunkiem rozwoju przedsiębiorczości jest przygotowanie terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów. Teren inwestycyjny powinien być wyposażony w infrastrukturę techniczną, posiadać odpowiednią dostępność komunikacyjną oraz system ulg dla inwestorów. Miejsce powinno odznaczać się najwyższymi walorami użytkowymi lokalizacji dla prowadzonej działalności.

Gmina Siedliszcze posiada znaczny zasób terenów inwestycyjnych - dysponuje ok. 15,3 ha przeznaczonymi pod inwestycje, co ma swoje umocowanie w planach miejscowych. Dotyczy to takich sołectw jak:

- *Siedliszcze* (3 ha - obsługa rolnictwa oraz 4 ha – obsługa międzynarodowego ruchu tranzytowego),
- *Bezek Kolonia* (1,3 ha – obsługa rolnictwa),
- *Siedliszcze* (4 ha – obsługa międzynarodowego ruchu tranzytowego),
- *Chojno Nowe Pierwsze* (2 ha – teren przemysłu spożywczego).

Dodatkowo na terenie jednostek strukturalnych: Chojno Nowe Drugie, Chojno Nowe Pierwsze wyznaczone zostały tereny zabudowy usługowej, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów.

Dodatkowo w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, wyznaczone zostały tereny produkcyjno – usługowe, składy i magazyny w sołectwach: Bezek, Chojno Nowe Drugie, Wola Korybutowa Kolonia oraz strefę zakładu górniczego wraz z zabudową produkcyjno – usługową w sołectwie Kulik, obejmujący rejon lokalizacji planowanego zakładu górniczego związanego z wydobywaniem węgla kamiennego wraz z niezbędną infrastrukturą i zapleczem produkcyjno-usługowym, składowym i magazynowym;

W ostatnim czasie na obszarze gminy miejsko – wiejskiej zainwestowało 5 przedsiębiorstw, które stworzyły łącznie 109 miejsc pracy. W grupie głównych inwestorów wymienia się: Centrum Rehabilitacji Medica Poland (48 nowych miejsc pracy – usługi medyczne), WINYL – POL (12 nowych miejsc pracy – produkcja materiałów izolacyjnych), Mosso Kwaśniewscy (12 nowych miejsc pracy – usługi rolnicze), Delikatesy Centrum (15 nowych miejsc pracy – handel) oraz Bud – Rol FHPU (8 nowych miejsc pracy – handel i usługi).

Gmina, wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom lokalnym przedsiębiorcom udostępniła portal internetowy *inwestujwsiedliszczu.pl*, który zawiera ofertę terenów inwestycyjnych w gminie Siedliszcze. Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyjają ponadto działania władz samorządowych przejawiające się m.in. w stosowaniu zachęt inwestycyjnych w formie ulg podatkowych, rozwijaniu infrastruktury technicznej, tworzeniu stref inwestycyjnych.

1.3.5. Zdolność inwestycyjna gminy

Sytuacja finansowa Gminy Siedliszcze

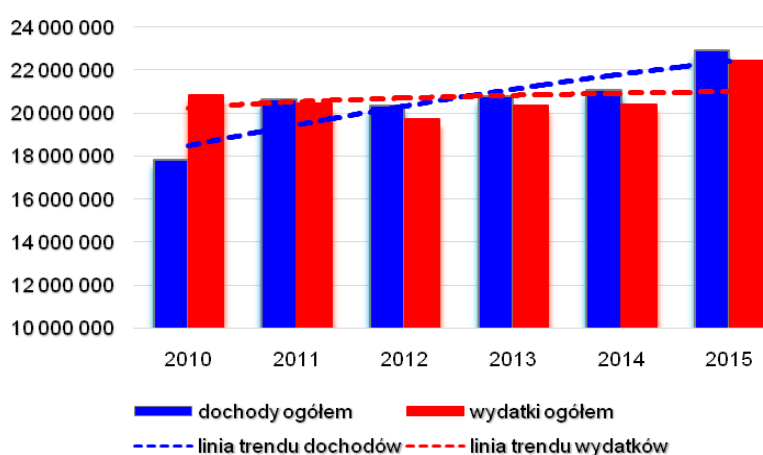
Struktura budżetu uchwalanego rokrocznie przez Radę Gminy świadczy o zdolności inwestycyjnej danej jednostki samorządu terytorialnego. W analizowanym okresie, tj. w latach 2010-2015, zaobserwowano stały wzrost dochodów ogółem (z wyjątkiem roku 2012, kiedy to dochody nieznacznie zmalały w stosunku do roku poprzedniego, jednakże były wyższe niż w roku 2010) oraz niewielkie wahania w strukturze dochodów gminy. Według danych GUS w 2015 r. dochód budżetu gminy wynosił 22,94 mln zł i był o ok. 29% wyższy w porównaniu do 2010 r. Na strukturę dochodu ogółem składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje. Największy udział miała subwencja ogólna (47,4%) i dotacje (33,1%), a znacznie mniejszy dochody własne (19,5%). W dotacjach ogółem, dotacje inwestycyjne stanowiły aż 26,9%.

Tabela 8. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010 – 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DOCHODY						
dochody ogółem	17 816 318,37	20 648 979,33	20 348 630,15	20 795 220,66	21 103 343,54	22 941 124,30
dochody własne	3 478 376,04	4 165 084,52	4 722 418,15	4 851 335,93	5 710 403,01	6 037 193,34
subwencja ogólna	8 440 370,00	8 926 929,00	9 641 487,00	9 556 788,00	9 192 596,00	9 610 745,00
dotacje ogółem	5 897 572,33	7 556 965,81	5 984 725,00	6 387 096,73	6 200 344,53	7 293 185,96
dotacje inwestycyjne	1 137 900,50	2 509 234,00	653 493,40	820 841,00	644 002,89	1 961 790,60
dochody na 1 mieszkańca	2 503,35	2 919,41	2 898,25	2 983,53	3 039,51	3 316,63
dochody własne na 1 mieszkańca	488,74	588,87	672,61	696,03	822,47	872,81
WYDATKI						
wydatki ogółem	20 823 013,83	20 469 520,01	19 743 977,38	20 357 277,26	20 422 310,68	22 420 640,34
wydatki majątkowe	4 935 723,78	3 184 994,16	1 321 152,73	2 052 938,96	2 757 179,05	3 862 483,63
wydatki inwestycyjne	4 935 723,78	3 184 994,16	1 321 152,73	2 052 938,96	2 757 179,05	3 862 483,63
wydatki bieżące ogółem	15 887 290,05	17 284 525,85	18 422 824,65	18 304 338,30	17 665 131,63	18 558 156,71
dotacje ogółem	493 831,32	489 989,41	589 582,68	624 711,47	676 393,85	742 169,06
świadczenia na rzecz osób fizycznych	4 176 851,43	4 361 494,14	4 487 588,39	4 278 253,56	4 519 665,65	4 262 348,85
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2 925,81	2 894,04	2 812,13	2 920,70	2 941,42	3 241,38
wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca	695,37	451,96	189,47	295,00	395,46	554,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 15. Dochody i wydatki w latach 2010-2014

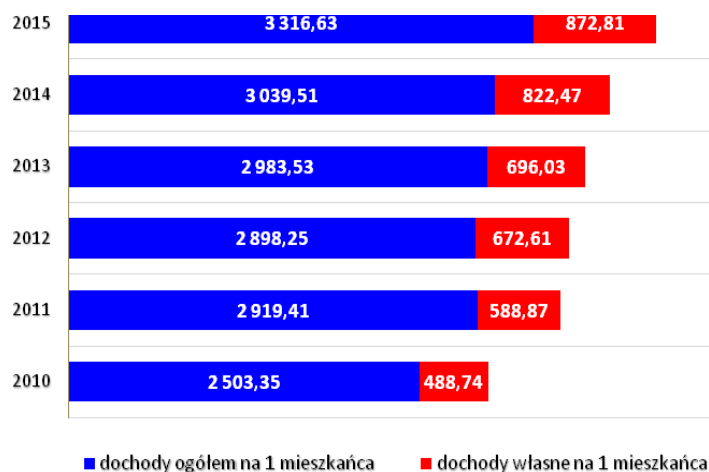

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2015 r. na obszarze gminy Siedliszcze, według danych GUS, średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 3 316,63zł. W porównaniu do 2010 r. wzrósł

o 813,28 zł (32,5%). Natomiast dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca od 2010 r. stale rosły i wynosiły 872,81zł (wzrosły o 384,06 zł).

Wykres 16. Dochody ogółem i dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy Siedliszcze w latach 2010-2015

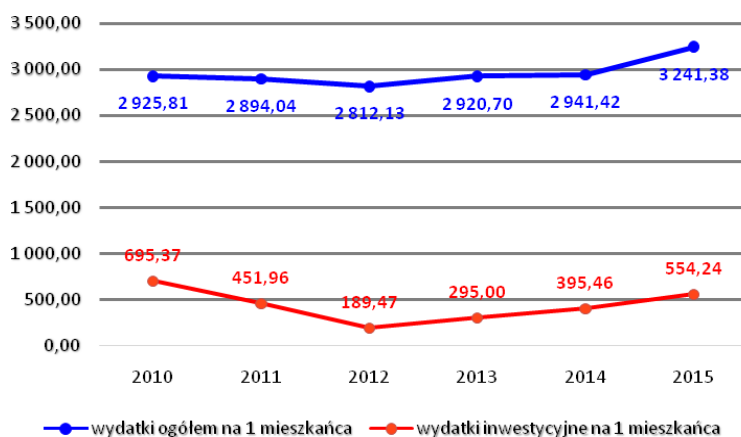

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL

Analizując wydatki gminy w latach 2010-2015 można zaobserwować, że do roku 2012 r. wydatki malały, a w latach następnych nieznacznie wzrastały. Według danych GUS wydatki w 2015 r. wynosiły 22,4 mln zł i były wyższe o 1 597 626,51zł w porównaniu do 2010 roku.

W strukturze wydatków największy odsetek stanowiły wydatki bieżące – 82,8% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowiły 17,2% wydatków ogółem i w całości były to wydatki majątkowe inwestycyjne. Wydatki ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 3241,38zł i były o 10,8% wyższe w porównaniu do 2010 r. Natomiast wartość wydatków majątkowych inwestycyjnych na jednego mieszkańca wyniosła 554,24 zł i była niższa ponad 20% niż w 2010 roku.

Wykres 17. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy Siedliszcze w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL

Sytuacja finansowa gminy uzależniona jest od wyniku finansowego w poszczególnych latach. W analizowanym okresie, można zaobserwować wahania zarówno w dochodach jak i wydatkach gminy, co skutkowało niewielkim ale dodatnim wynikiem finansowym w poszczególnych latach (wyjątkiem był 2010 rok, w którym wydatki znacznie przewyższały dochody gminy). Prezentuje to poniższa tabela.

Tabela 9. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015

Rok	Dochody ogółem			Wydatki ogółem			Wynik budżetu		Relacja deficytu/nadwyżki do dochodów	
							(-) deficyt / (+) nadwyżka			
	plan	wykonanie	% wyko nania	plan	wykonanie	% wyko nania	plan	wykonanie	plan	wykonani e
2010	18 031 654	17 816 318	98,8	21 861 605	20 823 014	95,2	-3 829 951	-3 006 695	-21,2	-16,9
2011	21 353 012	20 648 979	96,7	21 289 678	20 469 520	96,1	63 333	179 459	0,3	0,9
2012	20 987 360	20 348 630	97,0	20 642 266	19 743 977	95,6	345 094	604 653	1,6	3,0
2013	21 283 616	20 795 221	97,7	20 987 282	20 355 723	97,0	296 334	439 498	1,4	2,1
2014	21 631 190	21 103 344	97,6	21 584 831	20 422 311	94,6	46 359	681 033	0,2	3,2
2015	23 111 404	22 941 124	99,3	23 817 865	22 420 640	94,1	-706 462	520 484	-3,1	2,3

Źródło: www.lublin.rio.gov.pl „Wykonanie budżetów JST za lata 2010 – 2015”

Po wykonaniu budżetu w 2015 r. według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF), wynik budżetowy miał wartość dodatnią (tabela poniżej). Kwota długu wynosiła 3 767 020,00 zł (o 118 340,00 zł więcej w porównaniu do roku poprzedniego), a wartość spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych wyniosła 880 660,00 zł. Rocznie gmina przeznaczyła ponad 121,9 tys. zł na obsługę długu, po 2016 roku prognozowany jest jego ponad sukcesywny spadek (w roku 2022 na ten cel przewiduje się wydatek ok. 7000,00 zł).

Tabela 10. Prognoza dochodów i wydatków do 2022 roku

	2014	2015	2016	2018	2020	2022
Dochody ogółem	21 103343,54	22 941124,30	25268764,52	28504472,8	26810100,0	27 637000,0
Wydatki ogółem	20 422310,68	22 420 640,34	26 763 241,34	27 150 847,8	25 853 000,0	27 124 000,0
Wynik budżetu	681 032,86	520 483,96	-1 494 476,82	1353 625,0	957 100,0	513 000,0
Kwota długu	3648680,00	3767020,00	4128,275,00	3 602 740,0	1 434 000,0	0,0
Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	694244,00	880 660,00	718745,00	1 353 625,00	957 100,0	513 000,0

Źródło: Wieloletni Plan Finansowy; Uchwała Rady Miejskiej w Siedliszczu Nr XII/164/16 z dnia 9 listopada 2016 r.

W ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej został sporządzony wykaz przedsięwzięć przedstawiony w poniższej tabeli, z okresem realizacji do 2020 r.

Tabela 11. Wykaz przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej

Nazwa i cel	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe
	od	do	
Przygotowanie programu rewitalizacji obszaru kryzysowego na terenie Gminy Siedliszcze	2016	2017	58 140,00
Budowa infrastruktury technicznej ułatwiającej dostęp do atrakcyjnego turystycznie zbiornika wody w Majdanie Zahorodyńskim	2016	2017	661 021,49
Energia słoneczna dla mieszkańców gminy Siedliszcze	2016	2017	0,00
Przebudowa ujęcia wody w Siedliszczu	2015	2017	1 442 231,93
Wieloaspektowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Siedliszcze w m. Lechówka, Kamionka, Brzeziny, Siedliszcze ul. Malinowa	2015	2017	835 000,00
Dowózienie niepełnosprawnych uczniów do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Chelmie	2016	2017	43 777,60
Opracowanie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	2016	2017	147 600,00
Świadczenie usług dostępu do Internetu dla Beneficjentów projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim	2016	2018	147 600,00
Budowa altany rekreacyjnej w Siedliszczu przy ul. Jasnej	2016	2017	43 000,00
Budowa parkingu przy ul. Malinowej w Siedliszczu	2014	2017	55 960,00
Budowa przedszkola w m. Siedliszcze	2016	2018	1 060 000,00
Energia słoneczna dla mieszkańców gminy Siedliszcze	2016	2017	200 219,65
Przebudowa drogi gminnej nr 104561L w m. Romanówka	2014	2016	146 600,20
Przebudowa drogi gminnej nr 104570L w m. Majdan Zahorodyński	2014	2016	395 806,37
Przebudowa dworku zabytkowego w m. Siedliszcze	2015	2016	410 616,00
Przebudowa skrzyżowania ul. Źródlanej z drogą wojewódzką nr 839, przebudowa ulicy Źródlanej, Pogodnej i Jasnej	2015	2016	176 380,00
Wieloaspektowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Siedliszcze w m. Lechówka, Kamionka, Brzeziny, Siedliszcze ul. Malinowa	2016	2018	800 000

Źródło: Wieloletni Plan Finansowy; Uchwała Rady Miejskiej w Siedliszczu Nr XII/164/16 z dnia 9 listopada 2016 r.

Pozyskiwanie funduszy unijnych

Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze w okresie programowania 2007-2013 pozyskała ze środków unijnych 6,36 mln złotych. Najwięcej pozyskano ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – ponad 3,71 mln zł.

Tabela 12. Wykaz umów o dofinansowanie podpisanych przez gminy i ich jednostki podległe

Tytuł Projektu	Program Operacyjny	wartość ogółem	dofinansowanie	nazwa beneficjenta
Remont świetlicy w Nowym Chojnie II	PROW	69000	44878	Gmina Siedliszcze
Remont świetlicy w Kuliku	PROW	53287,1	32750	Gmina Siedliszcze
Budowa Domu Kultury w Siedliszczu	PROW	1001906,05	500000	Gmina Siedliszcze

Popularyzacja tradycyjnej kuchni-warsztaty, szkolenia, spotkania	PROW	21536,59	15075,61	Gminny Ośrodek Kultury w Siedliszczu
Opracowanie i wydanie monografii "Od prehistorii do współczesności Odkrywanie lokalnej tożsamości mieszkańców Siedliszcza - monografia historyczna	PROW	34380	22386	Gmina Siedliszcze
Zagospodarowanie centralnego rynku w Siedliszczu	PROW	41869,59	23828,22	Gmina Siedliszcze
Kompleksowe rozwijanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Siedliszcze w miejscowościach Kol. Bezek, Julianów, Jankowice, Lechówka, Bezek Dębiński, Adolfin, Romanówka, Mogilnica, Kamionka oraz Siedliszcze	PROW	732996,07	373800	Gmina Siedliszcze
Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Siedliszcze w miejscowościach: Siedliszcze, Kolonia Bezek, Adolfin, Cechówka, Jankowice	PROW	3440841,11	2051538	Gmina Siedliszcze
Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Majdan Zahorodyński wraz z budową placu rekreacyjno-sportowego	PROW	336967,76	207152	Gmina Siedliszcze
Łączna wartość projektów i dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na terenie gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze		5732784,27	3271407,83	
Budowa altany rekreacyjnej w parku w Siedliszczu	PROW LGD	34249,47	22276,07	Gminy Ośrodek Kultury w Siedliszczu
Wydanie monografii regionalnej „Wielokulturowe dziedzictwo gminy Siedliszcze 1915-1944” efektem dialogu międzypokoleniowego.	PROW LGD	31524,00	23408,00	Gminy Ośrodek Kultury w Siedliszczu
Wydanie monografii regionalnej „Najnowsze dzieje gminy Siedliszcze (1945-2013)”.	PROW LGD	31041,00	23040,00	Gminy Ośrodek Kultury w Siedliszczu
Budowa placu rekreacyjnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych w Bezku.	PROW LGD	36044,54	25000,00	Gmina Siedliszcze
Budowa placu rekreacyjnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych w Brzezinach jako promocja unikalnych walorów turystycznych Lubelszczyzny	PROW LGD	36044,54	25000,00	Gmina Siedliszcze
Rewitalizacja skansenu w Siedliszczu	PROW LGD	41784,00	25000,00	Gminy Ośrodek Kultury w Siedliszczu
Budowa boiska rekreacyjnego w Siedliszczu dla tworzenia pozytywnego wizerunku Lubelszczyzny.	PROW LGD	41 511,93	25000,00	Gmina Siedliszcze
Utworzenie placu rekreacyjnego w miejscowości Siedliszcze	PROW LGD	38288,72	24903,23	Gminy Ośrodek Kultury w Siedliszczu

Budowa placu rekreacyjnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych w Bezku Kolonii	PROW LGD	36 044,54	23443,60	Gmina Siedliszcze
Budowa Centrum Rekreacyjnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych w świetlicy w Anusinie jako promocja unikalnych walorów turystycznych	PROW LGD	105122,66	55553	Gmina Siedliszcze
Budowa infrastruktury rekreacyjnej przy zbiorniku wody w Majdanie Zahorodyskim dla potrzeb turystyki w rejonie oddziaływania niepowtarzalnych dóbr przyrody Lubelszczyzny	PROW LGD	49200,00	25000,00	Gmina Siedliszcze
Łączna wartość projektów i dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich przez LGD		480855,4	297623,9	
Łączna wartość projektów i dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na terenie gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze		6213640	3569032	

Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Siedliszcze	PO IG	443523,4	443523,4	Gmina Siedliszcze
Łączna wartość projektów i dofinansowania w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na terenie gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze		443523,4	443523,4	

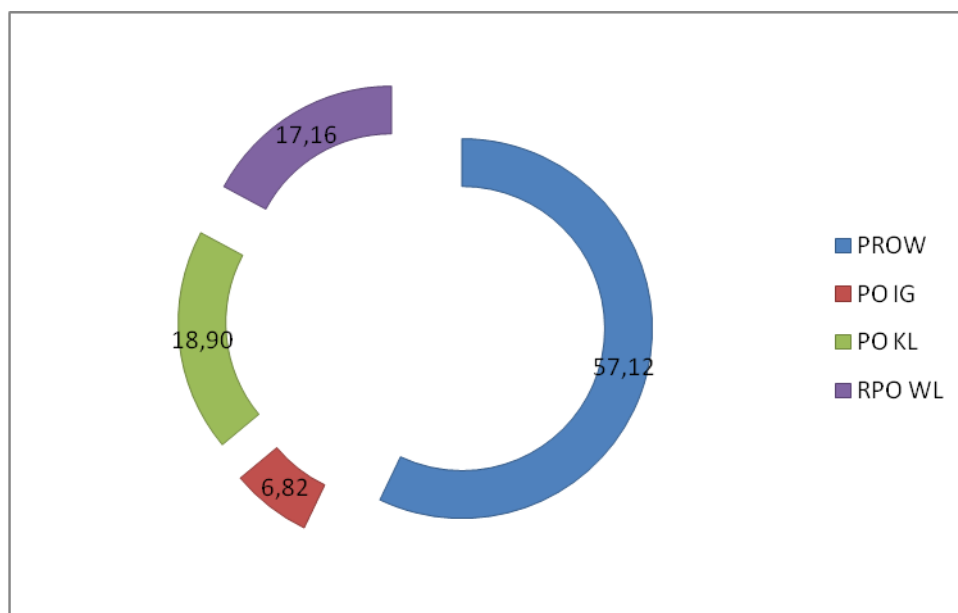
Nowe perspektywy	PO KL	231458,75	207155,58	Gmina Siedliszcze/ Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedliszczu
Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	PO KL	174526	174526	Gmina Siedliszcze
Przyjazne gimnazjum w gminie Siedliszcze	PO KL	376916,55	335516,55	Gmina Siedliszcze
Gmina Siedliszcze stawia na edukację	PO KL	355241,9	316341,9	Gmina Siedliszcze
Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych w Gminie Siedliszcze	PO KL	145755,9	145755,9	Gmina Siedliszcze
Oddolna inicjatywa w gminie Siedliszcze	PO KL	49970	49970	Gmina Siedliszcze
Łączna wartość projektów i dofinansowania w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na terenie gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze		1333869,1	1229265,93	

Program promocji gospodarczej Gminy Siedliszcze	RPO WL	300000	255000	Gmina Siedliszcze
Wsparcie rozwoju społeczeństwa informacyjnego i zwiększenie dostępności e-usług na terenie gminy wiejskiej Siedliszcze	RPO WL	489987	413792,75	Gmina Siedliszcze

Budowa drogi w miejscowości Chojno Nowe	RPO WL	894660,88	447330,44	Gmina Siedliszcze
Łączna wartość projektów i dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na terenie gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze		1684647,88	1116123,19	
Łączna wartość projektów i dofinansowania otrzymanego przez gminę miejsko - wiejską Siedliszcze		9675680,05	6357944,25	

źródło: opracowanie własne na podstawie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik Oleśniki”

Wykres 18. Udział dofinansowania gminy i jednostek strukturalnych z poszczególnych Programów Operacyjnych gminy Siedliszcze w latach 2007-2013

źródło: opracowanie własne

Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze uczestniczyła we wdrażaniu projektów, na które otrzymała dofinansowanie w partnerstwie. Wielkość pozyskanych środków kształtował się na poziomie blisko 4,93 mln zł, z czego największy udział stanowiły środki pochodzące z regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, niemal 41,5%.

Tabela 13. Wykaz umów o dofinansowanie podpisanych przez Gminę w partnerstwie

Wrota Lubelszczyzny - Informatyzacja Administracji	PO Polska Wschodnia	116459,98	98641,08	Województwo Lubelskie
Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich	RPO WL	2774303,38	2043721,45	Powiat Lubelski
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Siedliszcze	PO IG	180837,7	180837,7	Województwo Lubelskie
Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu w wybranych miejscowościach powiatów łęczyńskiego, chełmskiego oraz włodawskiego	PO IG	57065,85	30189,83	MS-NET Miłosz Szewczak
Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków na obszarach sieci Natura 2000 w województwie lubelskim	PO IŚ	46210,15	46096,67	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu chełmskiego i rekultywacja składowisk odpadów		702687,98	384087,89	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.
W handlu praca się opłaca	PO KL	41206,63	37012,55	Instytut Organizacji Przedsiębiorstw i Technik Informatycznych "InBIT" Sp. z o.o.
Pełnia możliwości	PO KL	109962,15	109962,15	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Ziemi Chełmskiej"
Od szkolenia do zatrudnienia	PO KL	167722,6	167722,6	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Ziemi Chełmskiej"
Akademia nowych możliwości	PO KL	66691,22	66691,22	7 CUBES Sp. z o.o.
Nowe umiejętności to większe możliwości	PO KL	12290	12290	Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego Automobilklub Chełmski
Projekt scalenia gruntów obrębu Anusin, Stasin Dolny, gmina Siedliszcze powiat chełmski, województwo lubelski	PROW	2673946,46	1751798,25	Starostwo Powiatowe w Chełmie
Łączna wartość projektów i dofinansowania otrzymanego w partnerstwie przez gminę miejsko - wiejską Siedliszcze		6949384,10	4929051,39	

źródło: opracowanie własne na podstawie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik Oleśniki”

Niską aktywnością w pozyskaniu funduszy unijnych w latach 2007-2013 wykazali się przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie gminy Siedliszcze

(2 podmioty) oraz organizacje pozarządowe (1 organizacja). Z pozyskanej kwoty 13,98 mln zł, w ponad 96% stanowiły środki pozyskane przez Medica Poland – Centrum Rehabilitacji.

Tabela 14. Wykaz umów o dofinansowanie podpisanych przez przedsiębiorców i organizacje pozarządowe gminy miejsko - wiejskiej

Budowa doświadczalnego ośrodka Medica Poland - Centrum Rehabilitacji z wykorzystaniem termowizji jako nowej metody badawczej w dziedzinie rehabilitacji medycznej	PO RPW	19846074,29	13472267,31	Medica Poland - Centrum Rehabilitacji
Zakup automatycznej linii do pakowania w biodegradowalne worki oraz wdrożenie komputerowego systemu zarządzania firmą szansą na rozwój	RPO WL	1136828,73	457875,5	Arkadiusz Temberski Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo-Usługowe "AREX" "GREEN GARDEN"
Kobieta z inicjatywą	PO KL	49999,78	49999,78	Fundacja Inicjatyw Lokalnych
Łączna wartość projektów i dofinansowania otrzymanego przez przedsiębiorców i organizacje pozarządowe gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze		21032902,80	13980142,59	

źródło: opracowanie własne na podstawie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik Oleśniki”

1.3.6. Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych gminy

Analizując zasoby turystyczne gminy należy uwzględnić jakość środowiska naturalnego, środowisko kulturowe oraz atrakcje i organizowane wydarzenia masowe. Ważnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki i rekreacji w danej jednostce terytorialnej jest istnienie dobrze prosperującej bazy noclegowej oraz zaplecza gastronomicznego

Potencjał turystyczny

Gmina Siedliszcze posiada potencjał do rozwoju turystyki. Turystyka przyrodnicza rozwijać się może na bazie walorów krajobrazowych obszaru, urozmaiconej rzeźby terenu (dot. wschodniej części gminy w granicach Pagórów Chełmskich), obszarów chronionych (dot. obszarów NATURA 2000, Chełmskiego i Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu), doliny rzeki Mogilnica, zbiornika wodnego w sołectwie Majdan Zahorodyński. Gminę cechuje także potencjał do rozwoju turystyki kulturowej, ze względu na liczne obiekty pałacowe i dworsko-parkowe oraz zabytkowe obiekty sakralne. Ważnym elementem infrastruktury turystycznej jest również sieć szlaków i ścieżek turystycznych

Baza noclegowa i gastronomiczna

W gminie jest słabo rozwinięta baza noclegowo-turystyczną. Funkcjonujące obiekty noclegowe i agroturystyczne na terenie gminy to:

- ❖ Gospodarstwo Agroturystyczne „Kraina Jeleni” w sołectwie Majdan Zahorodyński, czynne cały rok, funkcjonujące od 2016 roku;
- ❖ Pokoje do wynajęcia w Świetlicy Wiejskiej w sołectwie Majdan Zahorodyński,

Również baza gastronomiczna jest niezadawalająca. Funkcjonują zaledwie 2 obiekty:

- ❖ bar „PAUZA” przy stacji paliw w obrębie Siedliszcze;
- ❖ Bar „Zacisze” w obrębie Siedliszcze-Osada
- ❖ „Zajazd Wiejskie Smaki” w sołectwie Chojno Nowe Drugie.

Słabo rozwinięta infrastruktura noclegowa oraz baza gastronomiczna uniemożliwia rozwój turystyki mimo licznych walorów turystycznych, krajobrazowych i kulturowych jakimi dysponuje gmina.

Szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne

Występowanie obszarów prawnie chronionych jest niewątpliwym walorem gminy, ale stanowi jednocześnie ograniczenie dla rozwoju turystyki i rekreacji, ze względu na konieczność zachowania cennych ekosystemów i krajobrazu. Występowanie obszarów chronionych stanowi szansę rozwoju turystyki przyrodniczej i edukacyjnej. Potencjał ten jest jednak wykorzystywany przez mieszkańców w niewielkim stopniu. Pomimo form ochrony przyrody, na terenie gminy brakuje wytyczonych ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych oraz spacerowych. Brakuje również wyznaczonych szlaków pieszych i rowerowych, dających możliwość zorganizowanego aktywnego wypoczynku. Dużym utrudnieniem dla rozbudowy sieci turystycznej gminy Siedliszcze jako miejsca wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców Chełma jest silna konkurencja ze strony innych jednostek samorządowych, znajdujących się na Pojezierzu Łęczyńsko - Włodawskim.

Na terenie województwa lubelskiego, w tym także w obrębie gminy Siedliszcze, projektuje się szlak Greenways. Zielone szlaki, są to szlaki wielofunkcyjne, służące niezmotoryzowanym formom transportu, podróżowania i promocji zdrowego stylu życia – rowerowe, piesze, biegowe, rolkowe, wodne, konne, narciarstwa biegowego. Szlaki te tworzą ramy dla realizacji lokalnych inicjatyw społecznych na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu, zachowania dziedzictwa kulturowego, rozwoju turystyki przyjaznej dla środowiska i zrównoważonego transportu. Zielone szlaki odpowiadają na potrzeby zarówno mieszkańców jak i zwiedzających oraz wnoszą pozytywny wkład w ożywianie lokalnej gospodarki i pobudzanie przedsiębiorczości w regionach.¹²

¹²

<http://www.greenways.org.pl/>

Rycina 19. Szlaki turystyczne na terenie gminy Siedliszcze

źródło: opracowanie własne na podstawie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik Oleśniki”

1.3.7. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze gospodarczej

Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze boryka się z wieloma problemami w sferze gospodarczej. Poniżej przedstawiono zestawienie wybranych wskaźników (stan na 2015 r.) na poziomie gminy Siedliszcze, powiatu chełmskiego, województwa lubelskiego i kraju, które pozwalają porównać gminę do ww. jednostek. Do głównych problemów w sferze gospodarczej należą m.in.

- ❖ niewielka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej;
- ❖ słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw przejawiająca się niskim wskaźnikiem opisującym ilość jednostek nowo zarejestrowanych,
- ❖ niski wskaźnik zatrudnienia;
- ❖ wzrost liczby osób bezrobotnych w grupie wiekowej 25-34 lata, co jest niepokojącą tendencją, gdyż może skłaniać młodych ludzi do migracji w celu poszukiwania pracy;
- ❖ wysokie bezrobocie wśród osób z wykształceniem zawodowym, co może świadczyć o niedopasowaniu wykształcenia kierunkowego do rzeczywistych potrzeb lokalnego rynku pracy;
- ❖ wzrastający udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym

Tabela 15. Wybrane wskaźniki charakteryzujące gminę na tle powiatu, województwa i kraju

Wskaźnik opisujący sferę	Gmina Siedliszcze	powiat chełmski	województwo lubelskie	Polska
liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	370	475	809	1089
jednostki nowozarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	39	48	69	94
Liczba pracujących na 1000 ludności	49,9	78,3	174,7	232,4
dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca	3316,63	3330,53	03579,05	4114,66

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zidentyfikowano również potencjały w sferze gospodarczej, którymi są:

- ❖ znaczny potencjał w zakresie terenów inwestycyjnych, w tym przeznaczonych pod kopalnię węgla kamiennego w sołectwie Kulik;
- ❖ zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych;
- ❖ spadek liczby bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych
- ❖ prężnie inwestujące, na terenie gminy, przedsiębiorstwa znane w całym kraju, w tym: Mosso Kwaśniewscy, czy Centrum Rehabilitacji Medica Poland;
- ❖ dobra sytuacja finansowa gminy, przejawiająca się stałym wzrostem dochodów, w tym dochodów własnych gminy;
- ❖ wysokie umiejętności w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnętrznych źródeł;
- ❖ obecność terenów atrakcyjnych turystycznie, umożliwiające rozwój m.in. turystyki aktywnej czy też pieszej.

1.3.8. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej

W gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze, występują liczne potrzeby w zakresie rewitalizacji w sferze gospodarczej. Jest to przede wszystkim: aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, w tym osób powyżej 50 roku życia; włączenie bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji w prace pielęgnacyjne w rewitalizowanym obszarze na terenie gminy, wspieranie podejmowania działalności gospodarczej m.in. przez osoby pracujące w rolnictwie (stworzenie systemu zachęt dla przedsiębiorców); wspieranie rozwijania działalności gospodarczej, współpraca z przedsiębiorcami i właścicielami nieruchomości w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych (w ramach partnerstw publiczno-prywatnych). Szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 25 – 34 lata, osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, kobiet i osób z niskimi kwalifikacjami. Omawiane kategorie są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną.

1.4. Sfera środowiskowa

1.4.1. Budowa geologiczna oraz udokumentowane złoża kopalin

Obszar gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze, znajduje się w peryferyjnej części platformy wschodnioeuropejskiej, w granicach Niecki Lubelskiej (nadbużańskiej), cechującej się łagodną strukturą paleozoiczną, utworzoną ze skał karbońskich. Najstarsze utwory w podłożu to kambryjskie piaskowce (miąższość > 700 m), powyżej których występują: margle i wapienie ordowiku, sylurskie iłowce i mułowce wapieniste z soczewkami i laminami wapieni oraz utwory dewonu dolnego (piaskowce, mułowce i iłowce) oraz dewonu środkowego i górnego (wapienie i dolomity). Miąższość węglonośnych osadów karbońskich (iłowce, mułowce, piaskowce z wkładkami węgla) jest zróżnicowana i waha się od 600 m do 1600 m. Powyżej utworów paleozoicznych występują utwory mezozoiczne - jurajskie, które wykształcone są w postaci wapieni i dolomitów o miąższość rzędu około 100 m. Występujące nad nimi utwory kredy zalegają na głębokości 400 - 600 m i są reprezentowane przez osady węglanowe, wśród których wymienia się: kredę piszącą, margle, wapienie margliste, opoki i opoki margliste. Powyżej występują utwory trzeciorzędowe (miocen) tj.:

Tabela 16. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Siedliszcze- stan na 31.12.2015 rok

Nazwa złoża Miejscowość	Zasoby geologiczne bilansowe (w tys. ton m ³)	Stan zagospodarowania
Kruszywo naturalne – piaski i żwiry		
Lechówka dz. 104/1	56	E – złożo eksploatowane
Lechówka dz. 19/1	59	E – złożo eksploatowane
Lechówka dz.86	94	E – złożo eksploatowane
Lechówka dz.87	77	E – złożo eksploatowane
Lechówka dz.97/1,101/1	159	T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo
Lechówka dz.99	159	Z - złożo zaniechane
kreda		
Mogielnica	27	R – złożo rozpoznane szczegółowo
Wapienie i margle przemysłu cementowego		
Bezek	865 715	P – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie
Surowce ilaste dla przemysłu cementowego		
Lechówka dz. 102/1, 99	142	T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo
torf		
Mogielnica I	482	R – złożo rozpoznane szczegółowo
Ziemia krzemionkowa		
Lechówka	961	Z – złożo z którego wydobyć zostało zaniechane

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2015r, PIG.PIB, Warszawa 2016;

Spośród udokumentowanych złóż kopalin, część posiada wyznaczone obszary i tereny górnicze. Aktualny status obszarów górniczych cechuje złoża: Lechówka dz. nr 87, Lechówka dz. nr 86 (koncesja ważna do 06.05.2018), Lechówka dz. nr 102/1 i 99, Lechówka dz. nr 104/1 (koncesja ważna do 23.08.2020), Lechówka 19/1 ((koncesja ważna do 30.06.2022), Lechówka dz. nr 97/1 i 100 (koncesja ważna do 31.01.2030) oraz Lechówka 2 (koncesja ważna do 27.07.2026). Granice terenów i obszarów górniczych, dla których wydano koncesje na wydobyć pokrywają się ze sobą. Obszary te położone są w południowo – wschodniej części gminy, w sołectwie Lechówka. W obrębie poszczególnych obszarów koncesyjnych prowadzona jest okresowa eksploatacja. Dla większości tych terenów ustanowiony został rolny lub leśny kierunek ich rekultywacji.

Na terenie gminy Siedliszcze znajdują się wyrobiska poeksploatacyjne, wymagające rekultywacji. Z reguły są to obiekty niewielkie o powierzchni kilkuset m², których wykaz przedstawia tabela nr 2.

Tabela 17. Wyrobiska eksploatacyjne na terenie gminy Siedliszcze wymagające rekultywacji

Nazwa złoża (sołectwo)	Rodzaj kopaliny	Proponowana zagospodarowania wyrobiska	Otoczenie wyrobiska	Stan zagospodarowania	Całkowita powierzchnia terenu do zagospodarowania [m ²]
Kulik (Kulik)	piasek i żwiry	zasypanie i przywrócenie użytkowania rolniczego	pola uprawne	porośnięte trawą i drzewami wzdłuż granic działki	1 400
Kulik (Kulik)	piasek i żwiry	wyrównanie terenu i zalesienie	pola uprawne i teren zalesiony	częściowo porośnięte trawą	300
Dębowce	piasek i żwiry	zalesienie	las	miejskami porośnięte trawą	30
Dobromyśl (Dobromyśl)	piasek i żwiry	wyrównanie terenu	nieużytek	porośnięte trawą i pojedynczymi drzewami	450
Chojeniec (Chojeniec)	piasek i żwiry	wyrównanie terenu	łąki, pola	miejskami porośnięte trawą i pojedynczymi drzewami	30 000
Bezek (Bezek)	piasek i żwiry	wyrównanie terenu	łąki, pola uprawne	częściowo porośnięte trawą	390
Siedliszcze (Siedliszcze)	piasek i żwiry	wyrównanie terenu	pola uprawne, zakłady przemysłowe	porośnięte trawą	600
Lipówki (Lipówki)	piasek i żwiry	zasypanie i przywrócenie użytkowania rolniczego	pola uprawne	porośnięte trawą i pojedynczymi drzewami	1800
Siedliszcze (Siedliszcze)	piasek i żwiry	wyrównanie terenu, przywrócenie użytkowania rolniczego	pola uprawne	porośnięte trawą	200
Lechówka (Lechówka)	piasek i żwiry	wyrównanie terenu i zalesienie	pola uprawne	porośnięte trawą i pojedynczymi drzewami	1200
Lechówka (Lechówka)	ziemia krzemionkowa	wyrównanie terenu, przywrócenie użytkowania rolniczego	pola uprawne	miejskami porośnięte trawą	200

Źródło: Program ochrony środowiska dla gminy Siedliszcze

Na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze nie występują tereny predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi.

Na terenie gminy występują umiarkowanie korzystne warunki fizjograficzne dla posadowienia nowych budynków. Ograniczenia występują na terenach o znacznych

spadkach, dotyczy głównie wschodniej części gminy położonej w obrębie mezoregionu Pagóry Chełmskie, jak również z uwagi na występowanie słabonośnych gruntów organicznych położonych w obniżeniach terenu, a także z uwagi na obszary płytkiego występowania wód podziemnych. Ponadto, zalegające w podłożu skały kredowe, cechują się różną nośnością terenu, uzależnioną od stopnia skrasowienia skał. W związku z powyższym realizacja wszelkiej zabudowy wymaga zabezpieczenia tych skał przed działaniem wody, z uwagi na duże prawdopodobieństwo uaktywnienia się procesów erozyjnych, w tym krasowych.

1.4.2. Zasoby wodne oraz stan czystości hydrosfery

Zgodnie z podziałem hydrograficznym kraju, obszar gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze położony jest w regionie wodnym Wisły Środkowej, w zlewni Wieprza. Sieć wód powierzchniowych tworzą: rzeka Mogilnica, przepływająca przez gminę z południowego – wschodu w kierunku północno – zachodnim; Kanał Wieprz-Krzna – przecinający zachodnią część gminy oraz zbiornik wód powierzchniowych w Majdanie Zahorodyńskim o funkcji retencyjnej. Sieć hydrograficzną uzupełniają rowy melioracyjne. Największe obszary zmeliorowane znajdują się w rejonie cieków wodnych Mokry Rów oraz w północno-zachodniej części gminy Siedliszcze. Istotnym elementem są tereny bagien i mokradeł z okresowo lub stale stagnującą wodą na powierzchni terenu - między innymi rejon cieków wodnych: Mokry Rów, Chojeniec, Mogilnica oraz obszar w rejonie wsi Majdan Zahorodyński oraz Kulik - Kolonia. Z uwagi na występujące zjawisko suszy, środkowa i wschodnia część obszaru gminy została zaklasyfikowana do obszarów bardzo pilnie wymagających nawodnień.

Zgodnie z nowym podziałem kraju na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) obszar opracowania znajduje się w obrębie JCWP, granice których pokrywają się z granicami naturalnymi cieków powierzchniowych. Są to:

- **JCWP RW20001724529 Mogilnica** – niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, obejmuje zdecydowaną większość obszaru gminy;
- **JCWP RW2000026642813 Kanał Wieprz-Krzna od Wieprza do dopł. z lasu przy Żulinkach** – zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW (funkcja JCW, sposób zagospodarowania zlewni) generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych;
- **JCWP RW200017243989 Rów Mokry** - niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych ;
- **JCWP RW200017245169 Białka** - niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- **JCWP RW20001724569 Świnka bez dopł. spod Kobyłki** - zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW oraz brak możliwości technicznych ograniczających wpływ tych oddziaływań, generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych przez JCW. Występująca działalność gospodarcza człowieka związana jest ściśle z występowaniem bogactw naturalnych bądź przemysłowym charakterem obszaru.
- **JCWP RW2000232663449 Uherka od źródeł do Garki** - niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Priorytetowe działania naprawcze powinny mieć na celu poprawę stanu jakości wód powierzchniowych, właściwego funkcjonowania rzek, wzmocnienia funkcji przyrodniczych, zapewnienia drożności rzek jako korytarza ekologicznego, ale także realizację systemów nawodnień w obszarze Kanału Wieprz-Krzna, celem przeciwdziałania skutkom suszy.

Oceny jakości wód powierzchniowych w ramach monitoringu dokonuje się zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych*. Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikowany jest w pięciostopniowej skali, ustalonej wg wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych (klasa I - stan bardzo dobry, klasa II - stan dobry, klasa III - stan umiarkowany, klasa IV - stan słaby, klasa V - stan zły). Pojęcie stanu ekologicznego odnosi się do JCWP naturalnych, do JCWP silnie zmienionych i sztucznych stosuje się pojęcie potencjału ekologicznego.

Tabela 18. Wykaz JCWP na terenie gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Powierzchnia	Zlewnia	Status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Typ odstępstwa	Uzasadnienie derogacji
RW20001724529	Mogilnica	153,9302	Zlewnia Wieprza	Naturalna część wód	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO/ utrzymanie dobrego stanu ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY/ osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	DOBRY	Niezagrożona	brak	Nie dotyczy
RW2000026642813	Kanał Wieprz-Krzna od Wieprza do dopł. z lasu przy Żulinkach	7,98356	Zlewnie Wieprza	Sztuczna część wód	PONIŻEJ DOBREGO/ osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY/ osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Zagrożona	4(7)	Planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, energetyki inwestycje spełniają potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego - Budowa zbiornika Oleśniki na rzece Wieprz, Eksploatacja podziemna węgla kamiennego ze złoża "Ostrów", Inwestycja polegająca na eksploatacji węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym, w obrębie udokumentowanych złóż węgla K-9, K-6-7, K-8 i K-4-5.

RW200017243989	Rów Mokry	112,0262	Zlewnie Wieprza	Sztuczna część wód	UMIARKOWANY/ osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY/ osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Niezagrożona	4(7)	Planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, inwestycje spełniają potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego - Budowa zbiornika małej retencji wodnej Poczekajka: Budowa zbiornika Oleśniki na rzece Wieprz.
RW200017245169	Białka	64,76891	Zlewnie Wieprza	Naturalna część wód	SŁABY/ osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY/ osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Niezagrożona	brak	nie dotyczy
RW20001724569	Świnka bez dopł. spod Kobyłki	229,1001	Zlewnie Wieprza	Naturalna część wód	SŁABY/ osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY/ osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	zagrożona	4(7)	Planowana inwestycja z zakresu energetyki, inwestycja spełnia potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego - Inwestycja polegająca na eksploatacji węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym, w obrębie udokumentowanych złóż węgla K-9, K-6-7, K-8 i K-4-5.
RW2000232663449	Uherka od źródła do Garki	228,6907	Zlewnie lewostronnych dopływów Bugu granicznego	Naturalna część wód	UMIARKOWANY/ osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	DOBRY / osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	zagrożona	brak	nie dotyczy

źródło: Projekt Aktualizacji Programu Gospodarki Wodnej dorzecza Wisły

Zdecydowana większość gminy Siedliszcze znajduje się w obrębie JCWPd nr PLGW200090. Tylko niewielki południowo – wschodni fragment gminy położony jest w granicach JCWPd nr PLGW200091.

Ocena jakości wód podziemnych polega na ocenie stanu ekologicznego jednolitych części wód podziemnych. Oceniany jest stan chemiczny oraz stan ilościowy wód podziemnych. Ocena stanu chemicznego mówi o aktualnej jakości wód, w oparciu o zestaw wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych. Oceny stanu ilościowego oraz chemicznego dwóch JCWPd przeprowadzono w 2010 oraz w 2012 roku. Stan ilościowy oraz stan chemiczny oceniono jak dobry. W przypadku JCWPd nr PLGW200090, obejmującej przeważającą część obszaru gminy Siedliszcze, projekt Aktualizacji PGW przewiduje derogacje wynikające

z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, co spowodowane jest planowaną inwestycją związaną eksploatacją podziemną węgla kamiennego ze złoża "Ostrów". Inwestycja spełnia potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego. Zostało przewidziane zastosowanie działań minimalizujących negatywny wpływ na stan wód. Przedmiotowa JCWPd nie jest natomiast zagrożona pod względem utrzymania dobrego stanu. Odmiennie przedstawia się natomiast JCWPd PLGW200091, która zagrożona jest ryzykiem nieosiągnięcia dobrego stanu JCWPd, głównie z uwagi na lej depresji odwodnienia kopalni kredy i ujęcia komunalnego w Chełmie oraz nieuporządkowaną gospodarkę wodno - ściekową.

Pod względem hydrologicznym gmina miejsko – wiejska Siedliszcze położona jest na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 406 Niecka Lubelska Chełm – Zamość, dla którego przewiduje się ustanowienie obszaru ochronnego. Stopień zagrożenia wód podziemnych, określany jako czas pionowej migracji zanieczyszczeń do GZWP w południowej, wschodniej i częściowo w północnej części gminy wynosi do 5 lat, co świadczy o dużym zagrożeniu tych wód zanieczyszczeniami. Natomiast wody w obrębie zachodniej części gminy cechują się średnim stopniem zagrożenia na zanieczyszczenia. Czas pionowej migracji zanieczyszczeń wynosi 5-25 lat.¹³

1.4.3. Zasoby glebowe i ich jakość

Na terenie gminy Siedliszcze przeważają gleby o średniej jakości, należące do klasy bonitacyjnej IVa i IVb, stanowiąc blisko 56% gruntów ornych. Na terenie gminy brak jest gleb o najwyższej I klasie. Gleby urodzajne, tj. o klasach bonitacyjnych II, IIIa i IIIb zajmują 27,8 %, zaś gleby słabe około 16,5 % gruntów ornych. Największą wartość rolniczą mają rędziny wytworzone ze zwietrzliny skał kredowych, koncentrację których obserwuje się w południowej części gminy. Wśród użytków zielonych przeważają gleby średnie i słabe o klasach IV (56 %) i V (30 %). W dolinach i obniżeniach terenu występują gleby hydro morficzne glejowe, murszowo -mineralne, torfowe, murszowo – torfowe oraz mady rzeczne.

Na terenie gminy Siedliszcze największe zagrożenie dla jakości gleb, stwarza nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Według badań IUNG w Puławach¹⁴ gleby obszaru analizy cechują się w 38,5 % zakwaszeniem (w tym kwaśnych i bardzo kwaśnych jest 21 %). Wapnowania obecnie wymaga 18,1% gleb, a wskazane jest na dalszych 6,7% gleb. Silne zakwaszenie gleby ogranicza możliwości produkcyjne, a także sprzyja uaktywnianiu się związków toksycznych. Gleby gminy wykazują także silne wyczerpanie ze składników mineralnych na poziomie - 45% fosfor, 58% potas i 87% magnez.

Drugim czynnikiem mającym wpływ na jakość gleb jest emisja zanieczyszczeń wynikająca z ruchu pojazdów i utrzymywania drogi w okresie zimowym (zasolenie), zwłaszcza po drodze krajowej nr 12. Badania zanieczyszczenia gleby przy ww. trasie wykonywane są w miejscowości Marynin, poniżej miejscowości Siedliszcze. Zanieczyszczenia gleby

¹³ Dokumentacja hydrologiczna dla ustanowienia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika obszaru wód podziemnych GZWP nr 406

¹⁴ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

metalami ciężkimi nie przekraczają wartości dopuszczalnych, których poziomy określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi*.

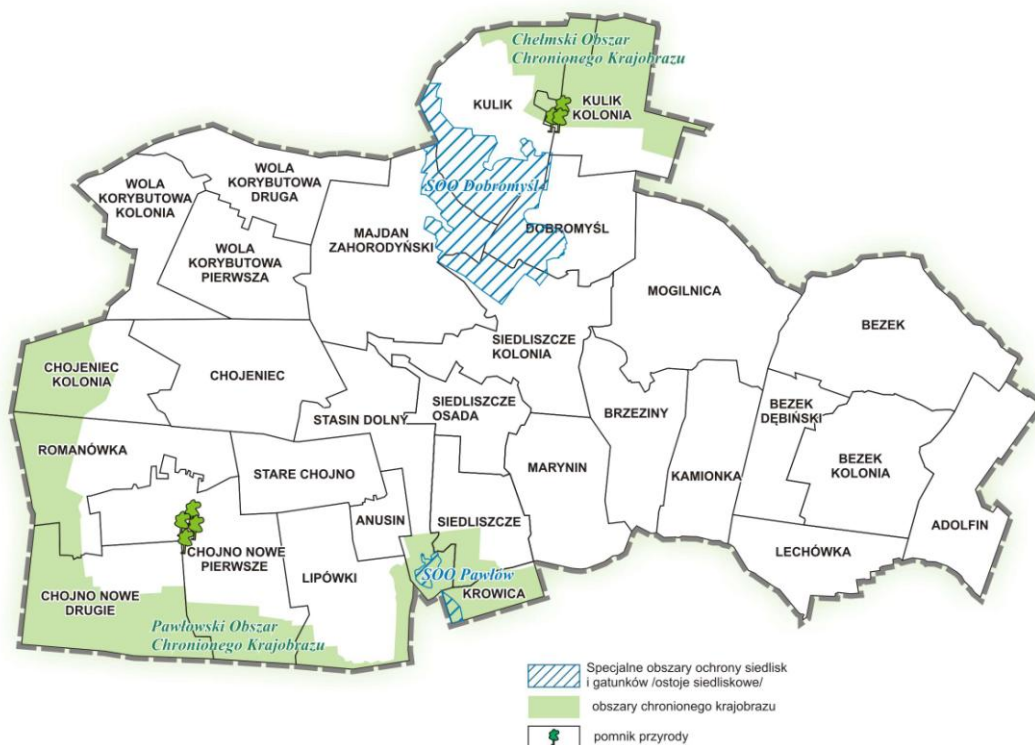
1.4.4. Przyroda

Gmina Siedliszcze należy do obszarów o stosunkowo niewielkich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Łączna powierzchnia obszarów chronionych na terenie gminy wynosi 2 758,5 ha (blisko 18,4% powierzchni całkowitej gminy), z czego niemal 67% zajmują obszary chronionego krajobrazu. Największy udział obszarów objętych ochroną przyrodniczą (powyżej 10%) cechuje sołectwa tj.: Chojno Nowe Drugie (17,73%), Kulik (16,5%) oraz Kulik Kolonia (12,81%). W granicach gminy Siedliszcze występują następujące formy ochrony przyrody, wyznaczone na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*:

- ❖ Specjalny Obszar Ochrony SOO „Dobromyśl” - PLH 060033 – ostoja o powierzchni 636,8 ha, obejmująca swoim zasięgiem fragment zlewni rzeki Mogilnicy z gęstą siecią drobnych dopływów i zarastających rowów melioracyjnych. Przedmiotem ochrony na terenie SOO Dobromyśl jest 9 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG;
- ❖ Specjalny Obszar Ochrony SOO „Pawłów” - PLH 060065 – ostoja o powierzchni około 871 ha, obejmująca swoim zasięgiem torfowiska leżące w pobliżu miejscowości Pawłów (w dolinie Dorohuczy i jej dopływów) i Krowicy, a także fragmenty lasów mieszanych znajdujących się w pobliżu miejscowości Pawłów i kompleks stawów w miejscowości Kanie. Na granicach ostoi zidentyfikowano 7 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które są m.in. przedmiotem ochrony SOO;
- ❖ Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu, powołany w 1983 r. Uchwałą WRN w Chełmie Nr XVIII/89/83 z dnia 28 marca 1983 r., a następnie zmieniony Rozporządzeniem Nr 50 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. i Rozporządzeniem Nr 49 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. OChK swoim zasięgiem obejmuje tereny wielu gmin regionu, w tym północną część gminy Siedliszcze, zajmując powierzchnię 5,5 km². W granicach obszaru znajdują się charakterystyczne krajobrazy Pagórów Chełmskich i Obniżenia Dubienki. Są to masywne wyniosłości na przemian z podmokłymi zagłębieniami przeważnie pochodzenia krasowego, które cechują się zróżnicowaną szatą roślinną;
- ❖ Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu- powołany w 1983 r. Uchwałą WRN w Chełmie nr XVIII/89/83 z dnia 28 marca 1983 r., a następnie zmieniony Rozporządzeniem Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. oraz Rozporządzeniem Nr 51 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. Na terenie gminy Siedliszcze OChK obejmuje tereny w południowej (wzdłuż doliny Rowu Mokrego) i południowo-zachodniej części gminy (wzdłuż Kanału Wieprz – Krzna).

Na terenie gminy Siedliszcze znajduje się 11 pomników przyrody, w tym: 10 pojedynczych drzew i 1 grupa drzew, które znajdują się w 2 zabytkowych parkach podworskich – w sołectwach: Kulik oraz Chojno Nowe Pierwsze.

Rycina 21. Obszary chronione na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze

opracowanie własne

Gmina Siedliszcze cechuje się niskim stopniem lesistości, w 2015 roku wskaźnik kształtował się na poziomie niespełna 5% i w porównaniu do 2010 roku zwiększył się zaledwie o 0,4%. Największy kompleks leśny położony jest w sołectwie Dobromyśl, w północnej części gminy. W strukturze własności gruntów leśnych, zdecydowana większość to grunty leśne publiczne (74,2%), pozostałe stanowią własność prywatną.

1.4.5. Powiązania przyrodnicze

Największe predyspozycje do kształtowania powiązań przyrodniczych mają tereny związane z dolinami rzek. W systemie przyrodniczym gminy najważniejszą rolę odgrywają następujące korytarze ekologiczne:

- ❖ korytarz Działy Grabowieckie, który rozciąga się na długości około 70 km, począwszy od terenów gminy Uchanie na wschodzie, dalej na północ między innymi przez tereny gminy Żmudź i następnie w kierunku zachodnim i północno – zachodnim do południowych obszarów gminy Siedliszcze. Korytarz łączy ze sobą 2 korytarze ekologiczne, a mianowicie: Polesie – Dolina Bugu oraz korytarz ekologiczny Wieprz Krzna;
- ❖ korytarz Wieprz – Krzna, który obejmuje tereny od gminy Zwierzyniec na południu, dalej kierując się na północ aż do terenów gminy Ludwin, rozciągając się na długości około 90 km. Korytarz ten stanowi łącznik dla korytarzy ekologicznych: Roztocze, Zamojszczyzna, Działy Grabowieckie, Mazowsze – Polesie – południe i Polesie. Z uwagi na przebiegającą przez teren gminy drogę krajową nr 12, korytarz ten nie ma zachowanej pełnej ciągłości ekologicznej.

Lokalne znaczenie posiadają kompleksy leśne, które mimo małych powierzchni, cechują się urozmaiconym składem gatunkowym drzewostanów. W krajobrazie rolniczym, kompleksy

leśne stanowią matecznik dla wielu gatunków, a także spełniają rolę obszarów węzłowych, zasilając w gatunki tereny rolne, szczególnie w przypadku jego wzbogacenia przez gatunki wodne. Dodatkowo wzdłuż południowo – zachodniej granicy gminy, występują obszary bagienne i torfowiskowe, cechujące się dużą różnorodnością przyrodniczą, spełniając rolę obszarów węzłowych. Dzięki temu stanowią jeden z najistotniejszych elementów struktury ekologicznej gminy. Są to:

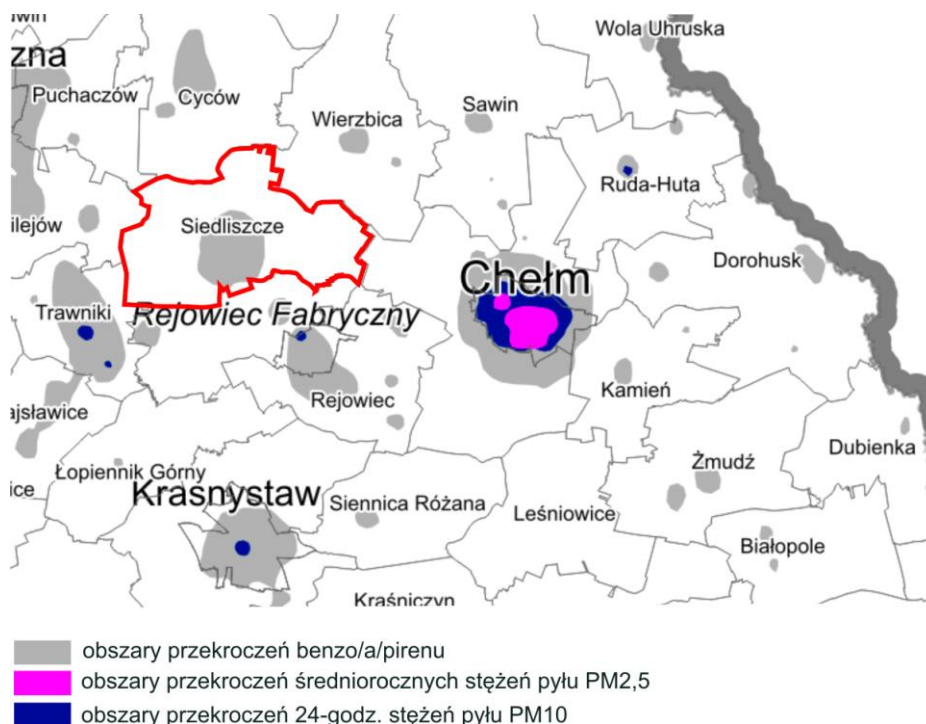
- ❖ obszar torfowiskowy wzdłuż Rowu Mokrego i Kanału Wieprz - Krzna (objęty ochroną w postaci Pawłowskiego OChK);
- ❖ obszar torfowiskowy przy północno - wschodniej granicy gminy (objęty ochroną w postaci Chełmskiego OChK);
- ❖ obszar torfowiskowy pomiędzy wsią Janowica, a Majdanem Zahorodyńskim (w większości objęty ochroną w postaci obszaru Natura 2000 „Dobromyśl”),
- ❖ obszar torfowiskowy na Dopływie z Kolonii Mogilnica (teren planowanego zbiornika wodnego),
- ❖ obszar torfowiskowy na Mogilnicy pomiędzy miejscowościami Mogilnica i Bezek,
- ❖ obszar torfowiskowy na Dopływie z Chojna Starego pomiędzy miejscowościami Romanówka i Stare Chojno,
- ❖ obszar torfowiskowy na Dopływie spod Chojeńca na zachód od miejscowości Gliny.

1.4.6. Powietrze atmosferyczne

W zakresie jakości powietrza oraz emitowanych do niego zanieczyszczeń nie ma możliwości dokładnego oszacowania danych dla poszczególnych sołectw m.in. ze względu na brak punktów monitoringowych jakości powietrza. W związku z tym analiza niniejszego obszaru została oparta o dane udostępnione przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie i zawarte w „Ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok” oraz badania i analizy przeprowadzone w ramach opracowania „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Siedliszcze”.

Jak wynika z danych WIOŚ w Lublinie, strefę lubelską, według kryterium ochrony zdrowia, zaliczono do klasy C z uwagi na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀, średniorocznych stężeń PM_{2,5} i benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀. Główną przyczyną wysokich stężeń tego rodzaju zanieczyszczeń jest emisja z procesów grzewczych opartych na węglu, w tym tzw. niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. Drugą przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowymi przyczynami są emisja z zakładów przemysłowych, ciepłowni oraz emisja komunikacyjna. W strefie lubelskiej istotny udział ma emisja z rolnictwa (uprawy).

Rycina 22. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku

źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok

Na obszarze Gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM₁₀ oraz średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5}. Najbliżej zlokalizowanym w stosunku do terenu Gminy Siedliszcze obszarem, gdzie w 2015 roku zanotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM₁₀ oraz średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5}, jest miasto Chełm. Znacznie gorzej sytuacja wygląda w zakresie benzo/a/pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Przekroczenia tego rodzaju związków chemicznych zanotowano w dużej ilości miejsc na obszarze województwa lubelskiego, w tym także na obszarze Gminy Siedliszcze. Koncentracja emisji zanieczyszczeń występuje w centralnej części gminy miejsko – wiejskiej obejmując miasto Siedliszcze oraz sołectwa bezpośrednio otaczające miasta.

Mieszkańcy Gminy Siedliszcze nie mają możliwości podłączenia się do sieci gazowej, z uwagi na brak gazociągu na terenie gminy. Niemniej jednak istnieje możliwość doprowadzenia gazociągu wysokoprężnego od strony gminy Trawniki (gazociąg relacji Fajstów-Trawniki). Zakładana jest również realizacja na terenie gminy stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia. Na terenie gminy brak jest także zbiorczej sieci ciepłowniczej. Większość gospodarstw domowych zaopatrywanych jest w ciepło ze źródeł indywidualnych opalanych paliwami stałymi, głównie węglem i drewnem. Obiekty użyteczności publicznej oraz budynki wielorodzinne w sołectwach tj.: Siedliszcze, Bezek Kolonia, Bezek oraz Mogilnica - posiadają własne kotłownie opalane paliwami stałymi. W ostatnich latach kotłownie konwencjonalne są stopniowo wymieniane na olejowe.

Struktura zużycia nośników energii cieplnej na terenie gminy uwarunkowana jest głównie względami finansowymi oraz dostępnością danego nośnika. W strukturze rodzajowej nośników energii w roku bazowym dominuje węgiel kamienny, wykorzystywany do celów grzewczych i przygotowania ciepłej wody użytkowej. W sektorze publicznym, węgiel

kamienny stanowił 45%, zaś w sektorze prywatnym aż 91%. Pozostałe rodzaje nośników energii kształtują się następująco: energia elektryczna: sektor publiczny – 25%, sektor prywatny – 5%; olej opałowy: sektor publiczny – 23%, sektor prywatny – niespełna 1%; olej napędowy: sektor publiczny – 8%, sektor prywatny – niespełna 1%.

Oprócz emisji pochodzących z sektora komunalno-bytowego, na jakość powietrza w Gminie Siedliszcze wpływa również emisja liniowa będąca wynikiem spalania paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych oraz maszyn rolniczych. Charakteryzuje się ona koncentracją wzdłuż szlaków komunikacyjnych i nierównomiernością występowania w ciągu doby. Substancje emitowane z silników pojazdów mają wpływ na jakość powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg. Największa emisja z tego rodzaju źródeł występuje w otoczeniu ważnych szlaków komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, dotyczy głównie drogi krajowej nr 12.

1.4.7. Hałas i fale elektromagnetyczne

Hałas stanowi uciążliwość środowiskową uznawaną za jeden z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców. Z uwagi na brak dużych zakładów przemysłowych, położenie z dala od większych skupisk osadniczych oraz rozproszoną sieć osadniczą, głównym źródłem hałasu w gminie są: droga krajowa nr 12 oraz w mniejszym stopniu drogi wojewódzkie i pozostałe. Na terenie gminy WIOŚ w Lublinie nie prowadzi pomiarów hałasu komunikacyjnego. Z uwagi na plany budowy nowej drogi ekspresowej S12, z dużym prawdopodobieństwem należy stwierdzić, iż nowa droga tranzytowa przejmie przeważającą część ruchu występującego obecnie na drodze krajowej nr 12. W przypadku wystąpienia ponadnormatywnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia powinny być zaplanowane środki minimalizujące. Mniej istotny, praktycznie nieodczuwalny, jest hałas kolejowy oraz hałas komunalny, związany z drobną działalnością usługową.

Najpowszechniejszymi sztucznymi źródłami pól elektromagnetycznych występującymi w środowisku są:

- linie i stacje elektroenergetyczne – źródła pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne – urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od ok. 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Gmina Siedliszcze nie została objęta badaniami promieniowania elektromagnetycznego (PEM). Najbliżej zlokalizowanym punktem pomiarowo – kontrolnym, na którym dokonano pomiaru poziomu promieniowania elektromagnetycznego był punkt w gminie Sawin, dla którego dokonano pomiaru w 2015 roku. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego wyniosła 0,12 V/m i była zdecydowanie niższa od wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m.

1.4.8. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze środowiskowej

Gmina Siedliszcze boryka się z wieloma problemami w sferze ekologii. Do głównych problemów w sferze środowiskowej należą m.in.:

- ❖ zanieczyszczenie atmosfery przez zjawisko niskiej emisji,
- ❖ osuszanie i zarastanie terenów wodno-błotnych, torfowisk oraz trwałych użytków zielonych, stanowiących cenne siedliska przyrodnicze,
- ❖ pogarszający się stan wód powierzchniowych spowodowany zanieczyszczeniami bakteriologicznymi,
- ❖ obecność obszarów prawnie chronionych stanowiących ograniczenie dla rozwoju turystyki i rekreacji gminy oraz rozwoju infrastruktury związanej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- ❖ brak wytyczonych ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych i spacerowych i szlaków dających możliwość zorganizowanego aktywnego wypoczynku;
- ❖ niezagospodarowane wyrobiska poeksploatacyjne

W grupie potencjałów w analizowanej sferze wymienia się:

- ❖ duża zasobność Gminy w złoża kopalin, dot. zwłaszcza udokumentowanych złóż węgla kamiennego – Gmina położona jest w centralnej części Lubelskiego Zagłębia Węglowego;
- ❖ urozmaicona rzeźba terenu we wschodniej części gminy położonej w obrębie mezoregionu Pagóry Chełmskie;
- ❖ położenie Gminy w obrębie GZWP Nr 406, cechującego się bardzo dobrą jakością wód podziemnych;
- ❖ obecność obszarów prawnie chronionych.

1.4.9. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej

Potrzeby rewitalizacyjne w sferze środowiskowej w Gminie Siedliszcze koncentrują się wokół ograniczenia zanieczyszczenia i poprawy jakości środowiska przyrodniczego, w tym: powietrza, wody i gleb oraz zapewnienia lepszego wykorzystania zasobów przyrodniczych. Działania, mogące przyczynić się do tego to m.in. wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, propagowanie rolnictwa ekologicznego, nie zanieczyszczającego środowiska, rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej. Bardzo istotne jest wykorzystanie istniejącego potencjału przyrodniczego gminy, na który składają się w szczególności: urozmaicona rzeźba terenu (dot. wschodniej części gminy w granicach Pagórów Chełmskich), walory krajobrazowe i przyrodnicze (dot. obszarów NATURA 2000, Chełmskiego i Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu), dolina rzeki Mogilnica oraz zbiornik retencyjny im. Edwarda Wojtasa w Majdanie Zahorodyńskim.

1.5. SFERA PRESTRZENNO - FUNKCJONALNA

1.5.1. Użytkowanie gruntów

Siedliszcze to gmina o charakterze rolniczym, co jest szczególnie widoczne w strukturze użytkowania terenu. W strukturze gruntów dominują:

- ❖ użytki rolne – 13079 ha (84,7 %), w tym:
 - grunty orne – 9374,06 ha,
 - sady – 166,38 ha,
 - łąki, pastwiska – 3538,76 ha.

- ❖ grunty leśne ogółem – 753, 44 ha (4,8 %), w tym:
 - lasy 747,48 ha:
 - lasy publiczne ogółem – 558,48 ha,
 - lasy prywatne ogółem – 189 ha,
- ❖ grunty zabudowane - 409,81 ha (2,66%);
- ❖ tereny komunikacji - 381,55 ha (2,47%);
- ❖ nieużytki - 390,71 ha (2,53%);
- ❖ wody powierzchniowe - 214,57 ha (1,39%).

1.5.2. Struktura funkcjonalno – przestrzenna

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Siedliszcze uwarunkowana jest rozmieszczeniem w przestrzeni głównych ciągów komunikacyjnych oraz doliny rzeki Mogilnica i Kanału Wieprz- Krzna.

Główną osią funkcjonalną gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze, wzdłuż której koncentruje się większość funkcji w gminie jest droga krajowa nr 12 łącząca Lublin z Chełmem oraz drogi wojewódzkie. W południowej części miasta, w rejonie skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 839 z drogą krajową nr 12 istnieje zespół zabudowy produkcyjno-usługowo- składowej.

Tereny rekreacyjne obejmują obszary najbardziej atrakcyjne przyrodniczo, obejmując tereny wokół Zbiornika retencyjnego im. Edwarda Wojtasa w Majdanie Zahorodyńskim (sołectwo Majdan Zahorodyński), tereny położone w zasięgu Chełmskiego i Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz wzdłuż doliny rzeki Mogilnicy.

Na terenie gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Siedliszcze przyjęte uchwałą Nr II/7/02 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 11 grudnia 2002 r, zmienione fragmentarycznie w 2008 (Uchwała Nr XIX/120/08 z dnia 15 października 2008 roku), a następnie w 2012 roku (Uchwała Nr XXI/127/12 z dnia 14 listopada 2012 roku) i w 2015 roku (Uchwała Nr XV/18/15 z dnia 12 marca 2015 roku). Dokumenty te wyznaczają kierunki rozwoju przestrzennego gminy Siedliszcze. Obecnie gmina znajduje się w końcowej fazie opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Siedliszcze.

Planowanie przestrzenne w gminie Siedliszcze jest na wysokim poziomie – gmina jest objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w swoich granicach administracyjnych. Na obszarze Gminy Siedliszcze obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- ❖ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze przyjęty Uchwałą Nr XIII/69/04 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 25 lutego 2004 roku – obejmujący obszar gminy w jej granicach administracyjnych;
- ❖ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze przyjęty Uchwałą Nr VII/29/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 21 kwietnia 2015 roku;
- ❖ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze przyjęty Uchwałą Nr VII/28/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 21 kwietnia 2015 roku;
- ❖ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowości Majdan Zahorodyński przyjęty Uchwałą Nr VII/27/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 21 kwietnia 2015 roku,

oraz:

- ❖ Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowości Lechówka przyjęta Uchwałą Nr XXXIII/244/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010 roku;
- ❖ Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowości Majdan Zahorodyński przyjęta Uchwałą Nr XXXIII/245/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010 roku;
- ❖ Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowościach Siedliszcze i Marynin przyjęta Uchwałą Nr XXXIII/246/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010 roku;
- ❖ Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezpieczeństwa przyjęta Uchwałą Nr XXII/137/12 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 15 listopada 2012 roku.

Z uwagi na fakt, iż dla całego obszaru Gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, nie ma konieczności wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Tym samym procesy rozwoju zabudowy są dość dobrze kontrolowane. Jedynie dopuszczone w planie miejscowym lokalizowanie zabudowy zagrodowej na terenach rolnych, bez wskazania zasięgu obszarów przeznaczonych do zabudowy, może powodować rozpraszanie zabudowy oraz konflikty przestrzenne.

1.5.3. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług

Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy Siedliszcze brak jest placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech. Wychowanie przedszkolne realizowane jest w przedszkolach bądź innych formach wychowania przedszkolnego. Na terenie Gminy znajduje się 1 Przedszkole Samorządowe w zabytkowym Pałacu Węgleńskich (nr wpisu do rejestru zabytków A/324) w sołectwie Siedliszcze Kolonia oraz 2 oddziały przedszkolne. Opieką przedszkolną objętych jest zaledwie 144 dzieci.¹⁵ Do Przedszkola Samorządowego (z 75 miejscami) w 2015 roku uczęszczało 86 dzieci. Stan budynku przedszkola ocenia się jako niezadowalający, w związku z czym, wskazuje się potrzebę przeprowadzenia pilnych renowacji i restauracji Pałacu, a także rozszerzenie świadczonych usług, poza obecnie funkcjonującym przedszkolem. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w przedszkolu wynosi 0,26 i utrzymuje się od lat na tym samym poziomie. Z liczby dostępnych miejsc w przedszkolu oraz liczby dzieci do nich uczęszczających można wnioskować, że infrastruktura służąca wychowaniu na poziomie przedszkolnym jest na bardzo niskim poziomie i nie zaspakaja obecnych potrzeb. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolu samorządowym w 2015 roku wynosił około 30%, podobnie jak w analizowanych latach.

Oświata

Jednym z elementów wpływających na atrakcyjność gminy jest liczba i rozmieszczenie placówek szkolno - oświatowych. W roku szkolnym 2015/2016 sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzyły:

¹⁵ BDL GUS

- Szkoła podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Bezku (przewidywana w roku szkolnym 2017/2018 do likwidacji);
- Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Siedliszczu obejmujący: przedszkole, szkołę podstawową i gimnazjum;
- Szkół im. Romualda Traugutta w Siedliszczu obejmujący: Rzemieśniczą Szkołę Zawodową, Technikum Turystyczne, Liceum Ogólnokształcące dla młodzieży i Liceum dla dorosłych oraz Policealne Studium Zawodowe. Należy tu podkreślić, iż Rzemieśnicza Szkoła Zawodowa i Liceum Ogólnokształcące jest prowadzone przez Towarzystwo Wiedzy Powszechnej w Lublinie.

W 2015/2016 r. w do szkół podstawowych łącznie uczęszczało 416 uczniów. W analizowanym okresie (2013/2014-2015/2016) r. zaobserwowano wzrost liczby uczniów o 38 osób (10,5%). Wskaźnikiem pozwalającym porównać liczbę uczniów do istniejącej infrastruktury jest wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych który wynosił 17 i był najwyższy w analizowanym okresie.

Biorąc pod uwagę infrastrukturę edukacyjną na poziomie gimnazjalnym na obszarze miasta i gminy funkcjonuje jedno gimnazjum do którego uczęszczało 194 uczniów. Jest to liczba najniższa w całym analizowanym okresie (2013/2014 - 2015/2016 – 229 uczniów). Wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w gimnazjach wynosi zmniejszył się z 25 do 22.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne uzupełnia szkolnictwo średnie zawodowe, które obejmuje rzemieśniczą szkołę zawodową. Liceum Ogólnokształcące dla młodzieży oraz dorosłych i Policealne Studium Zawodowe. Policealne Studium Zawodowe prowadzi kształcenie w kierunkach: technik informatyk, technik administracji, terapeuta zajęciowy.

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry. W ostatnich latach uległa poprawie baza lokalowa oświaty, w tym wyposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne. Szkoły w zespołach szkół znajdujące się na terenie gminy są wyposażone w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Istniejąca infrastruktura edukacyjna oferowana na obszarze gminy jest zadowalająca oraz spełnia podstawowe zapotrzebowanie na edukację młodszych mieszkańców obszaru gminy.

Działalność kulturalna i sport

Najważniejszą rolę w propagowaniu kultury na terenie gminy pełni Gminny Ośrodek Kultury w Siedliszczu. W ramach Domu Kultury działa: Biblioteka Publiczna, Koła Gospodyń, Zespół Ludowy i Skansen.

W Domu Kultury w Siedliszczu organizowane są zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży, działa kawiarenka internetowa, odbywają się kursy, szkolenia, wystawy, itp. Głównymi przedsięwzięciami wpisanymi w działalność instytucji są wpisane w coroczną ofertę kulturalną m.in.: Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Wacława Iwaniuka; Międzynarodowy Plener Malarsko - Rzeźbiarski; Gminno - Parafialne Dożynki; Wielka Majówka; Konkurs na Najpiękniejszą Pisanek Wielkanocną. Oferta kulturalna skierowana jest do wszystkich mieszkańców. Twórcy ludowi mogą przedstawiać swoją twórczość podczas Dożynek Gminnych, gdzie prezentowane są tradycyjne wypieki chleba, ciast, napojów i nalewek. Jedyną w gminie Biblioteka Publiczna im. Wacława Iwaniuka realizuje zadania w zakresie zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych, edukacyjnych i informacyjnych

społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i nauki. Realizowane są tu także konkursy dla dzieci, młodzieży, lekcje biblioteczne, spotkania okolicznościowe (np. pasowanie na czytelnika). Oprócz Biblioteki Publicznej w gminie działają dwie biblioteki przyszkolne w obu zespołach szkół.

Na terenie gminy prowadzi działalność kulturalną 12 świetlic wiejskich, które są zlokalizowane w sołectwach charakteryzujących się w miarę zwartą zabudową.

Skansen składa się ze starej plebanii z 1904 roku i stodoły z lat 20-tych XX wieku. W skansenie prezentowana jest ekspozycja etnograficzno-archeologiczna.

Jednym z ważnych zadań samorządu lokalnego jest rozwój kultury fizycznej i upowszechnianie sportu. Odbywa się to między innymi poprzez wspieranie działalności klubów sportowych oraz rozbudowę różnego rodzaju urządzeń i obiektów sportowych oraz działalność klas sportowych. Przy placówkach oświatowych działalność prowadzi: Uczniowski Klub Sportowy „Dragon” w Siedliszczu, w którym prowadzone są treningi zapaśnicze i sumo dziewcząt oraz prowadzone są zajęcia sportowe dla dzieci – SKS – piłka ręczna dla chłopców z klas IV-V.

Największym obiektem sportowym w gminie jest wielofunkcyjne boisko sportowe przy Zespole szkół im. Henryka Sienkiewicza w Siedliszczu. W ramach tego obiektu funkcjonuje: boisko do piłki nożnej, dwa boiska do koszykówki, boisko do piłki ręcznej, boisko do piłki siatkowej, skocznia w dal, bieżnia dookólna z odcinkiem prostym 6 torowym, trzy trybuny, siłownia. Przy szkole funkcjonuje również hala sportowa. Poza tym w Zespole Szkół im. Romualda Traugutta w Siedliszczu funkcjonuje boisko sportowe i hala gimnastyczna. Oprócz wymienionych obiektów w gminie zlokalizowane są boiska do gier w Siedliszczu ul. Sportowa, w Bezku i Lipówkach.

Gmina oferuje również możliwość rozwoju w zakresie sportu dzięki członkostwu w klubach sportowych: w Ludowym Klubie Sportowym „Spółdzielca” Siedliszcze i Klubie Sportowym „Leszkopol” Bezek. LKS „Spółdzielca” posiada boisko o wymiarach 101m x 60m, 172 miejsca siedzące dla kibiców, szatnie z natryskami dla zawodników, natomiast Klub Piłkarski „Leszkopol” Bezek posiada boisko o wymiarach 98 m x 65 m oraz szatnie z natryskami dla zawodników i sędziów.

Ochrona zdrowia

Usługi z zakresu ochrony zdrowia i opieki medycznej stanowią bardzo istotny element usług o charakterze publicznym. Na utrzymanie właściwego poziomu warunków życia mieszkańców gminy wpływa prawidłowe funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy funkcjonują przychodnie lekarskie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej B.D.M. „Uni-Med” w Siedliszczu świadczący opiekę lekarską w specjalnościach: medycyny rodzinnej, chorób wewnętrznych, pediatrii, alergologicznej, diabetologicznej, endokrynologii, ginekologii, kardiologii, laryngologii, neurologii, ortopedii, psychiatrii, pulmonologii oraz wykonuje badania laboratoryjne w pełnym zakresie, echo serca i USG;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Salus” prowadzący: gabinety lekarza podstawowej opieki medycznej, pielęgniarki, położnej, profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dla dzieci, gabinet diagnostyczno-zabiegowy i punkt szczepień;

- szpital rehabilitacyjny - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medica Poland – Centrum rehabilitacji świadczący usługi medyczne w zakresie rehabilitacji;
- stacja pogotowia ratunkowego.

Oprócz wymienionej infrastruktury ochrony zdrowia na terenie gminy działały dwie prywatne przychodnie dentystyczne i dwie apteki zlokalizowane na terenie miasta. W budynku dawnej szkoły w Majdanie Zahorodyńskim prowadzone są Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych, gdzie odbywają się zajęcia w pracowni: gospodarstwa domowego, krawieckiej, ogrodniczo - artystycznej, stolarskiej, poligraficznej oraz rękodzielniczej z animacją kultury. Prowadzona jest również rehabilitacja uczestników terapii.

Wskaźnik prezentujący dostępność mieszkańców do usług medycznych (liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców) w 2015 r. dla obszaru gminy wynosił 1740, a na 1 aptekę ogólnodostępną przypadało 3481 mieszkańców.

Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z placówek zlokalizowanych w pobliskim Chełmie i Lublinie, co stwarza możliwość zaspokajania usług wyspecjalizowanych.

1.5.4. Infrastruktura komunikacyjna

Układ komunikacyjny

System komunikacji stanowi jeden z podstawowych elementów zagospodarowania układu przestrzennego gminy. Spełnia on funkcję usługową, która polega na zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie przewozu ludzi i towarów. Ponadto dostępność komunikacyjna stanowi jeden z głównych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, będąc ważnym wyznacznikiem jakości życia jej mieszkańców.

Gmina Siedliszcze posiada korzystne położenie komunikacyjne. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 12 przebiegająca równoleżnikowo przez południową część gminy. Droga krajowa jest ważnym czynnikiem integrującym komunikację zewnętrzną gminy, stanowiąc jednocześnie tranzytowe połączenie na kierunku granica państwa (z Niemcami) – granica państwa przejście graniczne w Dorohusku (z Ukrainą). Droga jest w dobrym stanie technicznym. W przyszłości jej rolę ma przejąć planowana droga ekspresowa nr 12 relacji Piotrków Trybunalski (autostrada A1) – Dorohusk (przejście graniczne z Ukrainą), będąc (po realizacji) głównym powiązaniem ponadlokalnym i ponadregionalnym, a także międzynarodowym. Na drodze ekspresowej S12 planuje się realizację węzła drogowego w rejonie miasta Siedliszcze.

Na zewnętrzny układ funkcjonalny podstawowych powiązań drogowych w gminie składają się dodatkowo drogi wojewódzkie:

- ❖ droga wojewódzka nr 838 – Fajslawice- Trawniki – droga krajowa nr 82 (gmina Cyców) – w bardzo dobrym stanie technicznym;
- ❖ droga wojewódzka nr 839 – Rejowiec Fabryczny – Siedliszcze – Cyców – w złym stanie technicznym.

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełnią drogi powiatowe, które łączą gminę miejsko – wiejską z terenami gmin sąsiednich. Lokalny układ komunikacyjny uzupełniają drogi gminne o łącznej długości ok. 360 km, obsługujące tereny istniejącej zabudowy.

Przez teren gminy Siedliszcze nie przebiega żadna linia kolejowa. Jedynie w północno – zachodniej jej części, w rejonie miejscowości Wola Korybutowa – Kolonia przebiega jednotorowa bocznica kolejowa obsługująca Kopalnię Węgla Kamiennego „Bogdanka”. Bocznica poza obszarem gminy Siedliszcze powiązana jest z linią kolejową nr 7 relacji Warszawa Wschodnia – Dorohusk, która przebiega na południe od gminy Siedliszcze. Najbliższą stacją kolejową obsługującą ruch pasażerski jest stacja Rejowiec Fabryczny oddalona o 12 kilometrów, z której odchodzą pociągi bezpośrednie do: Lublina, Chełma, Dorohuska, Dębina, Łukowa, Terespolu, Krasnegostawu, Zamościa, Bełżca, Kijowa i Warszawy Zachodniej.

Najbliższym lotniskiem jest oddalony o około 30 km Port Lotniczy Lublin-Świdnik. Z lotniska możliwe są bezpośrednie połączenia z Brukselą, Doncaster/Sheffield, Frankfurt, Glasgow, Londynem, Oslo i Sztokholmem. Odległość od największego lotniska w Polsce im. Chopina w Warszawie wynosi ok. 200 km.

Organizacja układu drogowego w granicach gminy zapewnia sprawny dojazd do wszystkich jej rejonów, wiele dróg wymaga jednak bieżących remontów, a w dalszej perspektywie modernizacji i przebudowy.

Komunikacja zbiorowa

Komunikacja zbiorowa w gminie opiera się na usługach przewozowych Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) Chełm. Główną rolę w przewozach pasażerskich gminy Siedliszcze odgrywa również komunikacja prywatna busowa. Na rynku istnieje stosunkowo duża liczba operatorów zapewniających powiązania z poszczególnymi miejscowościami w gminie oraz Chełmem, Lublinem jak również Warszawą. W granicach gminy zlokalizowany jest dworzec PKS w Siedliszczu. W celu poprawy dostępności miasta i gminy Siedliszcze, należy dążyć do rozwoju transportu zbiorowego, zarówno wewnątrz obszaru gminy, jak i w powiązaniu regionalnym jak i ponadregionalnym

Stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej

Głównym problemem struktury komunikacyjnej gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze jest brak wydzielenia ciągów pieszych i rowerowych w większej części odcinków dróg, co wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Stan dróg jest zróżnicowany. Wiele z nich wymaga bieżących remontów, a w dalszej perspektywie modernizacji i przebudowy. Dodatkowym problem jest fakt, iż jakość techniczna dróg gminnych jest wysoce niezadowalająca. W 2015 roku nawierzchnią utwardzoną cechowało się niespełna 9% (32km), nawierzchnią ulepszoną - niespełna 18% (46 km), zaś nawierzchnią gruntową – ponad 78% (282 km). Zły stan infrastruktury komunikacyjnej, bardzo często powoduje izolację przestrzenną danego obszaru. Przykładem jest osiedle „popegeerowskie” w sołectwie Brzeziny. Oprócz koncentracji problemów społecznych, utrudniony dojazd komunikacyjny dodatkowo zwiększa izolację przestrzenną osiedla.

1.5.5. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Prawidłowo zaprojektowana infrastruktura komunalna zapewnia gospodarowanie dostępnymi zasobami wody w sposób racjonalny i oszczędny.

Dostęp mieszkańców gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze do infrastruktury wodociągowej jest na stosunkowo wysokim poziomie. System sieci wodociągowej wykorzystuje 2 ujęcia wód podziemnych z kredowego poziomu wodonośnego zlokalizowane w sołectwach: Siedliszcze oraz Bezek. Według danych na koniec 2015 r. sieć wodociągowa gminy stanowiła system o długości sieci rozdzielczej rzędu 168,07 km, pozwalający na doprowadzenie wody do 2173 punktów (przyłącza). Zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2015 r. na jednego mieszkańca wyniosło 61m^3 , o 19% mniej aniżeli średnio w powiecie chełmskim ($75,6\text{m}^3$). Z sieci wodociągowej korzystało 83,4% ogólnej liczby mieszkańców gminy, co świadczy o korzystniejszej sytuacji aniżeli w powiecie chełmskim (78,7.%), ale gorszej aniżeli regionie lubelskim (86,7%).

Jednym z elementów infrastrukturalnych niezbędnych do rozwoju oraz w zasadniczy sposób wpływających na ochronę środowiska jest sieć kanalizacyjna, która w gminie Siedliszcze jest wysoce niezadowolająca. Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 roku na terenie gminy stanowiła zaledwie 8 km, pozwalając na odprowadzanie ścieków zaledwie z 453 przyłączy. Stopień skanalizowania gminy określony wskaźnikiem opisującym udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie 19%, co jest wartością znacznie odbiegającą zarówno od średniej dla powiatu chełmskiego (25,4%) oraz od średniej dla województwa lubelskiego (51,5%). W sieć kanalizacyjną wyposażone jest jedynie miasto Siedliszcze oraz sołectwa: Bezek oraz Bezek – Kolonia. W 2015 roku w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze funkcjonowały 4 mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków w sołectwach:

- ❖ Siedliszcze – o przepustowości $220\text{ m}^3/\text{d}$,
- ❖ Brzezinach – o przepustowości $22\text{ m}^3/\text{d}$,
- ❖ Bezek – o przepustowości $12\text{ m}^3/\text{d}$,
- ❖ Bezek – Kolonia – o przepustowości $20\text{ m}^3/\text{d}$.

Odbiornikiem ścieków z w/w oczyszczalni jest rzeka Mogilnica. W obszarach rozproszonej zabudowy na terenach wiejskich, wobec braku kanalizacji oraz ekonomicznego uzasadnienia jej budowy, stosowane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków, które są uzupełnieniem istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy w 2015 roku funkcjonowało 1222 zbiorników bezodpływowych oraz 484 oczyszczalni przydomowych. Ścieki ze zbiorników są wywożone do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Siedliszczu. Na terenie gminy nie funkcjonuje kanalizacja deszczowa. Wody opadowe i roztopowe są odprowadzane do gruntu, a wody z dróg, głównie krajowej i wojewódzkich, do rowów odwadniających znajdujących się wzdłuż pasa jezdni

W ramach PROW 2007-2013 w gminie Siedliszcze zrealizowano projekt p.n. „Kompleksowe rozwijanie gospodarki wodno - ściekowej na terenie gminy Siedliszcze”. Miał on na celu poprawę dostępności do infrastruktury technicznej poprzez rozbudowę sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej w miejscowościach: Bezek Kolonia, Julianów, Jankowice, Lechówka, Bezek Dębiński, Adolfin, Romanówka, Mogilnica, Kamionka oraz Siedliszcze. Realizacja projektu pozwoliła mieszkańcom i przedsiębiorcom z tych sołectw na dostęp do podstawowych usług związanych z dostarczeniem wody oraz odprowadzaniem ścieków, przez co poprawie uległy ich warunki życia. Inwestycja przyczyniła się również do pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wyrównania szans rozwojowych terenów wiejskich. Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi istotny czynnik

zwiększający pozycję obszaru gminy wśród terenów atrakcyjnych inwestycyjnie, w związku z tym na terenie gminy Siedliszcze planowane są dalsze działania mające na celu poprawę warunków bytowych mieszkańców.

Energetyka i ciepłownictwo

Przez północno-zachodnią część gminy, przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV, która jest zasilana ze stacji systemowej w Chełmie. Sieć napowietrzna (SN) zasila stacje transformatorowe w wykonaniu słupowym. Sieć rozdzielczą niskiego napięcia (NN) stanowią linie napowietrzne oraz kablowe. W zakresie energetyki zakłada się sukcesywną rozbudowę sieci elektroenergetycznych wszystkich napięć w zależności od potrzeb, w szczególności: budowę napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV, napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV na potrzeby planowanego zakładu górniczego w Kuliku oraz linii elektroenergetycznych na potrzeby komunikacji kolejowej;

Gospodarka ciepła w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze, opiera się na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych paliwem stałym, będącym głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Na terenie Gminy Siedliszcze planowana jest budowa dalekosiężnego rurociągu służącego do przesyłania lub dystrybucji ropy naftowej lub produktów naftowych, do lub z instalacji znajdującej się na łądzie.

W związku z realizacją kopalni węgla kamiennego na terenie gminy Siedliszcze planowana jest budowa drugiej linii elektroenergetycznej 110 kV. Dodatkowo, w północnej części gminy, planowana jest realizacja linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400 kV.

Sieć gazowa

Na terenie gminy brak jest sieci gazowej. Zakłada się doprowadzenie gazociągu wysokiego ciśnienia od strony gminy Trawniki wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową I stopnia zlokalizowaną w rejonie miasta Siedliszcze oraz sukcesywną rozbudowę sieci gazowej niskiego i średniego ciśnienia na potrzeby bytowe (ogrzewania, przygotowywanie posiłków) i ewentualnie przemysłowe.

Gospodarka niskoemisyjna

Gmina Siedliszcze posiada uchwalony Uchwałą Nr XII/91/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 8 grudnia 2015 roku, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN), który jest jednym ze strategicznych dokumentów Gminy zawierającym działania inwestycyjne i nie inwestycyjne realizowane na terenie gminy w latach 2015-2020. Uwzględnienie w PGN przedsięwzięć zwiększy szanse władz gminnych, mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy na uzyskanie dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w tym m.in. na:

- termomodernizację budynków;
- niskoemisyjny transport, w tym budowa ścieżek i szlaków rowerowych;
- wymianę urządzeń na energooszczędne;
- modernizacja budynków w kierunku energooszczędnym;
- budowę infrastruktury służącej do produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE).

W ostatnich latach samorząd lokalny przeprowadził szereg działań wpływających na ograniczenie zużycia energii. Do głównych działań należały prace termomodernizacyjne, które zostały przeprowadzone w budynkach użyteczności publicznej, będących w gestii gminy, w tym Urzędu Miejskiego w Siedliszczu. Przeprowadzono także wymianę oświetlenia ulic w gminie. W przyszłych planach inwestycyjnych samorząd terytorialny planuje liczne działania proekologiczne, w grupie których wymienia się m.in.: ocieplenie budynku Zespołu Szkół w Siedliszczu, Szkoły Podstawowej w Bezku oraz budynków komunalnych w gminie.

Odnawialne źródła energii

Za odnawialne źródła energii uważa się źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowych szczątków roślinnych i zwierzęcych. Na terenie Gminy Siedliszcze nie funkcjonują większe instalacje, w których wykorzystywane są odnawialne źródła energii. Na terenie gminy miejsko – wiejskiej znajduje się 72 instalacje solarne do podgrzewania wody, najwięcej w sołectwie Siedliszcze (9szt.). We wszystkich sołectwach wyposażenie w tego typu inwestycje jest niewielkie. W sołectwach: Bezek Kolonia, Brzeziny, Chojeniec – Kolonia i Stasin Dolny - po 1 instalacji solarnej, zaś Siedliszcze Osada – 0. W granicach miasta i gminy Siedliszcze wyznacza się obszary, na których mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. Są to: farmy fotowoltaiczne w mieście Siedliszcze i w miejscowościach: Bezek, Bezek-Kolonia, Dobromyśl, Zabitek, Wola Korybutowa – Kolonia i Chojno Nowe Pierwsze, Chojno Nowe Drugie, Lipówki oraz biogazownie w sołectwach: Bezek i Bezek – Kolonia.

Gmina Siedliszcze, z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze ma duże możliwości zastosowania OZE pochodzącej z energii słonecznej oraz wiatrowej

Gospodarka odpadami

Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze jest członkiem Związku Komunalnego Gmin Regionu Lubelskiego (w skład porozumienia wchodzi: Miasto Rejowiec Fabryczny, Gmina Białopole, Gmina Dorohusk, Gmina Dubienka, Gmina Horodło, Gmina Hrubieszów, Gmina Kamień, Gmina Leśniowice, Gmina Rejowiec, Gmina Rejowiec Fabryczny, Gmina Ruda – Huta, Gmina Sawin, Gmina Siedliszcze, Gmina Uchanie, Gmina Wierzbica, Gmina Włodawa, Gmina Wojsławice, Gmina Wola Uhruska, Gmina Żmudź. Celem statutowym Związku jest opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu gospodarki odpadami.

Od 1 lipca 2013 r., na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która ustanowiła nowe zasady gospodarowania odpadami, odpowiedzialność za odbiór i właściwe zagospodarowanie odpadów została przekazana gminom. Podstawą nowego systemu gospodarki odpadami w gminie jest segregacja. Działanie w zakresie wywozu śmieci polega na odbiorze przesortowanych odpadów od mieszkańców przed posesji.

Ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych w przeliczeniu na mieszkańca gminy kształtowała się na poziomie 39,7kg/M, co jest wielkością zdecydowanie niższą aniżeli

średnio w powiecie chełmskim (59,7 kg/M), czy też w regionie lubelskim – 138,8 kg/M. Dodatkowo, w porównaniu do 2010 roku wzrosła wielkość wskaźnika opisującego ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, który w 2010 roku kształtował się na poziomie 33,74 kg/M.

Według Planu gospodarki odpadami (PGO) dla województwa lubelskiego 2017 gmina miejsko - wiejska została zaliczona do Regionu Chełm. Na terenie gminy nie ma składowiska odpadów. Odpady wywożone są do Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu chełmskiego w Srebrzyszczu (gm. Chełm). Jako instalacje zastępcze PGO wymienia składowiska odpadów w miejscowości Świerże (gm. Dorohusk); Kolonii Rudka (gm. Ruda Huta) oraz Malinówka (gm. Sawin). Najwięcej wywożonych jest odpadów komunalnych zmieszanych, a także opakowań ze szkła i opakowań z tworzyw sztucznych. Na terenie gminy funkcjonuje firma PPHU „Winył-Pol” z siedzibą w Siedliszczu, która zajmuje się odzyskiwaniem i recyklingiem odpadów PCV. Zakład przyjmuje do powtórnego przetworzenia wszelkie, obecnie uciążliwe i trudne do zbycia, odpady miękkiego PVC, w postaci: starych płytek, wykładzin, listew zerwanych z remontowanych obiektów, ścinków wykładzin i listew powstałych przy układaniu wykładzin w obiektach. Produkuje z nich głównie folie izolacyjne używane w budownictwie.

Telekomunikacja i Internet

Gmina Siedliszcze objęta jest zasięgiem telefonii stacjonarnej i komórkowej.

Sieć szerokopasmowa składa się z dwóch warstw: szkieletowej i dystrybucyjnej. Warstwę szkieletową tworzą węzły szkieletowe i połączenia między nimi. Warstwa szkieletowa budowana jest w topologii pierścienia lub połączonych pierścieni. W warstwie dystrybucyjnej, zakończenia sieci stanowią punkty dystrybucyjne, na bazie których możliwa jest w dalszej kolejności budowa sieci dostępowych. Warstwa dystrybucyjna budowana jest w topologii drzewa. Sieć jest projektowana w jednolitej technologii optycznej.

Obszar województwa został podzielony na obszary białe, szare i czarne odrębnie dla tradycyjnej infrastruktury szerokopasmowej (obszary tradycyjne) i dla sieci szerokopasmowej nowej generacji (obszary NGA).

Obszary tradycyjne:

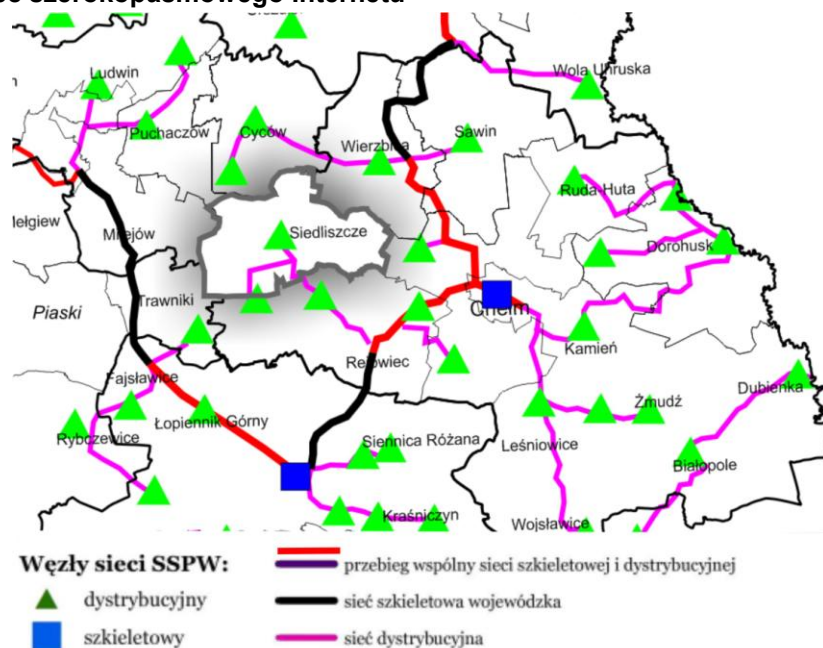
- ❖ biały – obszar, na którym nie ma odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej i co do którego nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- ❖ szary – obszar, na którym jest tylko jedna odpowiednia infrastruktura szerokopasmowa lub co do którego istnieje wiarygodny plan inwestycyjny jednej infrastruktury w najbliższych 3 latach,
- ❖ czarny – obszar, na którym istnieją dwie lub więcej odpowiednie infrastruktury szerokopasmowe lub ich budowa jest objęta wiarygodnymi planami inwestycyjnymi w okresie najbliższych 3 lat.

Sieci NGA to przewodowe sieci dostępowe, składające się w całości lub częściowo z elementów optycznych, które mogą zapewnić świadczenie usług szerokopasmowych o wyższej przepustowości w porównaniu z usługami świadczonymi przy pomocy przewodów miedzianych. Obszary NGA również możemy podzielić na:

- ❖ białe – obszar, na którym nie istnieje sieć NGA i nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- ❖ szare – obszar, na którym istnieje jedna sieć NGA albo według wiarygodnych planów inwestycyjnych powstanie w okresie najbliższych 3 lat,
- ❖ czarne – obszar, na którym według wiarygodnych planów inwestycyjnych obecnie lub w okresie najbliższych 3 lat powstaną co najmniej 2 sieci NGA.

Obszar NGA jest jednocześnie białym, szarym lub czarnym obszarem tradycyjnym.

Rycina 23. Sieć szerokopasmowego Internetu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Wykonalności projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo lubelskie

W gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze zlokalizowany jest 1 węzeł dystrybucyjny w miejscowości Siedliszcze. Przez węzeł przebiega sieć dystrybucyjna. Najbliższy węzeł szkieletowy zlokalizowany jest w Chelmie. W gminie Siedliszcze, 31 miejscowości zostało zakwalifikowane jako obszary tradycyjne białe, na których nie ma odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej i co do którego nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat.

W ramach poprawy dostępności zasobów internetowych, zrealizowano następujące projekty:

- ❖ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013: *Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu w wybranych miejscowościach powiatów łęczyńskiego, chełmskiego oraz włodawskiego oraz Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Siedliszcze;*
- ❖ RPO WL 2007 – 2013 - *Wsparcie rozwoju społeczeństwa informacyjnego i zwiększenie dostępności e-usług na terenie gminy wiejskiej Siedliszcze'*
- ❖ PO Polska Wschodnia - *Wrota Lubelszczyzny - Informatyzacja Administracji.*

1.5.6. Charakterystyka przestrzeni publicznych w gminie Siedliszcze

Przestrzenie publiczne stanowią wizytówkę każdej jednostki administracyjnej. Jakość ich zagospodarowania, sposób utrzymania oraz ukształtowane w ich obrębie funkcje stanowią wyznacznik do oceny jakości i sposobu zarządzania budżetem przez władze lokalne. Prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni publicznych oddziałuje na jakość życia mieszkańców oraz zwiększa zainteresowanie wśród potencjalnych inwestorów i turystów.

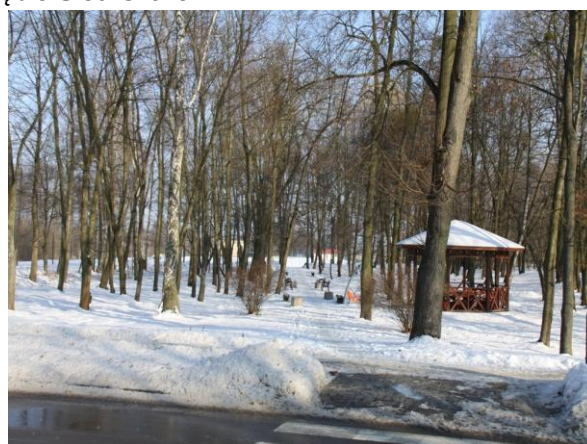
Na terenie gminy Siedliszcze główna przestrzeń publiczna znajduje się w sołectwie Siedliszcze, gdzie mieści się większość obiektów użyteczności publicznej: Urząd Miejski, poczta, gminna biblioteka publiczna, szkoły i ośrodek zdrowia. Dla gminy Siedliszcze,

najważniejszym obszarem przestrzeni publicznej jest niewątpliwie centralny rynek wraz z parkiem miejskim w mieście Siedliszcze, które stanowią naturalne miejsce spotkań, organizacji wydarzeń kulturalnych oraz inicjatyw mogących służyć, czy też aktywizacji mieszkańców w życie lokalnej społeczności. Niestety, przestrzeń centrum gminy (rynek i park miejski) nie jest zagospodarowana w sposób reprezentacyjny, choć powinna stanowić jej wizytówkę. Ożywienie i atrakcyjne zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie jest planowane w ramach działań rewitalizacyjnych wynikających z niniejszego programu. Oprócz rynku, przestrzenie publiczne w mieście Siedliszcze są nieliczne i obejmują głównie ulice oraz towarzyszące im niewielkie skwery. W sołectwach: Kulik, Chojeniec, Chojno Nowe Pierwsze, Brzeziny oraz Siedliszcze istnieją zabytkowe założenia parkowe z cennym starodrzewem. Terenem rekreacyjnym, pełniącym funkcję przestrzeni publicznej, jest także zbiornik wodny w sołectwie Majdan Zahorodyński, dla którego planuje się atrakcyjne zagospodarowanie przestrzeni w ramach działań rewitalizacyjnych.

W gminie brakuje miejsc parkingowych, a te które są wymagają pilnych remontów, zwłaszcza w obrębach: Siedliszcze Osada i Siedliszcze. Ponadto w gminie brakuje targowiska o odpowiednich standardach. To które znajduje się w obrębie Siedliszcze-Osada wymaga pilnych działań modernizacyjnych.

Przestrzenie publiczne w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze

Park miejski w obrębie Siedliszcze

Centralny rynek w obrębie Siedliszcze Osada

Plac targowy w obrębie Siedliszcze Osada

zdjęcia: Maciej Dudek

Na obszarze gminy Siedliszcze znajduje się osiedle popegeerowskie w sołectwie Brzeziny, gdzie bardzo wyraźnie uwidacznia się postępująca degradacja funkcjonalno-przestrzenna, techniczna i społeczna. Zarówno obiekty znajdujące się w osiedlu, jak i przestrzeń jest zdegradowana. Istniejące bloki mieszkalne wielorodzinne, „czworak”, baraki i niezagospodarowane pustostany, a przede wszystkim przestrzeń wokół nich, wymagają pilnych prac naprawczych.

1.5.7. Identyfikacja najważniejszych problemów i potencjałów w sferze funkcjonalno - przestrzennej

Gmina Siedliszcze boryka się z wieloma problemami w sferze funkcjonalno - przestrzennej. Do głównych problemów należą m.in.:

- ❖ brak placówki zapewniającej opiekę dla dzieci w wieku do 3 lat;
- ❖ niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę służącą wychowaniu dzieci na poziomie przedszkolnym;
- ❖ sieć kanalizacyjna obsługująca jedynie miasto Siedliszcze oraz sołectwa: Bezek i Bezek – Kolonia;
- ❖ duże natężenie ruchu samochodowego w sołectwach położonych przy drodze krajowej nr 12,
- ❖ mało wyraźna delimitacja pomiędzy obszarami zurbanizowanymi i obszarami otwartymi, w szczególności w sołectwach zabudowy kolonijnej takich jak: Kulik Kolonia, Chojeniec, Romanówka, Stasin Dolny, Marynin czy Lipówki, co grozi ekspansją zabudowy na tereny otwarte i powoduje wysokie koszty związane z doprowadzeniem infrastruktury komunalnej do nowopowstałych rozproszonych domostw,
- ❖ brak utwardzenia bitumicznego wielu odcinków dróg gminnych,
- ❖ izolacja osiedla „popegeerowskiego” w sołectwie Brzeziny, z uwagi na zły stan techniczny obiektów, zdewastowane przestrzenie publiczne i bardzo niski stan nawierzchni komunikacyjnej, dodatkowo zwiększający odseparowanie osiedla;
- ❖ brak wydzielonych specjalnych ciągów komunikacyjnych dla pieszych i rowerzystów,
- ❖ brak reprezentacyjnego i funkcjonalnego centrum Gminy, która stanowiłaby wizytówkę gminy;
- ❖ zła jakość przestrzeni publicznych ograniczająca jakość świadczonych w gminie usług społecznych;
- ❖ brak odpowiednio zagospodarowanych miejsc spędzania czasu wolnego i organizacji imprez integracyjnych dla mieszkańców,
- ❖ brak publicznej infrastruktury sanitarnej.

Zidentyfikowano także potencjały w sferze funkcjonalno – przestrzennej, którymi są:

- ❖ tereny rekreacyjne obejmujące obszary najbardziej atrakcyjne przyrodniczo, obejmując tereny wokół Zbiornika retencyjnego im. Edwarda Wojtasa w Majdanie Zahorodyńskim (sołectwo Majdan Zahorodyński), położone w zasięgu Chełmskiego i Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz wzdłuż doliny rzeki Mogilnicy - istotny potencjał do zagospodarowania na potrzeby wypoczynku i mieszkańców Gminy;
- ❖ obszar gminy objęty obowiązującymi planami miejscowymi, dzięki czemu procesy rozwoju zabudowy są dobrze kontrolowane;
- ❖ wystarczająca infrastruktura oświatowa;
- ❖ dobra dostępność do usług z zakresu ochrony zdrowia i opieki medycznej;

- ❖ szeroko prowadzona działalność kulturalna, w tym organizacja imprez kulturalnych, występów teatralnych i innych inicjatyw społecznych;
- ❖ korzystne położenie komunikacyjne – przez teren gminy przebiega droga krajowa Nr 12.

1.5.8. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w funkcjonalno - przestrzennej

Potrzebą gminy Siedliszcze w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest renowacja Pałacu Węgleńskich w obrębie Siedliszcze Kolonia oraz jego adaptacja w celu rozszerzenia świadczonych usług, poza obecnie funkcjonującym przedszkolem (m.in. świetlice dla dzieci). Poza tym wskazuje się potrzebę ożywienia i uatrakcyjnienia zagospodarowania przestrzeni publicznych. Wskazane jest opracowanie *Wstępnej koncepcji funkcjonalno - przestrzennej zagospodarowania wybranego obszaru rewitalizacji*, w której zaprojektowane zostaną funkcjonalne i estetyczne przestrzenie publiczne. Koncepcja powinna mieć na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy oraz podwyższenie jakości życia jej mieszkańców poprzez poprawę walorów przestrzeni publicznej. Niezbędne jest podjęcie pilnych robót budowlanych w zdegradowanych budynkach w osiedlu popegeerowskim w sołectwie Brzeziny, zagospodarowanie przestrzeni osiedla, w tym adaptację terenów zielonych. Po zakończeniu prac modernizacyjnych obiektów celowe będzie prowadzenie różnych form wsparcia oraz działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, co będzie sprzyjać integracji społeczności sołectwa Brzeziny i obrębu Siedliszcze. Oprócz tego wymienia się potrzebę realizacji inwestycji w oświetlenie, dzięki czemu nastąpi poprawa bezpieczeństwa, w infrastrukturę drogową, co przyczyni się do poprawy dostępności komunikacyjnej sołectw położonych na obrzeżach gminy oraz osiedla „popegeerowskiego” w sołectwie Brzeziny. Wskazane są także działania proekologiczne, w grupie których wymienia się m.in.: ocieplenie budynku Zespołu szkół w Siedliszczu, Szkoły Podstawowej w Bezku oraz budynków komunalnych w gminie.

1.6. Sfera techniczna

1.6.1. Mieszkalnictwo

Układ komunikacyjny wpływa na kształtowanie pasmowo-liniowego charakteru osadnictwa. Struktura osadnicza gminy ukształtowana jest z podziałem na założenie miejskie i osady wiejskie o stosunkowo zwartym układzie osadniczym, z wyraźną funkcją wiodącą miejscowości: Majdan Zahorodyński, Dobromyśl, Chojno Nowe Pierwsze, Chojno Nowe Drugie, Anusin i Bezek.

Na terenie miasta dominuje zabudowa mieszkaniowa w formie jednorodzinnej, miejscami wymieszana z zabudową zagrodową i usługową. W większości przypadków wolnostojące budynki tworzą luźne struktury skupione wzdłuż ulic. Jedynie w centralnej części miasta zabudowa mieszkaniowo-usługowa miejscami tworzy krótkie, zwarte pierzeje. Najstarsze budynki mieszkalne i usługowe są zazwyczaj jednokondygnacyjne, często drewniane z dachami dwuspadowymi lub naczółkowymi, usytuowane frontem do ulicy. Nowa zabudowa ma bardziej zróżnicowany charakter i jest wyższa. Dominują budynki o jednej kondygnacji pełnej z poddaszem lub o dwóch pełnych kondygnacjach pokryte dachami dwu lub wielospadowymi z wykuszami. Większość miejscowości ma charakter luźnych ulicówek z zabudową rozlokowaną wzdłuż przebiegającej przez wieś głównej drogi. Typowy układ

liniowy, wzdłuż symetrycznie położonej drogi mają wsie: Mogilnica, Bezek, Majdan Zahorodyński. Ponieważ gmina ma charakter typowo rolniczy, na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa, której miejscami towarzyszą różnego typu usługi lub produkcja. Zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna koncentruje się w mieście Siedliszcze oraz w: Bezku, Bezku-Kolonii i Mogilnicy.

Zmiany ustrojowe i transformacja gospodarcza, jakie miały miejsce po 1989 roku, spowodowały likwidację PGR-ów. Wraz z ich likwidacją, nastąpiła degradacja tych obszarów. Problem ten dotknął bezpośrednio mieszkańców osiedla „popegeerowskiego” w sołectwie Brzeziny. Na osiedle składają się:

- ❖ 3 bloki, w tym 1 blok tzw. „czworak” – stan techniczny obiektów ocenia się jako zły;

zdjęcia: Maciej Dudek

- ❖ barak – w skład którego wchodzi 4 mieszkania komunalne – stan techniczny budynku ocenia się jako bardzo zły, konieczne natychmiastowe modernizacje.

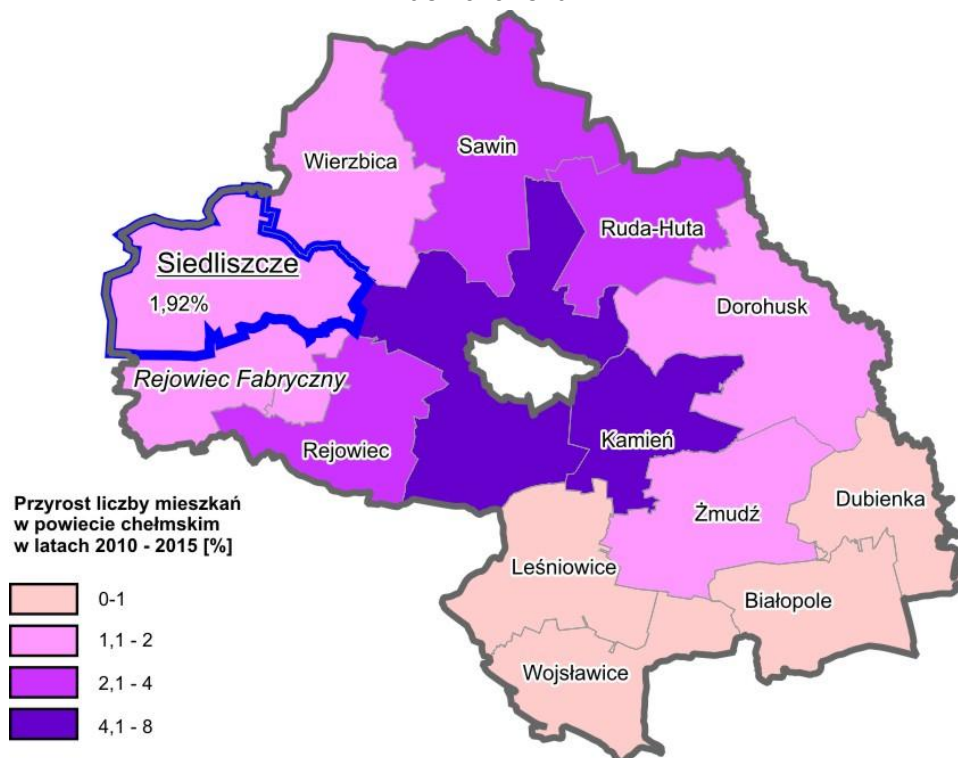

Zdjęcia: Maciej Dudek

Liczba mieszkań pod koniec 2015 roku wynosiła 2495 i na przestrzeni lat 2010-2015 wykazywała tendencję wzrostową (wzrost o 47 mieszkań). Na koniec 2015 roku gmina dysponowała 25 mieszkaniami komunalnymi o łącznej powierzchni 1957 m². Wartość ta jest mniejsza niż w roku 2009, w którym to gmina była w posiadaniu 35 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 1821 m². W 2015 roku w gminie Siedliszcze było 358 mieszkań na 1000 mieszkańców, o 13,1 mieszkań na 1000 mieszkańców więcej aniżeli w 2010 roku.

Gmina Siedliszcze znajduje się w strefie oddziaływania procesów suburbanizacyjnych miast tj: Chełm oraz Łęczna. Na przełomie lat 2010-2015 podejmowane były działania inwestycyjne na obszarze gminy przez inwestorów indywidualnych, o czym świadczy wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku z 8 w 2010 roku do 12 w 2014 roku.

Rycina 24. Zasoby mieszkaniowe powiatu chełmskiego – przyrost liczby mieszkań w stosunku do 2010 roku

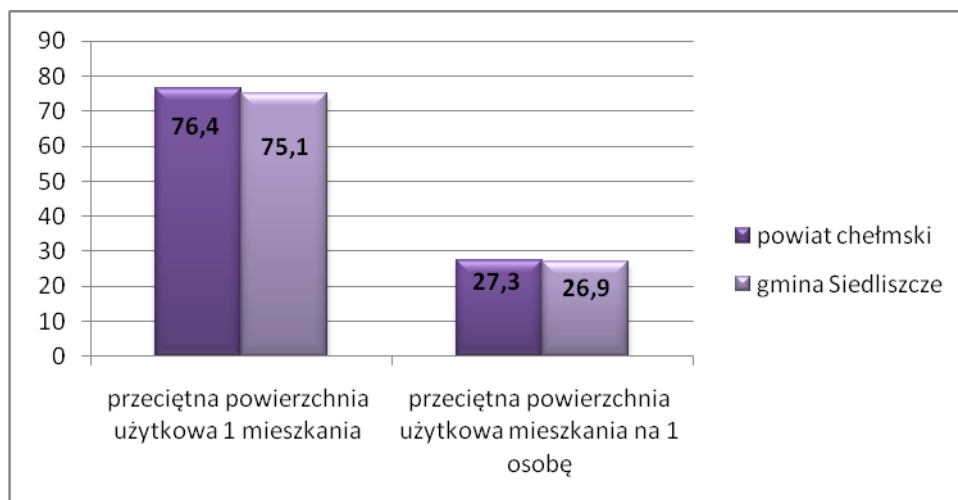
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe gminy Siedliszcze w latach 2010 – 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania [szt.]	2448	2452	2465	2473	2486	2495
Izby [szt.]	8483	8507	8507	8579	8692	8739
Mieszkania na 1000 mieszkańców	344,9	347,9	353,5	355,4	356,6	358
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	74,0	74,20	74,5	74,7	75,0	75,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkańca [m ²]	25,5	25,8	26,3	26,6	26,7	26,7

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Warunki mieszkaniowe w gminie stanowią jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym. W analizowanym przedziale czasowym należy zauważyć stały wzrost liczby mieszkań i izb. W ciągu ostatnich 5 lat liczba mieszkań wzrosła o 47 (tj.: o 1,9%), a liczba izb o 256 (tj.: o 3,1%).

Wykres 19. Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe w gminie Siedliszcze w 2015 roku oraz powiatu chełmskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dane dotyczące wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne świadczą o niekorzystnym stanie części mieszkań. Wiele lokali nie spełnia podstawowych warunków socjalno-bytowych ze względu na brak doprowadzenia podstawowych urządzeń sanitarnych.

Tabela 20. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne oraz udział mieszkań wyposażonych w instalacje w latach 2010 – 2015 w gminie Siedliszcze

wodociąg					
2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 902	1 906	1 919	1 927	1 940	1 949
77,70	77,73	77,85	77,92	78,04	78,12
ustęp splukiwany					
2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 636	1 640	1 653	1 661	1 674	1 683
66,83	66,88	67,06	67,17	67,34	67,45
łazienka					
2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 523	1 527	1 540	1 548	1 561	1 570
62,21	62,28	62,47	62,60	62,79	62,93
centralne ogrzewanie					
2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 169	1 173	1 186	1 195	1 208	1 217
47,75	47,84	48,11	48,32	48,59	48,78
gaz sieciowy					
2010	2011	2012	2013	2014	2015
0	0	0	0	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Jednym z głównych problemów na terenie gminy są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Wykorzystywane w budynkach źródła ciepła są źródłem niskiej emisji, co powoduje szereg uciążliwości i niekorzystnie wpływa na lokalne środowisko przyrodnicze. Na terenie gminy Siedliszcze jest łącznie 2426 budynków, które korzystają z węglowych kotłów ciepła – średnio na jedno sołectwo 78. Na terenie poszczególnych sołectw najczęściej ww. budynków odnotowano na terenie sołectwa Siedliszcze – 400. Niekorzystanie wypadają również sołectwa: Chojno Nowe Pierwsze (151), Majdan Zahorodyński (137), Chojno Nowe Drugie (127), Chojeniec (115) oraz Bezek (103). W porównaniu do roku 2013, liczba budynków korzystających z węglowych kotłów ciepła wzrosła o 32 budynki (o 1,4%), w największym stopniu w sołectwach: Majdan Zahorodyński (o 5), Siedliszcze (o 5) oraz Wola Korybutowa Pierwsza (o 4).

1.6.2. Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Siedliszcze występują różne obiekty i obszary o wartościach kulturowo - historycznych, które składają się na dziedzictwo kulturowe tego terenu. Niektóre z tych obiektów i obszarów objęte są ochroną prawną w postaci wpisu do rejestru zabytków, zgodnie z *ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Jest to pięć zespołów dworsko – parkowych oraz jeden zabytek archeologiczny

- ❖ Zespół dworsko-parkowy w Chojnie Nowym (Chojno Nowe 118, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/113/20 - stan zachowania zabytku ocenia się jako bardzo dobry;

źródło: projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, 2016r.

- ❖ Zespół dworsko-parkowy w Chojeńcu (Chojeniec 53, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A114/20 - stan zachowania zabytku ocenia się jako zły;

źródło: projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, 2016r.

- ❖ Zespół dworsko-parkowy w Brzezinach (Brzeziny 41, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/122/28 - stan zachowania zabytku ocenia się jako zaniedbany, wymagający podjęcia prac rewaloryzacyjnych. Dwór obecnie jest zamieszkały przez 8 rodzin.

Zdjęcia: Maciej Dudek

- ❖ Zespół dworsko-parkowy w Kuliku (Kulik, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr.: A/137/43 - stan zachowania zabytku ocenia się jako bardzo dobry;

źródło: projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, 2016r.

- ❖ Zespół dworsko-parkowy w Siedliszczu (ul. Szkolna 62, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/324 - stan zachowania zabytku ocenia się jako niezadowolający.

źródło: projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, 2016r.

- ❖ zabytek archeologiczny wpisany do rejestru zabytków pod nr C/43 - grodzisko z wałami tzw. „Zamczysko” - w wyniku użytkowania rolniczego przekształcił się w pagórkowate wzniesienie o średnicy około 100 m i wysokości około 4 m.

Na obszarach ścisłej strefy ochrony konserwatorskiej w odniesieniu do obiektów indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków, wszelka działalność inwestycyjna i budowlana obejmująca m.in.: prace remontowe, modernizacyjne, porządkowe, wtórne podziały terenu, budowę nowych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz wycinkę drzew – wymaga pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie z przepisami szczególnymi. Wszelka działalność budowlana w obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga przeprowadzenia wyprzedzających kompleksowych badań archeologicznych. W uzasadnionych przypadkach Wojewódzki Konserwator Zabytków może odstąpić od realizacji tego warunku.

Wokół zespołów zabytkowych objętych ochroną prawną proponuje się wyznaczyć strefy ochrony ekspozycji widokowej. Strefa powinna obejmować otwarte widoki na zabytkowy zespół od strony przyległych dróg komunikacyjnych. Celem utworzenia strefy jest objęcie ochroną planistyczną widoku na obiekt zabytkowy. Strefy ochrony ekspozycji winny być uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które mogą je odpowiednio do skali opracowania skorygować. Inwestycje prowadzone w obrębie strefy wymagają opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków są jednocześnie obiektami będącymi w gminnej ewidencji zabytków na podstawie *zarządzenia nr 8/2013 Wójta Gminy Siedliszcze z dnia 8 lutego 2013 roku*.

Oprócz obiektów ujętych w rejestrze zabytków, na terenie gminy Siedliszcze istnieje wiele obiektów będących w wojewódzkiej ewidencji zabytków, które koncentrują się głównie w sołectwie Siedliszcze.

Tabela 21. Wykaz obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

Sołectwo	Obiekt
Chojno Nowe	Zespół folwarczny
Chojno Nowe	Spichlerz, suszarnia chmielu w zespole folwarcznym
Siedliszcze 45	Budynek mieszkalno-gospodarczy
Siedliszcze Kolonia	Brama w d. zespole dworskim
Siedliszcze Kolonia 23	Obora, ob. budynek gospodarczy w d. zespole dworskim
Siedliszcze Kolonia 24	Budynek gospodarczy w d. zespole dworskim
Siedliszcze Kolonia 26	Cieplarnia, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy w d. zespole dworskim ob. budynek mieszkalno-gospodarczy
Siedliszcze Kolonia 35	Budynek mieszkalny w d. zespole dworskim
Siedliszcze, ul. 1 Maja 12	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Rynek 1	Dom mieszkalny (ob. poczta i sklep)
Siedliszcze, ul. Rynek 1 a	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Rynek 2	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Kościelna 3	Plebania (ob. organistówka)
Siedliszcze, ul. Krótka 2	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Lubelska 17	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Lubelska 2	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Lubelska 3	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Ogrodowa 3	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Szkolna 1 i 2	Zajazd i olejarnia (ob. dom kultury i budynek mieszkalny)
Siedliszcze, ul. Szkolna 12	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Szkolna 144	Dom mieszkalny
Siedliszcze, ul. Szkolna 8	Młyn
Siedliszcze, ul. Szkolna 8	Budynek gospodarczy (ubojnia i wędzarnia)
Siedliszcze, ul. Szkolna 8	Dom
Siedliszcze, ul. Szkolna 8	Budynek gospodarczy (obora i kurnik)
Siedliszcze, ul. Szpitalna 3	Dom
Siedliszcze, ul. Szpitalna 12	Budynek mieszkalny i szynk (ob. Urząd Gminy)
Siedliszcze, ul. Szpitalna 19	Budynek mieszkalno-gospodarczy
Siedliszcze, ul. Szpitalna 21	Bank spółdzielczy
Siedliszcze, ul. Szpitalna 22	Dom mieszkalny
Wola Korybutowa	Kościół rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa
Wola Korybutowa	Dzwonnica w zespole kościoła rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa
Bezek	Ogród podworski
Kamionka	Założenie dworsko-ogrodowe
Lipówki Kolonia	Park podworski (relikt)

źródło: projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, 2016r.

Na terenie gminy występują bardzo licznie stanowiska archeologiczne (nieruchome zabytki archeologiczne) zarejestrowane podczas badań archeologicznych przeprowadzonych metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski. Na terenie gminy Siedliszcze zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych jest 337. Koncentrują się one głównie w sołectwach: Kulik (56), Siedliszcze (35), Kulik Kolonia (32), Bezek (31), Majdan Zahorodyński (24) oraz Wola Korybutowa (23). Stanowiska archeologiczne znajdują się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy są liczne kapliczki i krzyże przydrożne, upamiętniające wydarzenia religijne lub historyczne, 1 - kapliczka przy drodze ze Starego

Chojna do Siedliszcza; 2 – kapliczka przydrożna w rejonie Stasina Dolnego, 3 – mogiła powstańców styczniowych w Siedliszczu, kaplica p.w. św. Anny w Bezku.

źródło: projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, 2016r.

Kolejnym i elementem środowiska kulturowego gminy są liczne miejsca pamięci. Na terenie gminy jest 8 miejsc pamięci, które są wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Znajdują się w następujących sołectwach:

- ❖ *sołectwo Bezek* - Mogiła Nieznanego Żołnierza Armii Czerwonej, na dawnym cmentarzu prawosławnym;
- ❖ *sołectwo Kulik* - Mogiła ofiar terroru oraz grób NN żołnierza, na cmentarzu prawosławnym oraz Tablica upamiętniająca pobyt sztabu I Ukraińskiej Dywizji Partyzanckiej, budynek dworu
- ❖ *sołectwo Siedliszcze* - Były cmentarz z I wojny światowej, obecnie w granicach cmentarza rzymskokatolickiego; Mogiła płk. Piotra Bartaka oraz mogiły żołnierzy WP z 1939 r. na cmentarzu rzymskokatolickim; Grób powstańców z 1863 r.; Krzyż pamiątkowy wzniesiony z okazji odzyskania niepodległości w 1918 r. oraz Miejsce masowej egzekucji na terenie cmentarza żydowskiego.

Na terenie gminy Siedliszcze zachowały się liczne dawne zabudowania mieszkalne oraz gospodarskie, drewniane i murowane mające wyraźne cechy architektury regionalnej.

Wartość historyczną i zabytkową przedstawia dodatkowo układ urbanistyczny miasta Siedliszcze, rynek i wielodrożnicowy układ rozchodzących się od niego promienie dróg, wraz z zachowaną zabudową mieszkalną i usługową.

Na terenie gminy Siedliszcze występują cmentarze, które wpisane zostały do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Znajdują się one w następujących sołectwach:

- ❖ Bezek - Cmentarz prawosławny oraz Cmentarz przy kościele filialnym parafii rzymskokatolickiej, dawny przycerkiewny, prawosławny;
- ❖ Brzeziny - Cmentarz prawosławny

- ❖ Julianów - Cmentarz ewangelicki
- ❖ Kulik - Cmentarz prawosławny/greckokatolicki
- ❖ Siedliszcze - Cmentarz rzymskokatolicki z 1909 r.; Cmentarz przykościelny, dawniej grzebalny – rzymskokatolicki, Cmentarz żydowski (kirkut);
- ❖ Wola Korybutowa - Cmentarz rzymskokatolicki oraz Cmentarz ewangelicki.

Stan zachowania niektórych obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków jest dalece niezadowalający. W grupie obiektów, których dotknęło zjawisko postępującej degradacji wymienia się: oborę, budynek gospodarczy, ciepłarnię i budynek mieszkalny w dawnym zespole dworskim w sołectwie Siedliszcze-Kolonia, relikty parku podworskiego w sołectwie Lipówki, tablicę upamiętniającą pobyt sztabu I Ukraińskiej Dywizji Partyzanckiej na budynku dworu w sołectwie Kulik, krzyż pamiątkowy wzniesiony z okazji odzyskania niepodległości w 1918 roku w sołectwie Siedliszcze.

Wiele budynków i obiektów, nie będących zabytkami, szczególnie: liczne kapliczki i krzyże, zachowane dawne zabudowania mieszkalne i gospodarskie, zwłaszcza drewniane, współtworzy charakterystyczny, tradycyjny, krajobraz kulturowy gminy. W przypadku budynków o wartościach historycznych nie zachodzi szczególna konieczność obejmowania ich ochroną konserwatorską, ale wskazane byłoby podejmowanie działań zmierzających do ich zachowania, poprzez remonty z dopuszczeniem zmiany sposobu użytkowania na inne cele, ewentualne odtwarzanie lub realizację nowych z zachowaniem skali obiektu, regionalnych cech architektonicznych i materiałów budowlanych.

1.6.3. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej

Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze boryka się z wieloma problemami w sferze technicznej:

- ❖ zdegradowana tkanka mieszkaniowa w gminie Siedliszcze, w tym osiedle popegeerowskie w sołectwie Brzeziny;
- ❖ niezadowalający stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne, co świadczy o niekorzystnym stanie części mieszkań. Wiele lokali nie spełnia podstawowych warunków socjalno-bytowych ze względu na brak doprowadzenia podstawowych urządzeń sanitarnych;
- ❖ stosowanie nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych - wykorzystywane w budynkach źródła ciepła są źródłem niskiej emisji, powodując szereg uciążliwości;
- ❖ zły stan niektórych obiektów zabytkowych ograniczający rozwój funkcji turystycznej i społecznej, dot. głównie: zespołu dworsko-parkowego w Chojeńcu, zespołu dworsko-parkowego w Brzezinach oraz Pałacu Węgleńskich w Siedliszczu;
- ❖ zły stan kapliczek i krzyży przydrożnych, stanowiących istotny element krajobrazu kulturowego Gminy;
- ❖ postępujące zjawisko degradacji obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- ❖ niezadowalający stan większości zabytków (w szczególności tych, które są w rękach prywatnych i są wykorzystywane jako obiekty zamieszkania oraz nie są ogólnodostępne);
- ❖ zaniedbane cmentarze

W grupie potencjałów wymienić należy:

- ❖ liczne stanowiska archeologiczne;
- ❖ rezerwy niezainwestowanych terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje mieszkaniową;
- ❖ wzrost liczby mieszkań oraz liczby izb;
- ❖ stopniowa poprawa sytuacji mieszkaniowej mieszkańców Gminy Siedliszcze, o czym świadczą wzrastające wielkości wskaźników opisujących zasoby mieszkaniowe, tj.: powierzchnia użytkowa mieszkań oraz przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca;

1.6.4. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej

W gminie Siedliszcze istnieją potrzeby w zakresie działań rewitalizacyjnych w sferze technicznej: poprawa jakości zabudowy (w tym wspieranie likwidacji eternitu jako pokrycia dachowego), wymiana kotłów węglowych na ogrzewanie proekologiczne, likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych oraz odnowa zabytków. W przypadku budynków o wartościach historycznych, wskazane byłoby podejmowanie działań zmierzających do ich zachowania, poprzez remonty z dopuszczeniem zmiany sposobu użytkowania na inne cele, ewentualne odtwarzanie lub realizację nowych z zachowaniem skali obiektu, regionalnych cech architektonicznych i materiałów budowlanych.

2. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

W celu dokonania wyboru obszarów problemowych, na terenie których realizowany będzie Program Rewitalizacji, przeanalizowano sytuację poszczególnych sołectw gminy poprzez badanie wybranych wskaźników i porównanie ich ze średnią gminy. Analiza ta dotyczyła przede wszystkim problemów społecznych, świadczących o długotrwałej degradacji obszarów, ale także stanu infrastruktury i dostępności do podstawowych usług oraz stopnia przedsiębiorczości poszczególnych sołectw. Do wyznaczenia granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji zastosowano wskaźniki opisujące:

- **sferę społeczną:**
 - zmiana liczby ludności, gęstość zaludnienia, wskaźnik starości demograficznej, wskaźnik obciążenia demograficznego, poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, przyrost naturalny, wskaźnik salda migracji, poziom przestępczości oraz poziom kapitału społecznego mierzony frekwencją w wyborach samorządowych i liczba organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- **sferę gospodarczą:**
 - poziom przedsiębiorczości, kondycja lokalnych przedsiębiorstw, poziom bezrobocia;
- **sferę środowiskową:**
 - przekroczenia standardów jakości środowiska (zanieczyszczenie benzo(a)pirenem), obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska (odpady zawierające wyroby azbestowe);
- **sferę funkcjonalno – przestrzenną:**

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska jakość terenów publicznych;
- **sferę techniczną:**
 - degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska (udział budynków wymagających remontu – ocieplenie, wymiana okien).

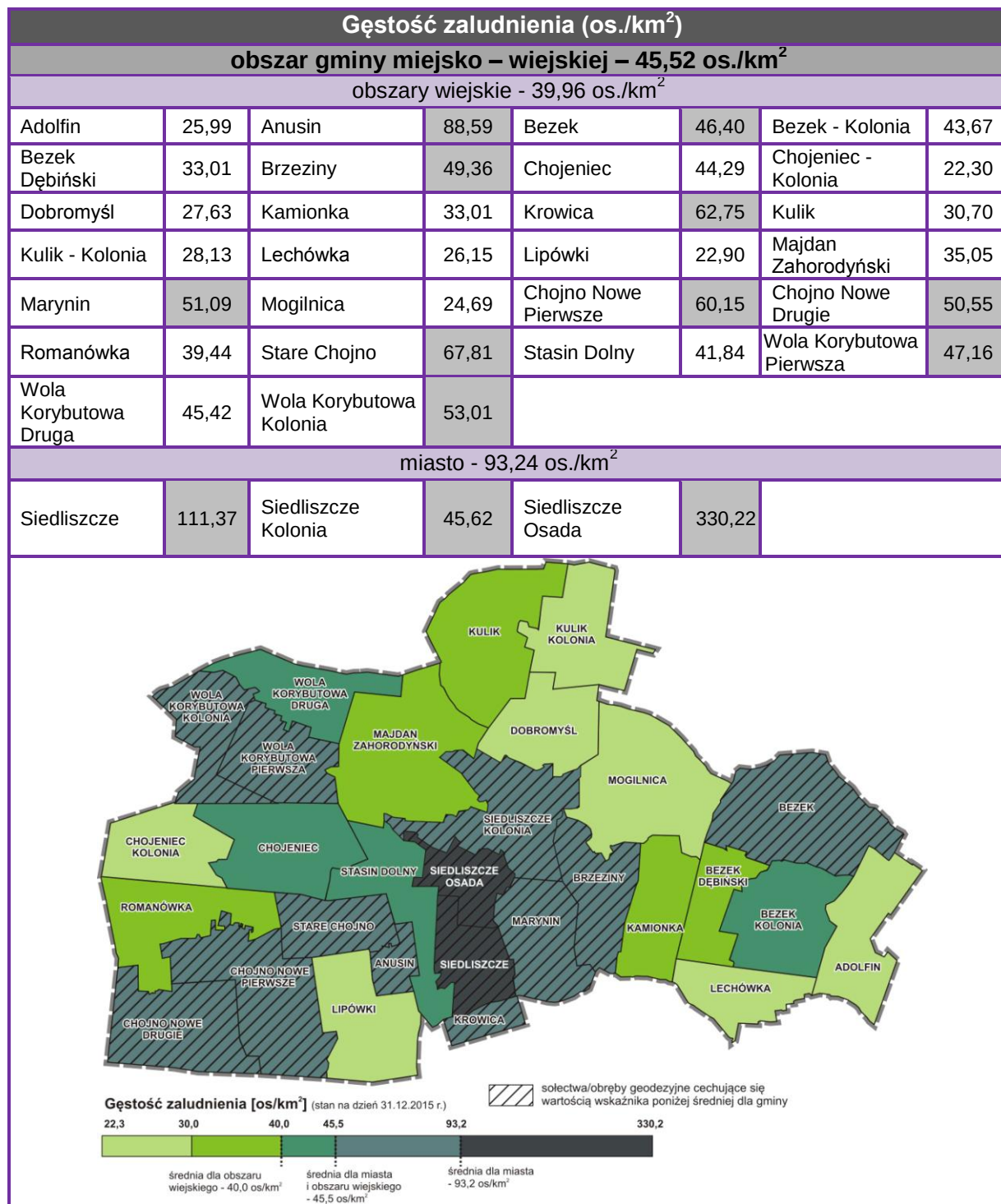
Porównanie sytuacji w sołectwach/obrębach w oparciu o wymienione kryteria pozwoliło wyodrębnić obszary, w obrębie których występuje najwięcej problemów. Przyjęto założenie, iż obszary gminy, na których można zauważyć gorszą sytuację społeczną niż średnia w gminie oraz na których współwystępują gorsze wskaźniki problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych – zostały zakwalifikowane jako obszary zdegradowane w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze.

Sołectwa/obręby wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano najgorszą sytuację społeczną, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji.

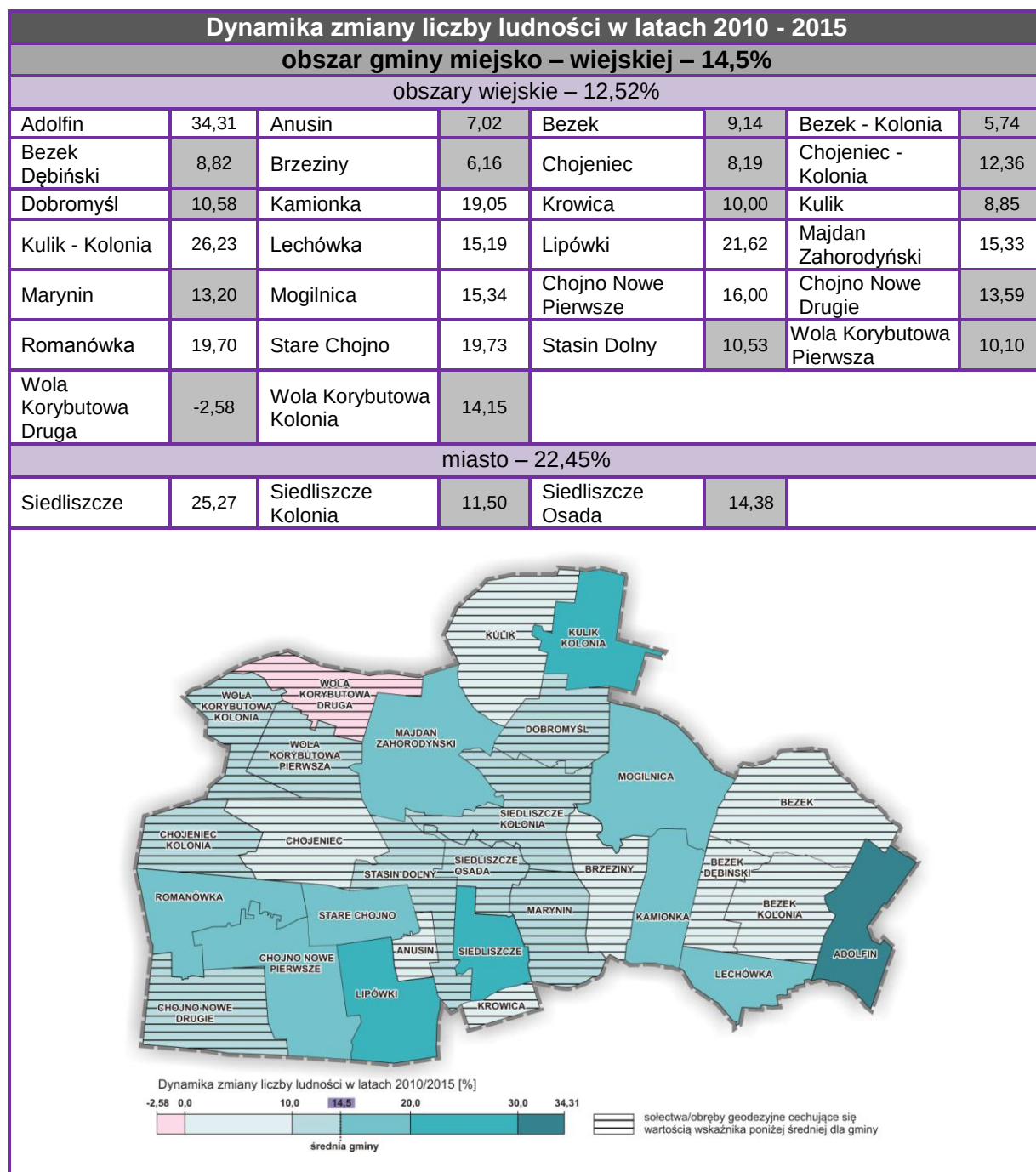
Kluczowym elementem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy, w szczególności z sołtysami jako przedstawicielami poszczególnych sołectw. Konsultacje miały formę otwartych spotkań oraz badań ankietowych, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej (ankieta dla mieszkańców, dla przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze).

2.1 Wskaźniki społeczne delimitujące obszary zdegradowane

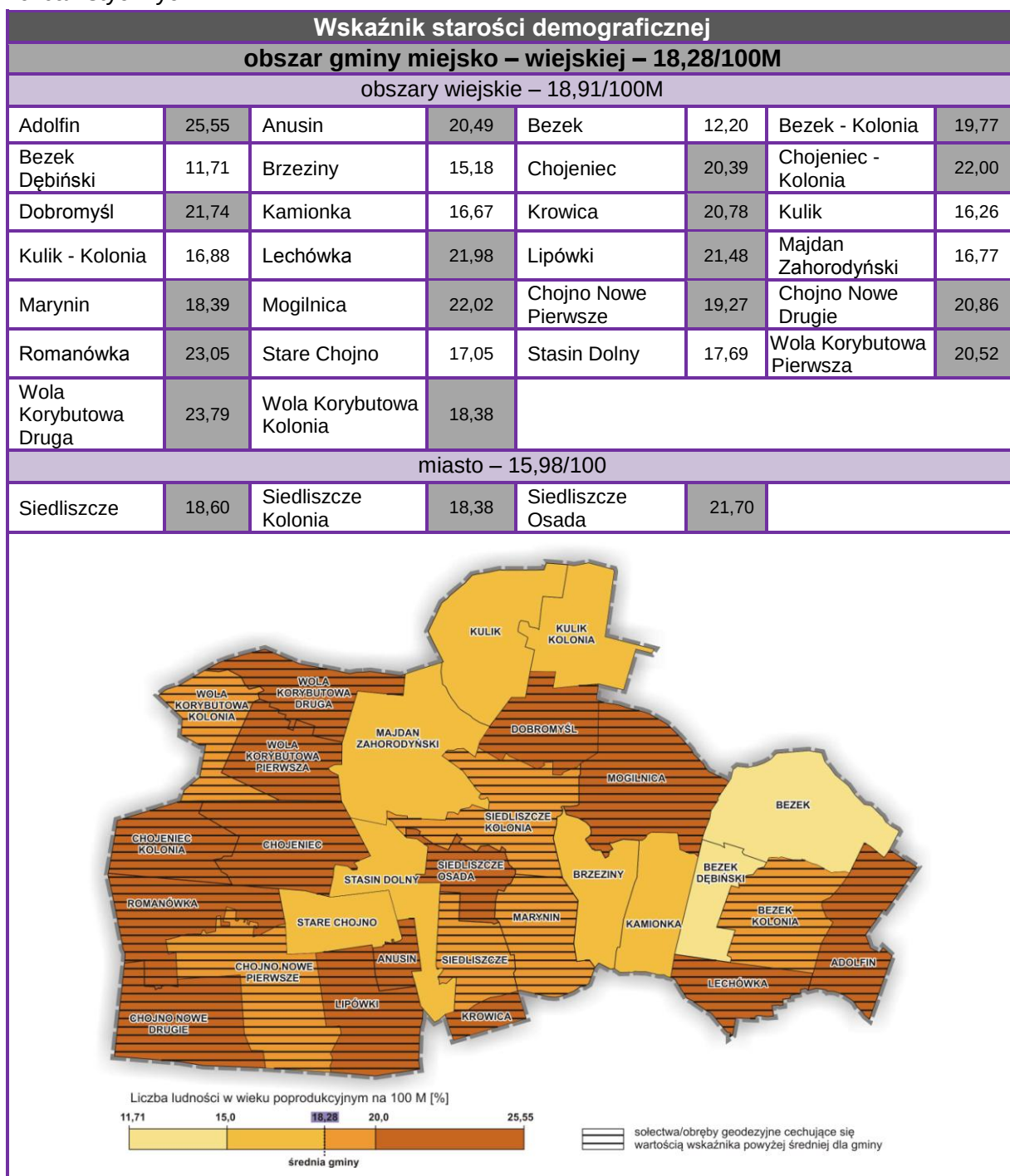
Gęstość zaludnienia - w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze średnia gęstość zaludnienia w 2015 roku stanowiła 45,52 os./km² (obszary wiejskie – 39,96 os./km²; miasto 93,24 os./km²). Analiza gęstości zaludnienia na terenie poszczególnych sołectw pozwala zauważyć, iż wartość analizowanego wskaźnika znacznie powyżej średniej cechuje obręby: Siedliszcze Osada oraz Siedliszcze. Świadczy to o koncentracji ludności na obszarze tych 2 sołectw, co wynika z pełnionych funkcji centrotwórczych. Skoncentrowane są tu najważniejsze funkcje gminne, tj. administracyjna, handlowa i usługowa, mieszkaniowa, a także edukacyjna i zdrowotna. Im wyższy wskaźnik, tym większa liczba osób może zostać objęta efektami procesu rewitalizacji.

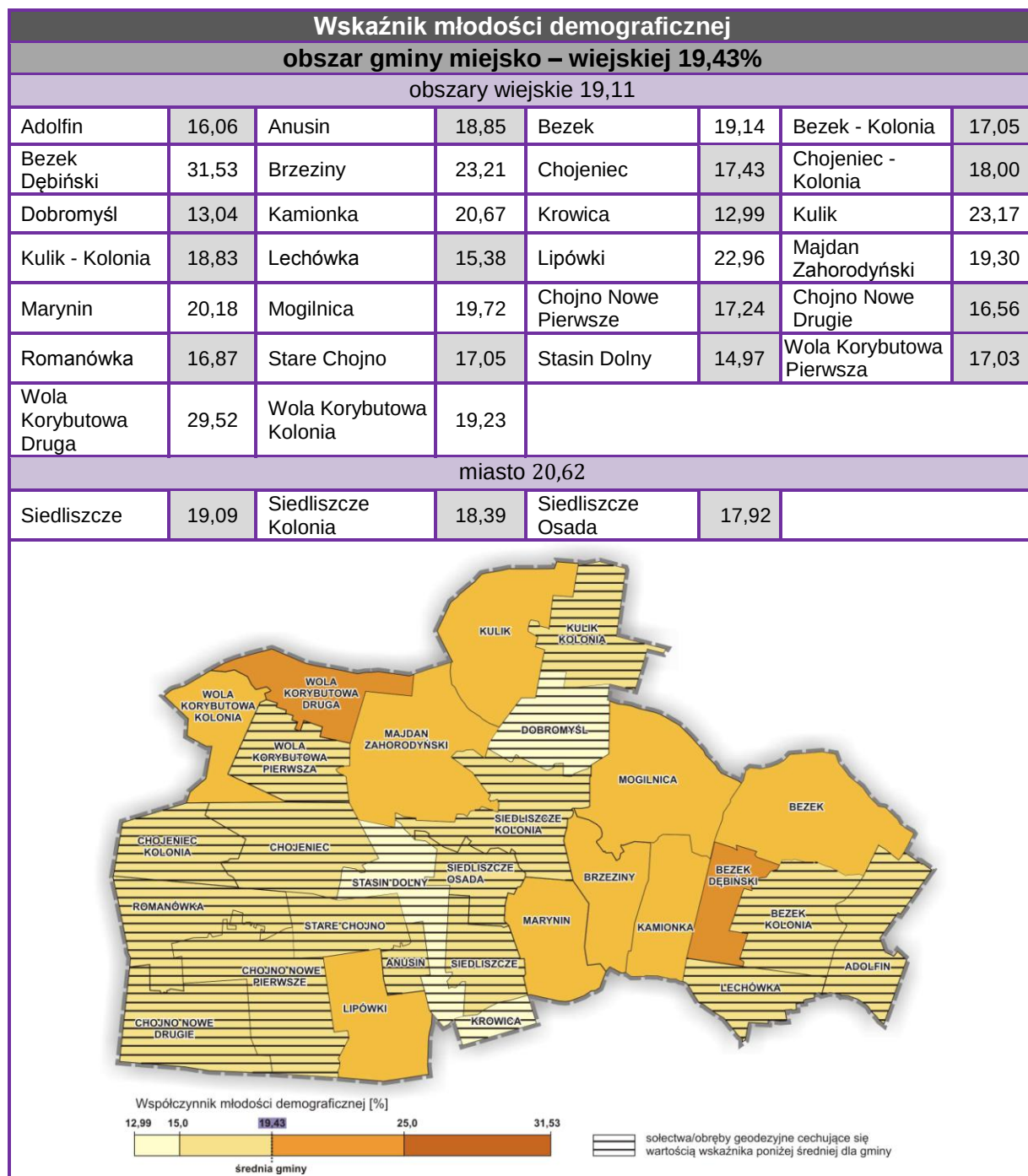
Dynamika zmiany liczby ludności w latach 2010/2015 – wielkość wskaźnika uzależniona jest od zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na danym obszarze i jednocześnie pozwala określić zainteresowanie ludności do osiedlania się na stałe na danym obszarze. W grupie obszarów, cechujących się najmniej korzystnym wskaźnikiem, w porównaniu do średniej dla gminy miejsko – wiejskiej, wymienia się sołectwa, w tym obręby tj.: Wola Korybutowa Druga, Bezek - Kolonia, Brzeziny, Anusin, Bezek Dębiński, Chojeniec, Bezek, Kulik, Krowica, Dobromyśl, Stasin Dolny, Wola Korybutowa Pierwsza, Siedliszcze Kolonia, Chojeniec Kolonia, Marynin, Chojno Nowe Drugie, Wola Korybutowa Kolonia.

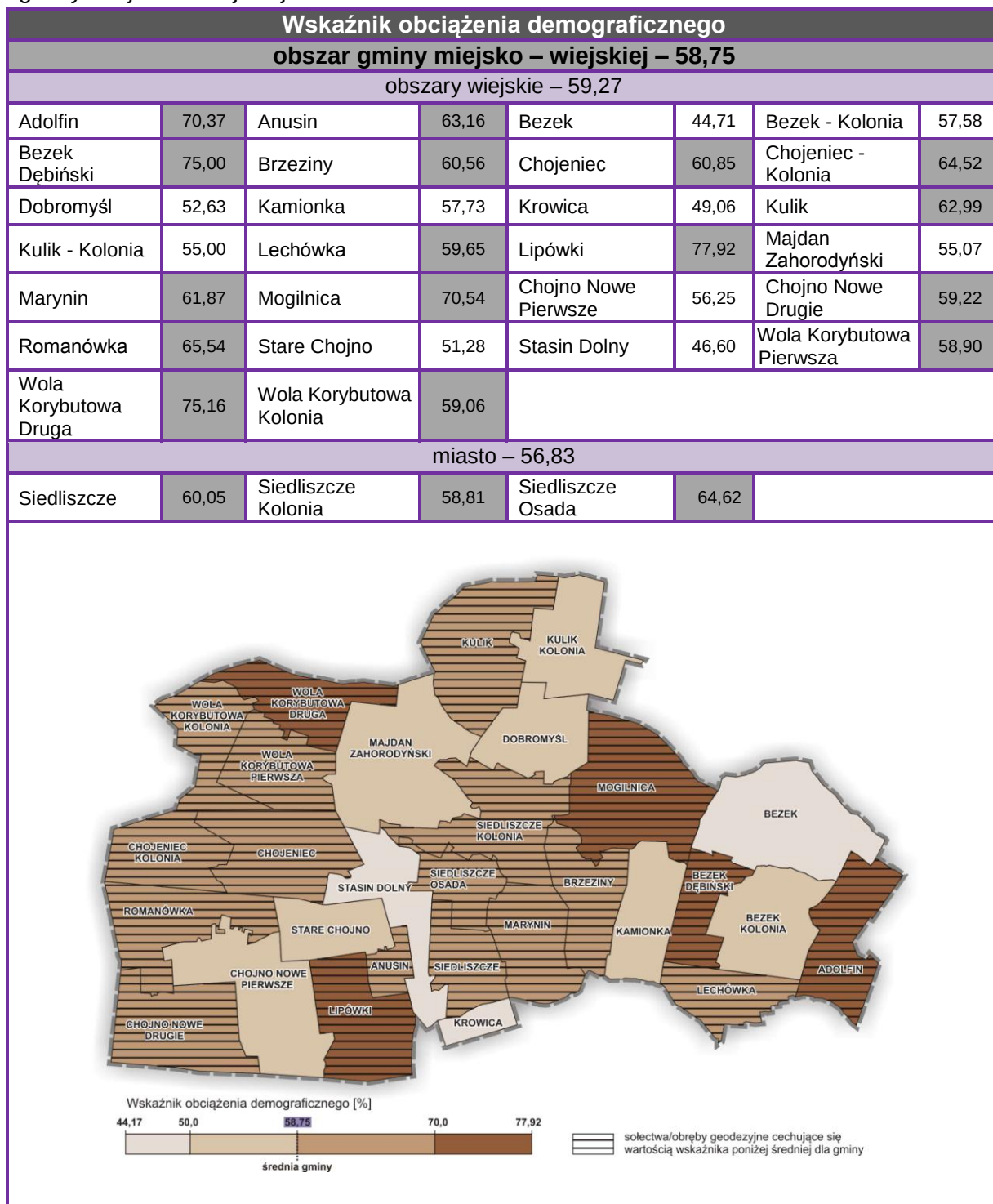
Współczynnik starości demograficznej - relacja liczby ludności w starszym wieku (w wieku poprodukcyjnym) do ogólnej liczby ludności. Na terenie gminy w 2015 r. wielkość wskaźnika kształtowała się na poziomie 18,28/100M. Na obszarach wiejskich gminy proces starzenia społeczeństwa jest bardziej zaawansowany, co potwierdza wielkość wskaźnika – 18,91/100M, który jest wyższy aniżeli wielkość dla obszarów miejskich gminy 15,98/100. Sołectwa: Adolfin i Wola Korybutowa Druga, cechują się najwyższą wartością analizowanego wskaźnika, co świadczy o postępującym procesie starzenia w danych jednostkach urbanistycznych.

Współczynnik młodości demograficznej – udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%). Bardzo istotną cechą danego obszaru jest potencjał demograficzny, przejawiający się dużą liczbą dzieci i osób młodych. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią kapitał, w który należy inwestować, aby stały się odpowiedzialnymi dorosłymi, poważnie podchodzącymi do życia i dbającymi o środowisko z którego wyrosły. Niezwykle istotne są również działania przeciwdziałające emigracji i przyczyniające się do zatrzymania w gminie młodych ludzi. Najmniejszy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy, co jest bardzo niekorzystnym wskaźnikiem, cechuje sołectwa:

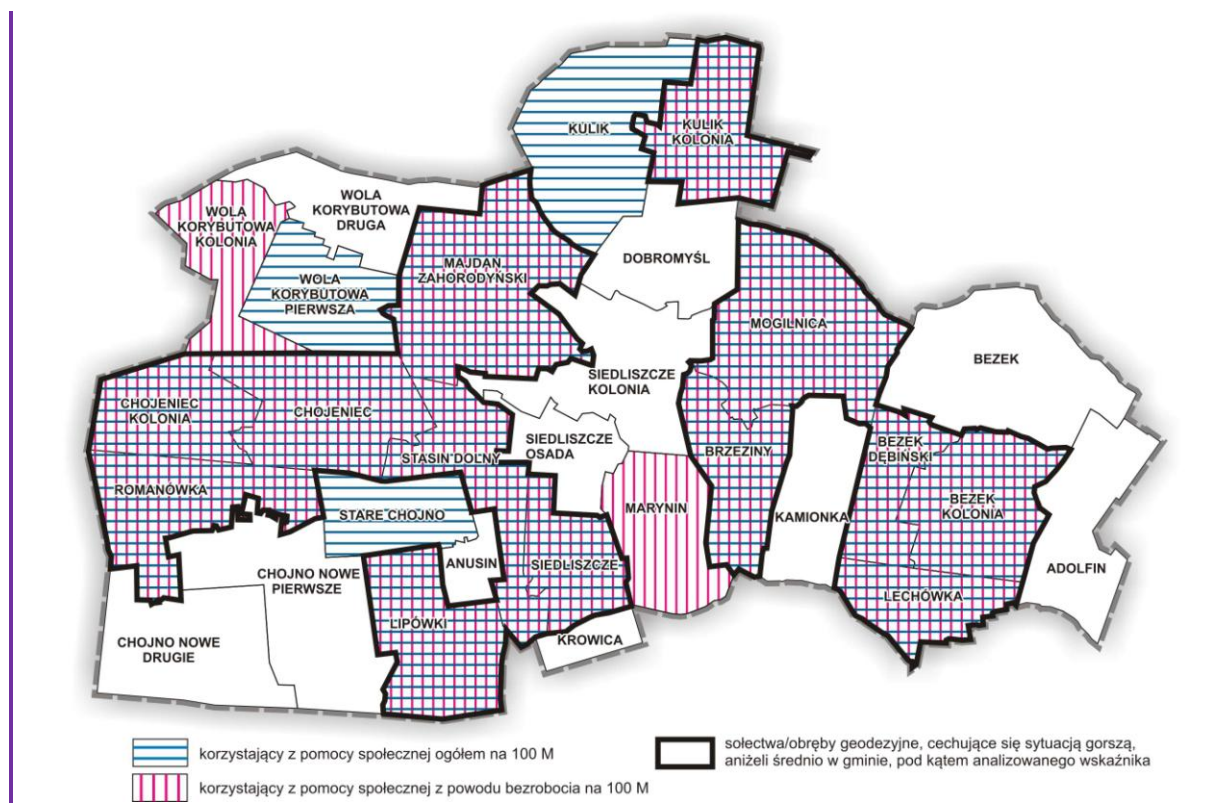

Wskaźnik obciążenia demograficznego – określa stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjny) na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik identyfikuje przyszłe zmiany w obciążeniu demograficznym ludności poszczególnych sołectw gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze.

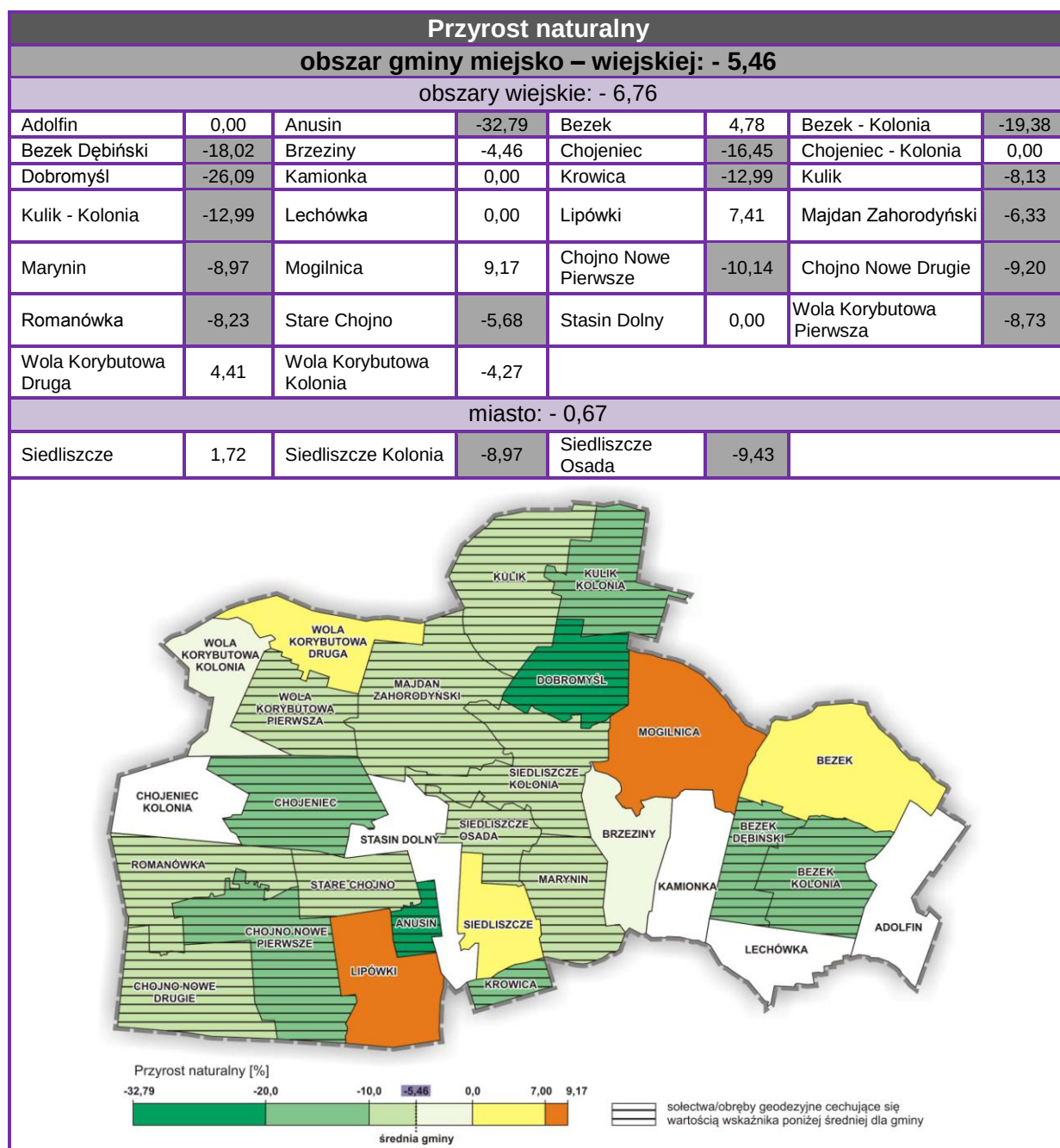

Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego - jest jednym z najważniejszych wskaźników delimitacji obszarów kryzysowych, uwzględniając osoby korzystające z pomocy społecznej, które w rodzinach osiągają na tyle niskie dochody, aby być uprawnionymi do zasiłków pieniężnych zgodnie z Ustawą o pomocy publicznej. W analizie posłużono się wskaźnikami opisującymi liczbę osób korzystających z pomocy społecznej ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców. Obszary wiejskie cechują się wyższym poziomem wykluczenia społecznego, aniżeli obszary miejskie, co potwierdza poniższa analiza wskaźnikowa. Na wykluczenie społeczne, w największym stopniu zagrożeni są mieszkańcy takich sołectw/obrębów jak: Bezek – Kolonia, Bezek Dębiński, Brzeziny, Chojeniec, Chojeniec Kolonia, Kulik Kolonia, Lechówka, Lipówki, Majdan Zahorodyński, Mogilnica, Romanówka, Stasin Dolny oraz Siedliszcze.

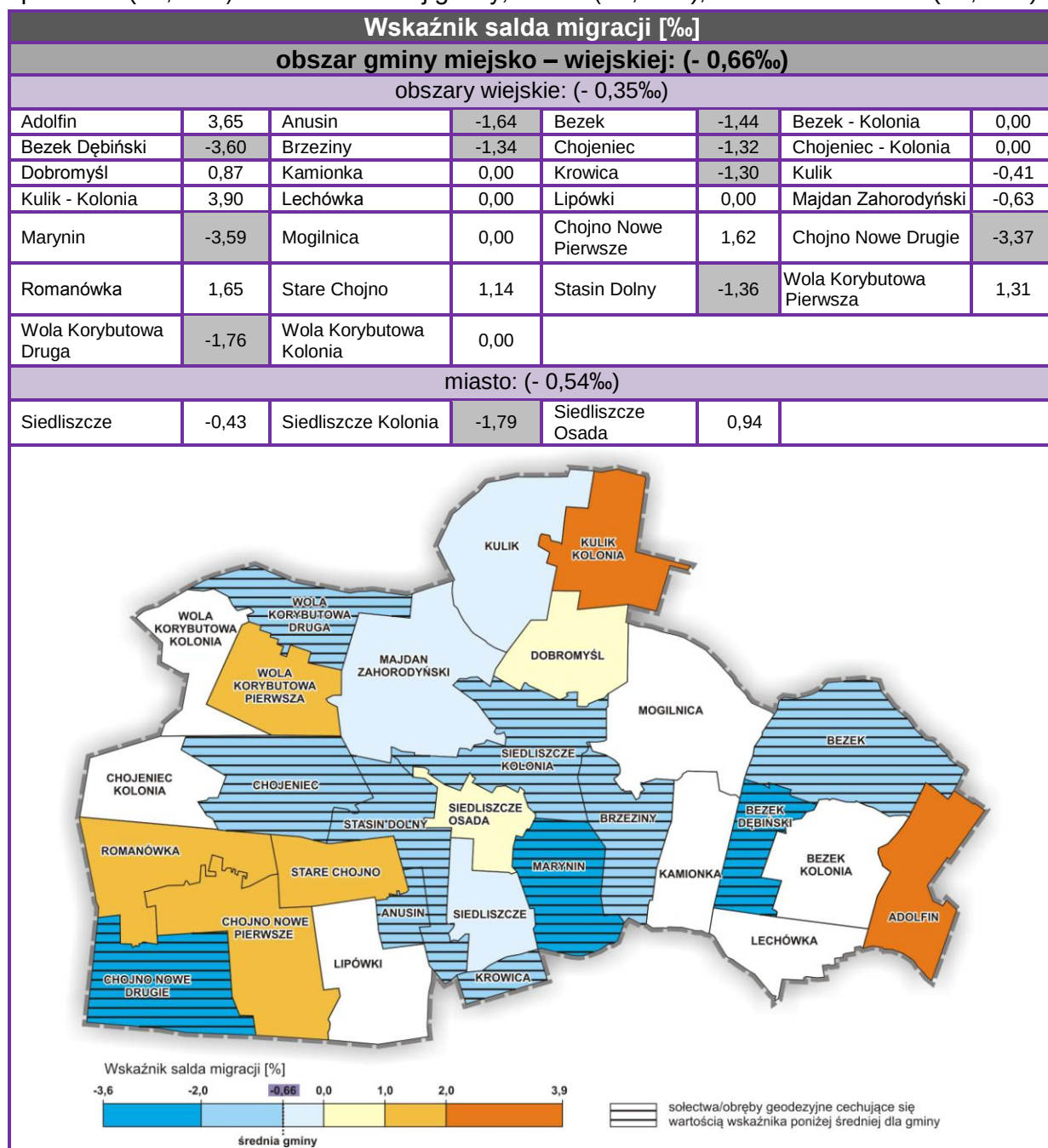
Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego							
Udział osób korzystających z pomocy społecznej ogółem							
obszar gminy miejsko – wiejskiej – 4,90/100M							
obszary wiejskie – 6,32							
Adolfin	0,73	Anusin	1,64	Bezek	4,31	Bezek - Kolonia	8,14
Bezek Dębiński	12,61	Brzeziny	4,91	Chojeniec	13,82	Chojeniec - Kolonia	13,00
Dobromyśl	2,61	Kamionka	0,00	Krowica	1,30	Kulik	7,32
Kulik - Kolonia	5,19	Lechówka	8,79	Lipówki	6,67	Majdan Zahorodyński	14,24
Marynin	4,48	Mogilnica	13,30	Chojno Nowe Pierwsze	3,45	Chojno Nowe Drugie	3,68
Romanówka	5,35	Stare Chojno	5,11	Stasin Dolny	6,12	Wola Korybutowa Pierwsza	7,42
Wola Korybutowa Druga	2,20	Wola Korybutowa Kolonia	4,70				
miasto – 4,57							
Siedliszcze	5,86	Siedliszcze Kolonia	0,00	Siedliszcze Osada	0,00		
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia							
obszar gminy miejsko – wiejskiej – 3,90/100M							
obszary wiejskie – 4,90							
Adolfin	0,73	Anusin	1,64	Bezek	2,63	Bezek - Kolonia	8,14
Bezek Dębiński	12,61	Brzeziny	4,46	Chojeniec	9,87	Chojeniec - Kolonia	7,00
Dobromyśl	2,61	Kamionka	0,00	Krowica	1,30	Kulik	6,10
Kulik - Kolonia	5,19	Lechówka	8,79	Lipówki	6,67	Majdan Zahorodyński	13,61
Marynin	4,04	Mogilnica	6,42	Chojno Nowe Pierwsze	1,62	Chojno Nowe Drugie	2,45
Romanówka	5,35	Stare Chojno	0,00	Stasin Dolny	6,12	Wola Korybutowa Pierwsza	3,49
Wola Korybutowa Druga	2,20	Wola Korybutowa Kolonia	4,70				
miasto – 4,16							
Siedliszcze	5,34	Siedliszcze Kolonia	0,00	Siedliszcze Osada	0,00		

Przyrost naturalny – wskaźnik opisujący wielkość przyrostu naturalnego obliczony został na podstawie danych dotyczących liczby urodzeń i liczby zgonów pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Siedliszczu. W 2015 roku przyrost naturalny w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze był ujemny (-5,46), nie gwarantując w przyszłości zastępowalności pokoleń, co może pogłębić zjawisko recesji liczby ludności.

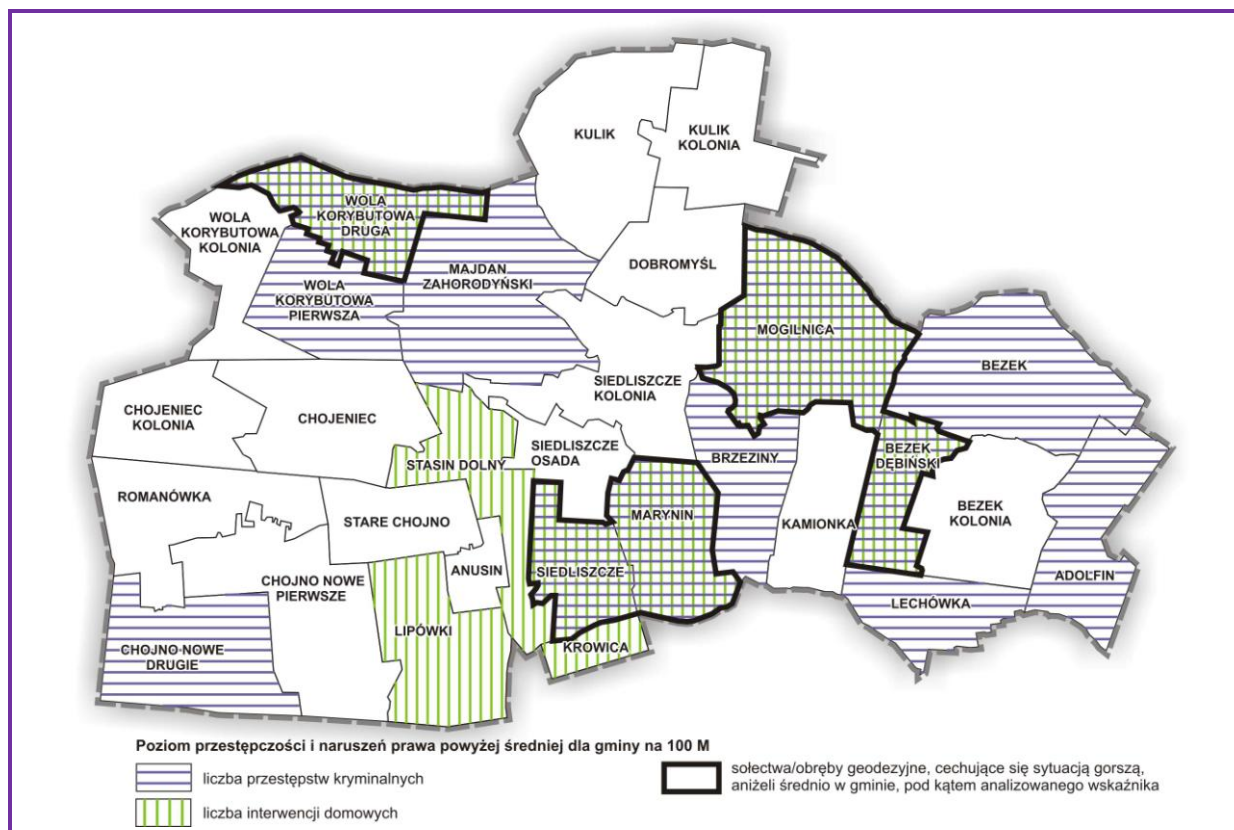

Wskaźnik salda migracji na 1000 osób – wielkość wskaźnika w 2015r. kształtowała się na poziomie (- 0,66‰) dla obszaru całej gminy, na wsi (- 0,35‰), a na terenie miasta (- 0,54‰).

Poziom przestępczości i naruszeń prawa - przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto liczbę przestępstw kryminalnych oraz liczbę interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, który w gminie kształtuje się na poziomie odpowiednio 0,85 przestępstw/100M oraz 1 interwencja/100M. Analiza wskaźnika wskazuje na wyższy poziom bezpieczeństwa mieszkańców obszarów wiejskich. W grupie sołectw/obróbów cechujących się najwyższym poziomem przestępczości, o czym traktują 2 wskaźniki poniżej średniej dla gminy wymienia się: Bezek Dębiński, Marynin, Mogilnica, Wola Korybutowa Druga oraz Siedliszcze.

Poziom przestępczości i naruszeń prawa							
liczba przestępstw kryminalnych na 100M							
obszar gminy miejsko – wiejskiej: 0,85/100M							
obszary wiejskie: 0,77/100M							
Adolfin	3,65	Anusin	0,00	Bezek	0,96	Bezek - Kolonia	0,00
Bezek Dębiński	0,90	Brzeziny	0,89	Chojeniec	0,66	Chojeniec - Kolonia	0,00
Dobromyśl	0,00	Kamionka	0,00	Krowica	0,00	Kulik	0,81
Kulik - Kolonia	0,00	Lechówka	2,20	Lipówki	0,74	Majdan Zahorodyński	2,85
Marynin	1,35	Mogilnica	0,92	Chojno Nowe Pierwsze	0,20	Chojno Nowe Drugie	0,92
Romanówka	0,00	Stare Chojno	0,57	Stasin Dolny	0,00	Wola Korybutowa Pierwsza	0,87
Wola Korybutowa Druga	0,88	Wola Korybutowa Kolonia	0,00				
miasto: 1,01/100M							
Siedliszcze	1,29	Siedliszcze Kolonia	0,00	Siedliszcze Osada	0,00		
liczba interwencji domowych na 100M							
obszar gminy miejsko – wiejskiej: 1/100M							
obszary wiejskie: 1/100M							
Adolfin	0,7	Anusin	0,0	Bezek	0,0	Bezek - Kolonia	0,4
Bezek Dębiński	1,8	Brzeziny	0,9	Chojeniec	0,0	Chojeniec - Kolonia	0,0
Dobromyśl	0,9	Kamionka	0,7	Krowica	1,3	Kulik	0,8
Kulik - Kolonia	0,0	Lechówka	0,0	Lipówki	3,0	Majdan Zahorodyński	0,6
Marynin	1,8	Mogilnica	6,0	Chojno Nowe Pierwsze	0,0	Chojno Nowe Drugie	0,6
Romanówka	0,0	Stare Chojno	0,0	Stasin Dolny	10,2	Wola Korybutowa Pierwsza	0,0
Wola Korybutowa Druga	2,2	Wola Korybutowa Kolonia	0,0				
miasto: 1/100M							
Siedliszcze	1,3	Siedliszcze Kolonia	0,0	Siedliszcze Osada	0,0		

Poziom kapitału społecznego – określa sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Najwygodniejszą miarą kapitału jest niższa, niż średnio na terenie gminy, frekwencja w wyborach. Wskaźnik, którym się posłużono, chcąc ocenić poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze, to udział mieszkańców w wyborach samorządowych. Z uwagi na duże dysproporcje pomiędzy obszarem wiejskim a miejskim, w przypadku obrębów wchodzących w skład miasta Siedliszcze, posłużono się średnią obszaru miejskiego.

Poziom kapitału społecznego – udział mieszkańców gminy w wyborach samorządowych

obszar gminy miejsko – wiejskiej: 44,62%

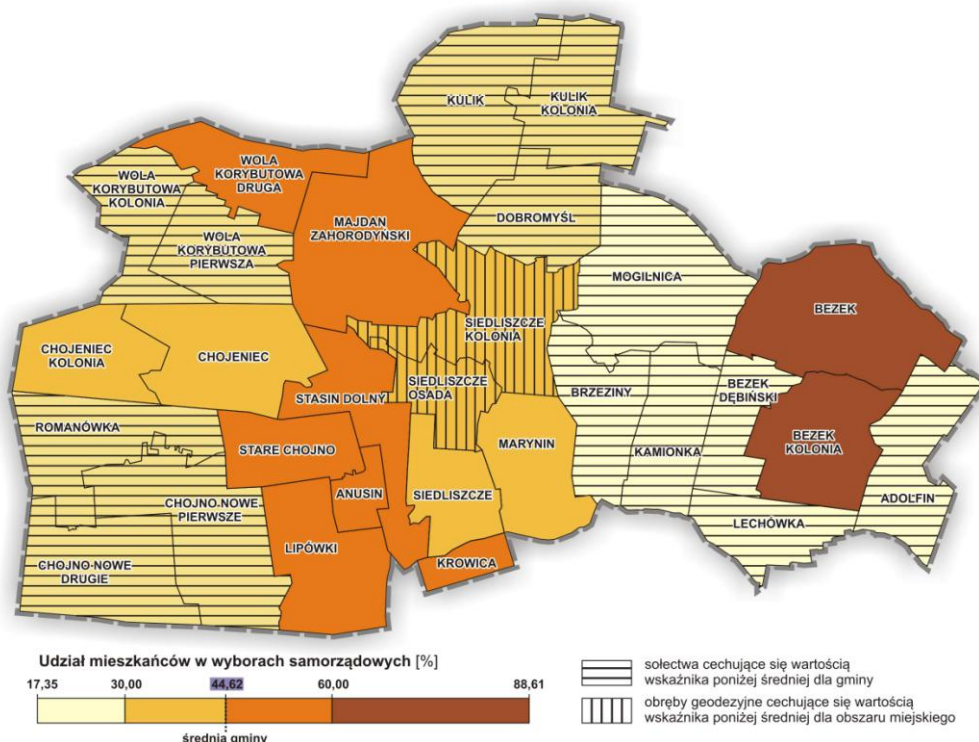
obszary wiejskie: 42,59%

Adolfin	17,80	Anusin	72,16	Bezek	88,61	Bezek - Kolonia	87,13
Bezek Dębiński	17,35	Brzeziny	30,00	Chojeniec	45,45	Chojeniec - Kolonia	45,63
Dobromyśl	34,31	Kamionka	28,99	Krowica	65,91	Kulik	35,18
Kulik - Kolonia	35,21	Lechówka	17,73	Lipówki	69,52	Majdan Zahorodnyński	64,81
Marynin	51,57	Mogilnica	29,53	Chojno Nowe Pierwsze	30,66	Chojno Nowe Drugie	30,48
Romanówka	30,97	Stare Chojno	72,22	Stasin Dolny	66,99	Wola Korybutowa Pierwsza	36,46
Wola Korybutowa Druga	65,68	Wola Korybutowa Kolonia	34,95				

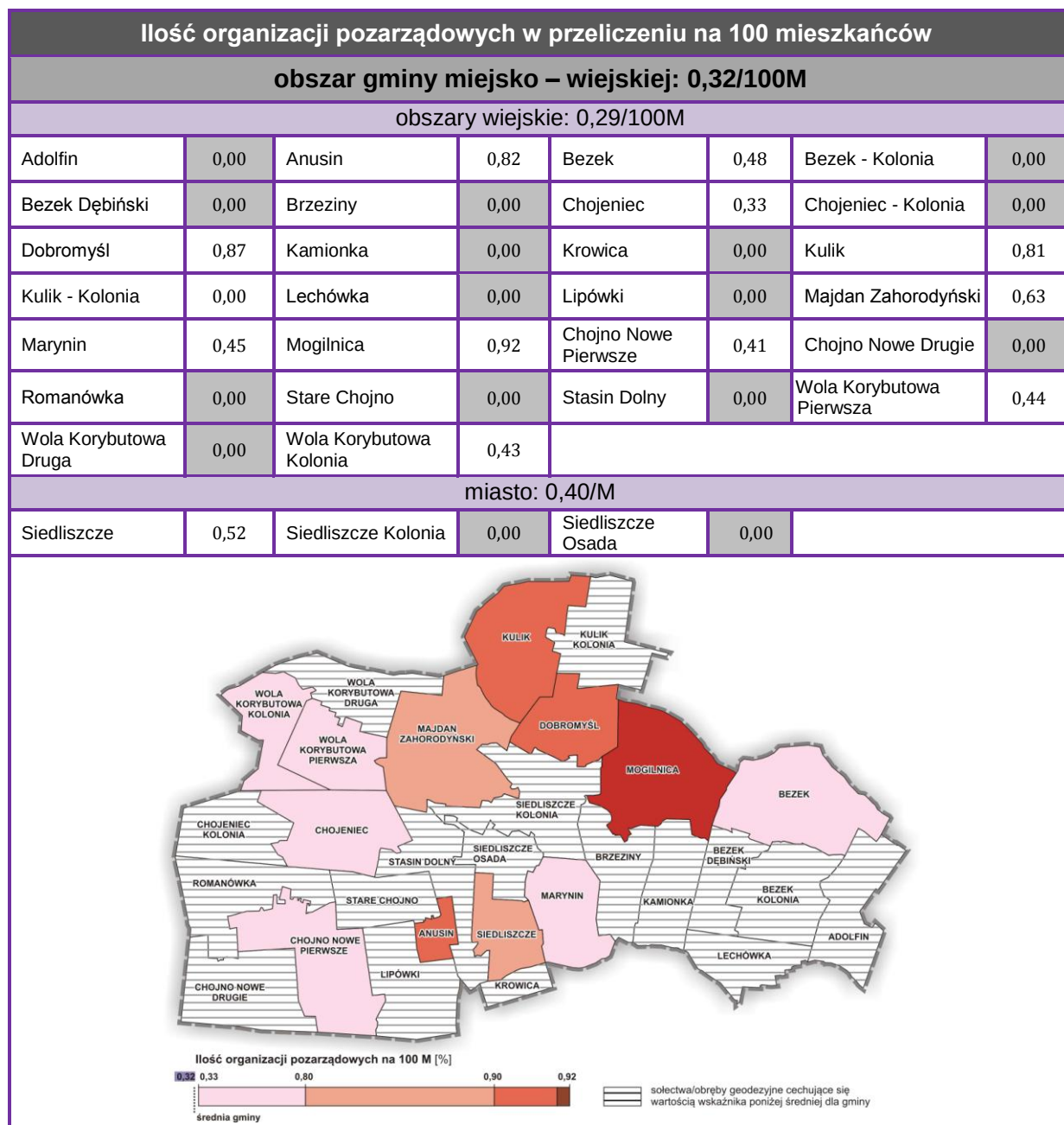
miasto: 51,76%

Siedliszcze	52,34	Siedliszcze Kolonia	50,00*	Siedliszcze Osada	48,28*
-------------	-------	---------------------	--------	-------------------	--------

*porównanie do średniej dla obszaru miejskiego z uwagi na duże dysproporcje pomiędzy obszarem miejskim a wiejskim

Ilość organizacji pozarządowych i stowarzyszeń – zaangażowanie w działalność społeczną pozwala oszacować, jak duże jest zainteresowanie sprawami wykraczającymi poza życie prywatne osób z inicjatywy których powstały organizacje pozarządowe czy też stowarzyszenia. Z uwagi na brak dostępnych publikowanych danych statystycznych sołectwami, analizę oparto o liczbę zarejestrowanych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń na poziomie każdego sołectwa przeliczeniu na 100 mieszkańców. Z uwagi na analizowany wskaźnik, najgorsza sytuacja cechuje sołectwa/obręby: Adolfin, Bezek – Kolonia, Bezek Dębiński, Brzeziny, Chojeniec – Kolonia, Kamionka, Krowica, Kulik – Kolonia, Lechówka, Lipówki, Chojno Nowe Drugie, Romanówka, Stare Chojno, Stasin Dolny, Wola Korybutowa Druga, Siedliszcze Kolonia oraz Siedliszcze Osada, z uwagi brak na tych terenach zarejestrowanych i nie zarejestrowanych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

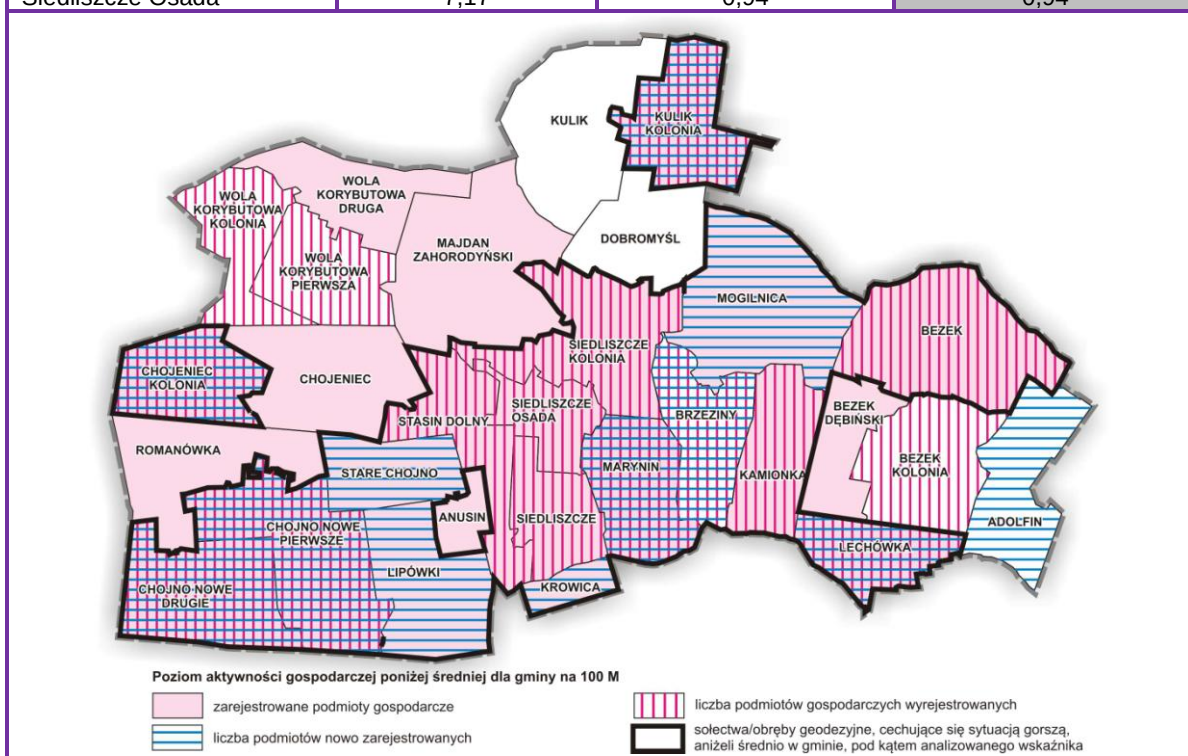

2.2 Wskaźniki gospodarcze delimitujące obszary zdegradowane

Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: **poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw**. Do obliczenia poziomu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych sołectwach na podstawie danych Banku Danych Lokalnych. Miara, jakkolwiek posiada pewne wady związane choćby np. z oparciem się o adres rejestracji podmiotu, a nie faktycznego miejsca prowadzenia działalności, pozwala w większości przypadków wskazać obszary odpowiadające rzeczywistemu zasięgowi kryzysu. Podstawę wyznaczenia wskaźnika stanowi przelicznik liczby zarejestrowanych podmiotów na danym obszarze w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Do określenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw posłużono się wskaźnikami opisującymi liczbę podmiotów wyrejestrowanych oraz liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźniki aktywności gospodarczej jednoznacznie wpisują się w szereg zjawisk (tendencji) identyfikowanych jako niekorzystne dla obszarów problemowych. Relatywnie wysokie dysproporcje pomiędzy średnią wartością wskaźnika przedsiębiorczości w gminie, a sytuacją na wyszczególnionych obszarach to pochodna relatywnie niskiej i malejącej jakości kapitału ludzkiego i społecznego. Dzięki temu zidentyfikowano jednostki o niskim poziomie aktywności gospodarczej, co w dalszej części pomoże ukierunkować przyszłe działania oraz wskaże obszary podjęcia przyszłych interwencji skoncentrowanych na zwiększenie przedsiębiorczości danej społeczności. Większość sołectw gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze wykazuje cechy kryzysu z punktu widzenia zjawisk gospodarczych (dot. stopnia przedsiębiorczości, jak i kondycji lokalnych przedsiębiorstw). Liczne podmioty gospodarcze działające na obszarze miasta powiatowego Chełm, położonego w bliskim sąsiedztwie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze tworzą znaczną konkurencję dla mniejszych podmiotów działających na obszarze gminy. Jest bardzo prawdopodobne, iż planowana budowa dużych obiektów przemysłowych i usługowych, w tym zakładu górniczego w sołectwie Kulik, przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze.

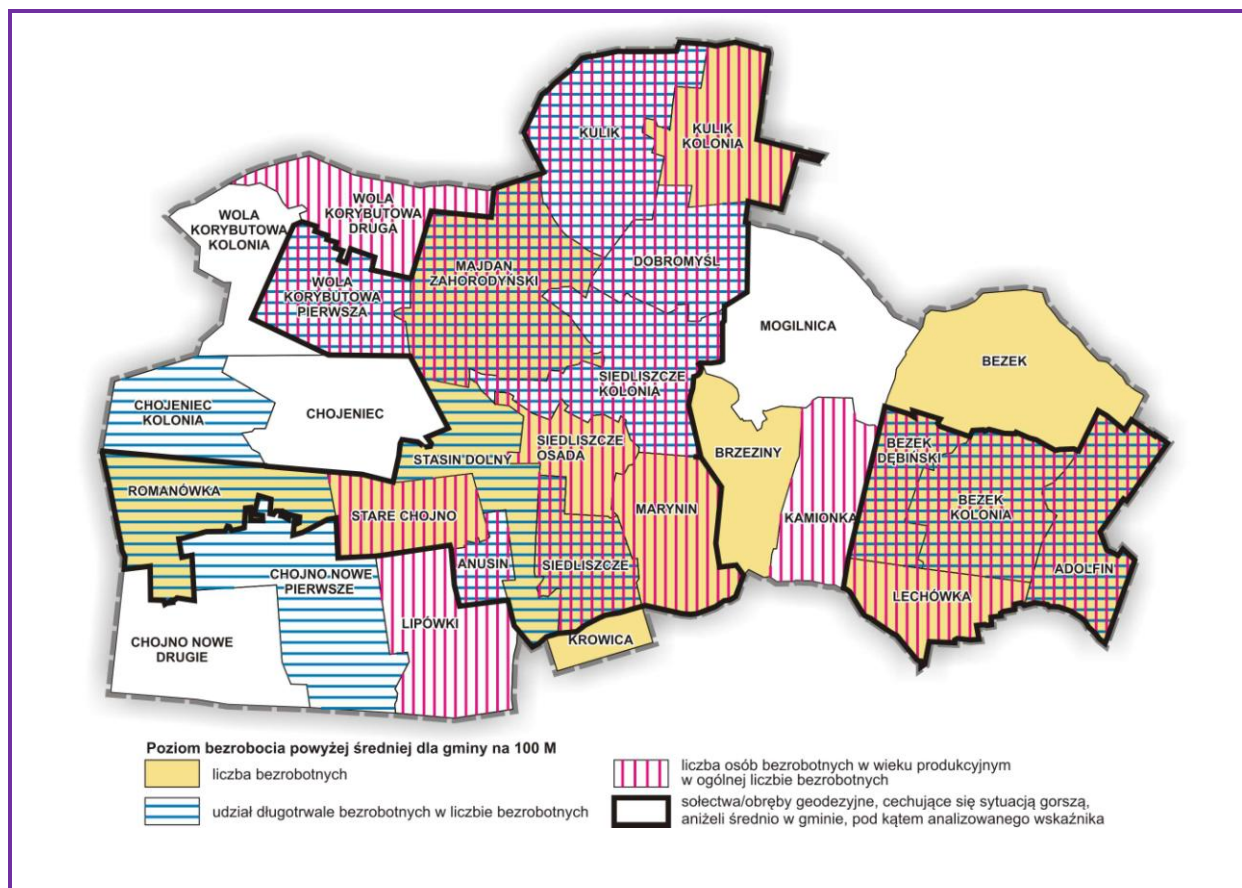
Poziom aktywności gospodarczej			
	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 100 mieszkańców	liczba podmiotów wyrejestrowanych na 100 mieszkańców
gmina miejsko - wiejska	3,70	0,36	0,37
obszar wiejski	2,78	0,24	0,35
obszar miejski	7,12	0,60	0,47
Adolfin	3,71	0,00	0,00
Anusin	1,46	0,72	0,24
Bezek	1,64	0,90	0,39
Bezek - Kolonia	3,83	0,39	0,90
Bezek Dębiński	0,78	0,89	0,00
Brzeziny	5,41	0,00	0,66
Chojeniec	2,68	1,00	0,00
Chojeniec - Kolonia	2,96	0,00	0,87
Dobromyśl	9,00	1,74	0,00
Kamionka	2,45	0,67	0,81
Krowica	2,64	0,00	0,00
Kulik	6,09	0,41	0,00
Kulik - Kolonia	1,33	0,00	0,63

Lechówka	2,60	0,00	0,45
Lipówki	2,03	0,32	0,00
Majdan Zahorodyński	0,65	0,45	0,20
Marynin	3,30	0,00	0,61
Mogilnica	2,96	0,00	0,00
Chojno Nowe Pierwsze	2,85	0,00	1,14
Chojno Nowe Drugie	2,24	0,00	1,31
Romanówka	2,75	1,75	0,00
Stare Chojno	1,23	0,00	0,24
Stasin Dolny	2,27	0,72	0,39
Wola Korybutowa Pierwsza	4,08	0,90	0,90
Wola Korybutowa Druga	3,52	0,39	0,00
Wola Korybutowa Kolonia	2,99	0,89	0,66
Siedliszcze	3,06	0,60	0,43
Siedliszcze Kolonia	6,90	0,45	0,90
Siedliszcze Osada	7,17	0,94	0,94

Poziom bezrobocie - założone w tym obszarze wskaźniki wskazały sołectwa z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych. Bezrobocie jest problemem, który dotyka każdą gminę w Polsce. Zawsze znajdują się osoby, które z przyczyn od siebie niezależnych lub z własnej winy nie mogą podjąć zatrudnienia. Prowadzi to do problemów społecznych takich jak: ubóstwo, patologie, przestępczość, marazm, izolacja społeczna. W celu zminimalizowania bezrobocia należy podjąć wszelkie działania zmierzające do włączenia społecznego i poprawy warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Osoby długotrwale bezrobotne, tj. pozostające bez pracy co najmniej przez 1 rok w ciągu ostatnich 2 lat, potrzebują największej uwagi. Istotne jest zidentyfikowanie przyczyn takiego stanu rzeczy, w większości jest to rezygnacja ze starań i popadnięcie w stan pasywności i bierności. Do takich osób w szczególności należy skierować działania aktywizacyjne, zarówno społecznie, jak i zawodowo. Niemal w każdym sołectwie mieszkańców Gminy dotyka problem bezrobocia, przy czym koncentracja, z uwagi na gorszy aniżeli średnio w gminie wskaźnik w 3 badanych aspektach, ma miejsce w sołectwach/obrubach: Adolfin, Bezek – Kolonia, Majdan Zahorodyński, Siedliszcze oraz Siedliszcze Osada.

Poziom bezrobocie			
	liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych	liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie bezrobotnych
gmina miejsko - wiejska	5,27	29,16	61,31
obszar wiejski	5,26	28,47	59,03
obszar miejski	5,31	31,65	69,82
Adolfin	6,57	66,67	66,67
Anusin	4,92	33,33	66,67
Bezek	5,98	16,00	48,00
Bezek - Kolonia	5,04	38,46	69,23
Bezek Dębiński	8,11	55,56	64,44
Brzeziny	10,27	17,39	47,83
Chojeniec	5,26	18,75	56,25
Chojeniec - Kolonia	5,00	40,00	40,00
Dobromyśl	2,61	33,33	66,67
Kamionka	4,00	16,67	83,33
Krowica	6,49	0,00	40,00
Kulik	2,85	42,86	71,43
Kulik - Kolonia	5,84	22,22	66,67
Lechówka	7,69	14,29	71,43
Lipówki	1,48	0,00	100,00
Majdan Zahorodyński	8,23	30,77	61,54
Marynin	5,38	16,67	75,00
Mogilnica	4,59	20,00	60,00
Chojno Nowe Pierwsze	2,64	61,54	46,15
Chojno Nowe Drugie	0,00	0	0
Romanówka	10,70	30,77	53,85
Stare Chojno	6,82	8,33	66,67
Stasin Dolny	6,80	40,00	40,00
Wola Korybutowa Pierwsza	5,24	41,67	66,67
Wola Korybutowa Druga	4,41	20,00	90,00
Wola Korybutowa Kolonia	5,13	25,00	50,00
Siedliszcze	5,86	31,88	68,12
Siedliszcze Kolonia	2,24	0,00	80,00
Siedliszcze Osada	5,66	60,00	80,00

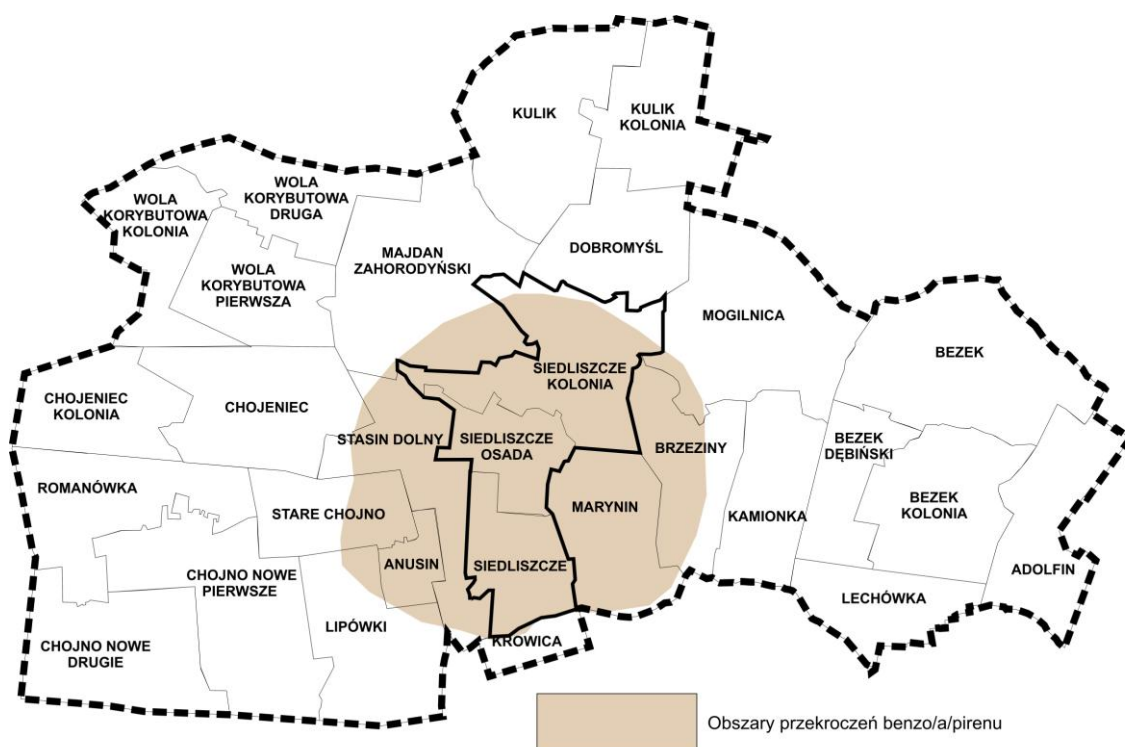

2.3 Wskaźniki środowiskowe delimitujące obszary zdegradowane

Do wyznaczenia sołectw, w obrębie których występują problemy środowiskowe, pozwalające na zakwalifikowanie obszarów kryzysowych jako obszary zdegradowane posłużono się wskaźnikami opisującymi przekroczenia standardów jakości życia (zanieczyszczenie benzo(a)pirenem), a także obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi (ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe).

Jakość powietrza kształtowana jest głównie przez niską emisję (ogrzewanie budynków), produkcję energii cieplnej i przemysł (emisję punktową) oraz ruch komunikacyjny (emisję liniową). O przekroczeniach standardów jakości powietrza świadczy zakwalifikowanie strefy lubelskiej (do której zaliczona się gmina miejsko – wiejska Siedliszcze) dla kryterium ochrony zdrowia, do klasy C (stężenia substancji zanieczyszczającej powietrze przekraczają poziomy dopuszczalny bądź poziomy docelowy) ze względu na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM10, średniorocznych stężeń PM2,5 lub benzo/a/pirenu w pyłe PM10. W gminie miejsko – wiejskiej poziom zanieczyszczenia benzo(a)pirenem przekroczył poziomy dopuszczalny w następujących sołectwach/obrębach: Anusin, Brzeziny, Krowica, Lipówki, Marynin, Stare Chojno, Stasin Dolny oraz Siedliszcze, Siedliszcze Kolonia i Siedliszcze Osada.

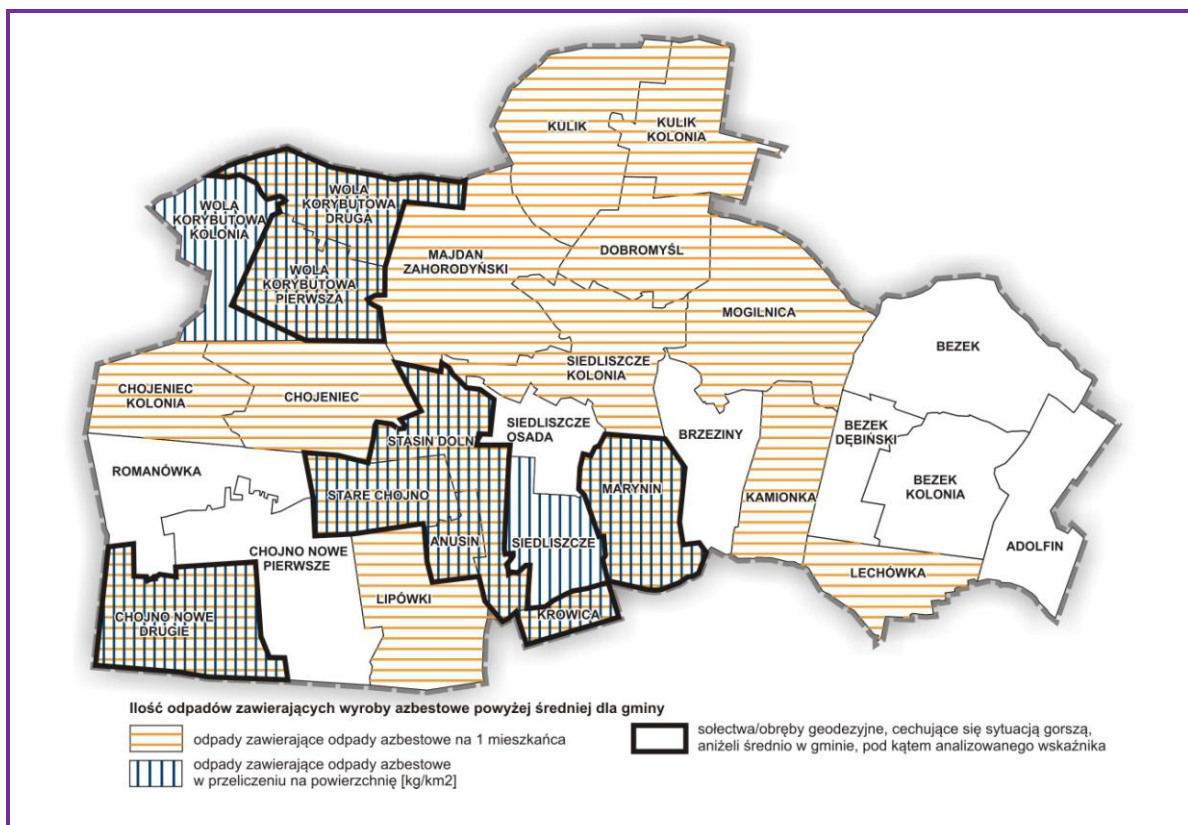
Poziom zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem							
Adolfin		Anusin		Bezek		Bezek - Kolonia	
Bezek Dębiński		Brzeziny		Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki		Majdan Zahorodyński	
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze		Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada			

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Oceny jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 r. WIOŚ 2016

O obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi świadczą wskaźniki opisujące ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz na powierzchnię sołectwa [Mg/km²]. Problemy związane z obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi występują niemalże we wszystkich sołectwach/obrębach gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze.

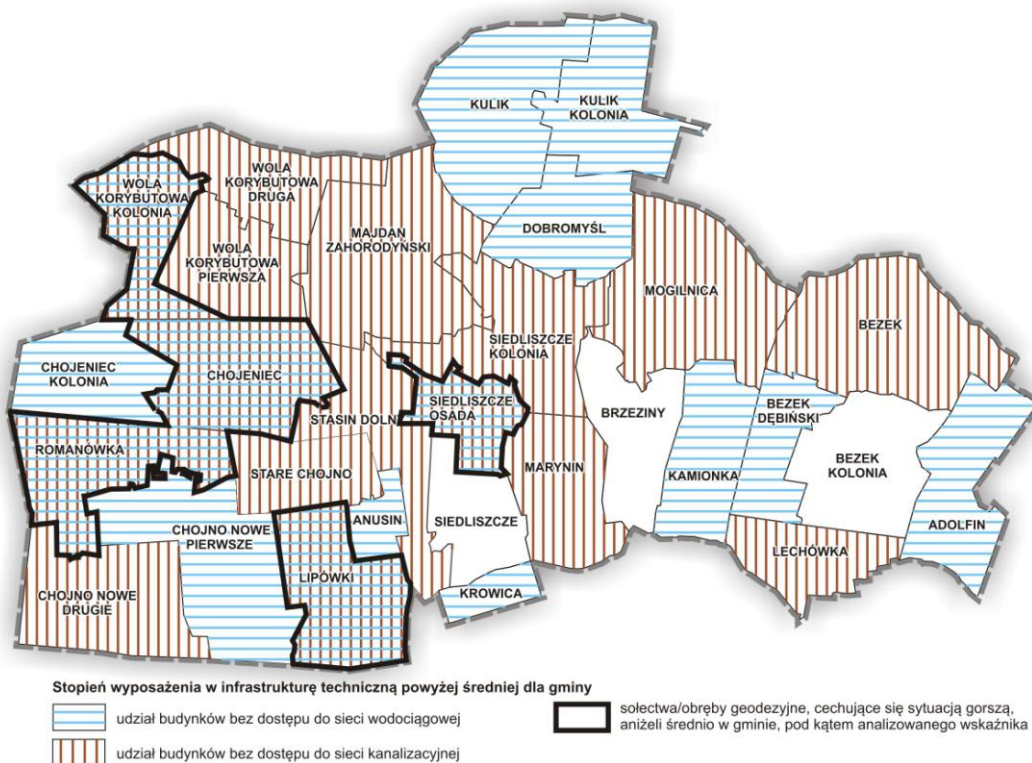
Ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe			
	odpady zawierające azbest pozostałe do unieszkodliwienia [kg]	ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca	ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na powierzchnię [kg/km ²]
gmina miejsko - wiejska	4 903 475	704,22	320,55
obszar wiejski	4 288 236	783,24	313,00
obszar miejski	615 239	413,19	385,27
Adolfin	86967	634,80	164,97
Anusin	118145	968,40	857,90
Bezek	273771	654,95	303,93
Bezek - Kolonia	62908	243,83	106,48
Bezek Dębiński	65120	586,67	193,67
Brzeziny	114301	510,27	251,88
Chojeniec	218293	718,07	318,02
Chojeniec - Kolonia	88082	880,82	196,44
Dobromyśl	96197	836,50	231,13
Kamionka	105977	706,51	233,24
Krowica	79521	1032,74	648,03
Kulik	208066	845,80	259,63
Kulik - Kolonia	122775	797,24	224,27
Lechówka	94319	1036,47	271,01
Lipówki	127857	947,09	216,88
Majdan Zahorodnyński	257138	813,73	285,23
Marynin	235263	1054,99	539,04
Mogilnica	225120	1032,66	254,92
Chojno Nowe Pierwsze	313705	636,32	382,74
Chojno Nowe Drugie	397314	1218,75	616,05
Romanówka	154282	634,91	250,42
Stare Chojno	167157	949,76	644,02
Stasin Dolny	132575	901,87	377,32
Wola Korybutowa Pierwsza	176735	771,77	363,94
Wola Korybutowa Druga	207088	912,28	414,40
Wola Korybutowa Kolonia	159560	681,88	361,47
Siedliszcze	425847	367,11	408,84
Siedliszcze Kolonia	158162	709,25	302,31
Siedliszcze Osada	31230	294,62	972,78

2.4 Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne delimitujące obszary zdegradowane

Kolejnymi wskaźnikami, potwierdzającymi, iż dane sołectwo kwalifikuje się do uznania jako obszar zdegradowany, są wskaźniki opisujące zjawiska przestrzenno-funkcjonalne. Aby ocenić, czy w danym sołectwie występuje stan kryzysowy, dokonano analizy wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, jej stan techniczny, dostęp do podstawowych usług i ich jakość, poziom obsługi komunikacyjnej, stan, jakość oraz niedobór terenów publicznych. Najgorsza sytuacja, pod kątem analizowanych wskaźników, cechuje obręb Siedliszcze Osada.

Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną		
	udział budynków bez dostępu do sieci wodociągowej	udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej
gmina miejsko - wiejska	24,07	66,28
obszar wiejski	26,42	72,42
obszar miejski	15,25	43,31
Adolfin	35,38	64,62
Anusin	42,55	57,45
Bezek	4,67	79,44
Bezek - Kolonia	4,17	43,75
Bezek Dębiński	42,42	57,58
Brzeziny	4,26	36,17
Chojeniec	31,09	68,91
Chojeniec - Kolonia	46,30	53,70
Dobromyśl	40,30	59,70
Kamionka	51,06	48,94
Krowica	35,90	64,10
Kulik	46,81	53,19
Kulik - Kolonia	37,31	62,69
Lechówka	20,00	80,00
Lipówki	27,66	72,34
Majdan Zahorodnyński	4,93	100
Marynin	21,98	78,02
Mogilnica	14,29	70,00
Chojno Nowe Pierwsze	49,36	50,64
Chojno Nowe Drugie	19,85	96,95
Romanówka	29,13	70,87
Stare Chojno	24,00	76,00
Stasin Dolny	3,77	86,79
Wola Korybutowa Pierwsza	19,74	80,26
Wola Korybutowa Druga	13,79	86,21
Wola Korybutowa Kolonia	29,89	70,11
Siedliszcze	5,08	41,65
Siedliszcze Kolonia	19,44	80,56
Siedliszcze Osada	100,00	100,00

Dostępność komunikacyjna stanowi jeden z głównych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, będąc ważnym wyznacznikiem jakości życia jej mieszkańców. Z uwagi na słabą dostępność komunikacyjną, stan dróg i związaną z tym niewystarczającą sieć transportu zbiorowego, mieszkańcy peryferyjnych sołectw gminy mają utrudniony dostęp do wielu usług publicznych i komercyjnych. Problem nasila się w okresie jesienno–zimowym, z powodu nieprzejezdnych dróg uniemożliwiających poruszanie się pieszo i za pomocą jednośladów.

Dostępność komunikacyjna							
jakość nawierzchni (zła, zadowalająca, dobra)							
Adolfin	zła	Anusin	zadowalająca	Bezek	zadowalająca	Bezek - Kolonia	zadowalająca
Bezek Dębiński	zadowalająca	Brzeziny	zła	Chojeniec	zadowalająca	Chojeniec - Kolonia	zadowalająca
Dobromyśl	zadowalająca	Kamionka	zadowalająca	Krowica	zadowalająca	Kulik	zadowalająca
Kulik - Kolonia	zadowalająca	Lechówka	zadowalająca	Lipówki	zła	Majdan Zahorodyński	zadowalająca
Marynin	zadowalająca	Mogilnica	zadowalająca	Chojno Nowe Pierwsze	zadowalająca	Chojno Nowe Drugie	zadowalająca
Romanówka	zadowalająca	Stare Chojno	zadowalająca	Stasin Dolny	zadowalająca	Wola Korybutowa Pierwsza	zadowalająca
Wola Korybutowa Druga	zadowalająca	Wola Korybutowa Kolonia	zadowalająca				
Siedliszcze	dobra	Siedliszcze Kolonia	dobra	Siedliszcze Osada		dobra	
bezpieczeństwo (małe, umiarkowane, duże)							
Adolfin	brak chodnika i oświetlenia	Anusin	brak chodnika	Bezek	brak chodnika	Bezek - Kolonia	brak chodnika i oświetlenia
Bezek Dębiński	brak chodnika i oświetlenia	Brzeziny	brak chodnika i oświetlenia	Chojeniec	brak chodnika	Chojeniec - Kolonia	brak chodnika i oświetlenia
Dobromyśl	brak chodnika	Kamionka	brak chodnika i oświetlenia	Krowica	brak chodnika	Kulik	brak chodnika
Kulik - Kolonia	brak chodnika oświetlenia	Lechówka	brak chodnika i oświetlenia	Lipówki	brak chodnika i oświetlenia	Majdan Zahorodyński	brak chodnika i oświetlenia
Marynin	brak chodnika i oświetlenia	Mogilnica	brak chodnika	Chojno Nowe Pierwsze	brak chodnika	Chojno Nowe Drugie	brak chodnika i oświetlenia
Romanówka	brak chodnika i oświetlenia	Stare Chojno	brak chodnika i oświetlenia	Stasin Dolny	brak chodnika i oświetlenia	Wola Korybutowa Pierwsza	brak chodnika
Wola Korybutowa Druga	brak chodnika i oświetlenia	Wola Korybutowa Kolonia	brak oświetlenia				
Siedliszcze	chodnik + oświetlenie niewystarczające		Siedliszcze Kolonia	chodnik + oświetlenie niewystarczające		Siedliszcze Osada	chodnik + oświetlenie niewystarczające
komunikacja publiczna							
Adolfin	połączenia wystarczające	Anusin	połączenia wystarczające	Bezek	połączenia wystarczające	Bezek - Kolonia	połączenia wystarczające
Bezek Dębiński	połączenia wystarczające	Brzeziny	połączenia niewystarczające	Chojeniec	połączenia niewystarczające	Chojeniec - Kolonia	połączenia niewystarczające
Dobromyśl	brak połączeń	Kamionka	połączenia wystarczające	Krowica	brak połączeń	Kulik	brak połączeń

Kulik - Kolonia	brak połączeń	Mogilnica	połączenia wystarczające	Chojno Nowe Pierwsze	połączenia wystarczające	Chojno Nowe Drugie	połączenia wystarczające
Marynin	połączenia wystarczające	Majdan Zahorodyński	połączenia niewystarczające	Lipówki	połączenia wystarczające	Lechówka	połączenia wystarczające
Romanówka	brak połączeń	Stare Chojno	połączenia wystarczające	Stasin Dolny	połączenia wystarczające	Wola Korybutowa Pierwsza	brak połączeń
Wola Korybutowa Druga	brak połączeń	Wola Korybutowa Kolonia	brak połączeń				
Siedliszcze	połączenia wystarczające	Siedliszcze Kolonia	połączenia wystarczające	Siedliszcze Osada		połączenia wystarczające	
ścieżki rowerowe (brak, ilość wystarczająca, niewystarczająca, jakość dobra, umiarkowana, zła)							
Anusin	brak	Brzeziny	brak	Chojeniec	brak	Chojeniec - Kolonia	brak
Adolfin	brak	Bezek	brak	Bezek - Kolonia	brak	Bezek Dębiński	brak
Dobromyśl	brak	Kamionka	brak	Krowica	brak	Kulik	brak
Kulik - Kolonia	brak	Lechówka	brak	Lipówki	brak	Majdan Zahorodyński	brak
Marynin	brak	Mogilnica	brak	Chojno Nowe Pierwsze	brak	Chojno Nowe Drugie	brak
Romanówka	brak	Stare Chojno	brak	Stasin Dolny	brak	Wola Korybutowa Pierwsza	brak
Wola Korybutowa Druga	brak	Wola Korybutowa Kolonia	brak				
Siedliszcze	brak	Siedliszcze Kolonia	brak	Siedliszcze Osada	brak		

Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportu i rekreacji – stopień zaspokojenia potrzeb w całej gminie miejsko – wiejskiej jest wysoko niezadawalający. Wyjątek stanowi sołectwo Siedliszcze, w granicach którego koncentrują się obiekty sportowo – rekreacyjne.

Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportu i rekreacji							
boiska i hale sportowe							
Adolfin		Anusin		Bezek	x	Bezek - Kolonia	
Bezek Dębiński		Brzeziny		Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki	x	Majdan Zahorodyński	
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze	x	Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada			
plac zabaw							
Adolfin		Anusin	x	Bezek	x	Bezek - Kolonia	x
Bezek Dębiński		Brzeziny	x	Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki		Majdan Zahorodyński	
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze	x	Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada			

Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji – edukacja jest istotnym elementem polityki społecznej. Wprawdzie w gminie istnieją dobre warunki zapewniające dostęp do usług w zakresie edukacji na poziomie przedszkola, niemniej jednak stopień zaspokojenia potrzeb w tym zakresie jest niezadawalający - odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolu samorządowym w 2015 roku wynosił zaledwie około 30%. W gminie odczuwa się brak miejsc opieki nad małym dzieckiem - brak żłobka oraz niewystarczającą liczbę miejsc w przedszkolach publicznych. Zdecydowanie lepiej wypada dostęp do szkół podstawowych. Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry, co jest rezultatem stałych remontów, modernizacji i tworzenia nowych.

Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji							
przedszkole							
Adolfin		Anusin		Bezek		Bezek - Kolonia	
Bezek Dębiński		Brzeziny		Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki		Majdan Zahorodyński	
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze		Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada	x		
oddziały podstawowe							
Adolfin		Anusin		Bezek	x	Bezek - Kolonia	
Bezek Dębiński		Brzeziny		Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki		Majdan Zahorodyński	
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze	x	Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada			
gimnazjum							
Adolfin		Anusin		Bezek		Bezek - Kolonia	
Bezek Dębiński		Brzeziny		Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki		Majdan Zahorodyński	
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze	x	Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada			
szkoła ponadgimnazjalna							
Adolfin		Anusin		Bezek		Bezek - Kolonia	
Bezek Dębiński		Brzeziny		Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki		Majdan Zahorodyński	
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze		Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada	x		

Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Dlatego też, za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary silnie identyfikowane przez mieszkańców jako miejsca kształtujące tożsamość gminy, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie, charakter i świadomość mieszkańców. Na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze obserwuje się ogromny deficyt jeśli chodzi o tego typu obszary. Główna przestrzeń publiczna, w postaci rynku wraz z parkiem miejskim (w obrebie Siedliszcze Osada), nie jest zagospodarowana w sposób reprezentacyjny, ponadto nie zaspokaja potrzeb mieszkańców całej gminy. Pozostałe przestrzenie publiczne zidentyfikowane w gminie miejsko – wiejskiej to: targowisko (Siedliszcze Osada), zbiornik retencyjny (Majdan Zahorodyński). Przestrzenie wymagają pilnych działań rewitalizacyjnych celem ożywienia i poprawy jakości ich życia mieszkańców gminy.

Przestrzenie publiczne							
Adolfin		Anusin		Bezek		Bezek - Kolonia	
Bezek Dębiński		Brzeziny		Chojeniec		Chojeniec - Kolonia	
Dobromyśl		Kamionka		Krowica		Kulik	
Kulik - Kolonia		Lechówka		Lipówki		Majdan Zahorodyński	x
Marynin		Mogilnica		Chojno Nowe Pierwsze		Chojno Nowe Drugie	
Romanówka		Stare Chojno		Stasin Dolny		Wola Korybutowa Pierwsza	
Wola Korybutowa Druga		Wola Korybutowa Kolonia					
Siedliszcze	x	Siedliszcze Kolonia		Siedliszcze Osada		x	

2.5 Czynniki techniczne – w szczególności stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz stopień niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze znajdują się obiekty i budynki, według stopnia niefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. Posłużono się wskaźnikiem opisującym udział budynków wymagających pilnego remontu (dot. ocieplenia i wymiany okien). W większości sołectw/obrębów gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze występują problemy związane z efektywnym korzystaniem z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

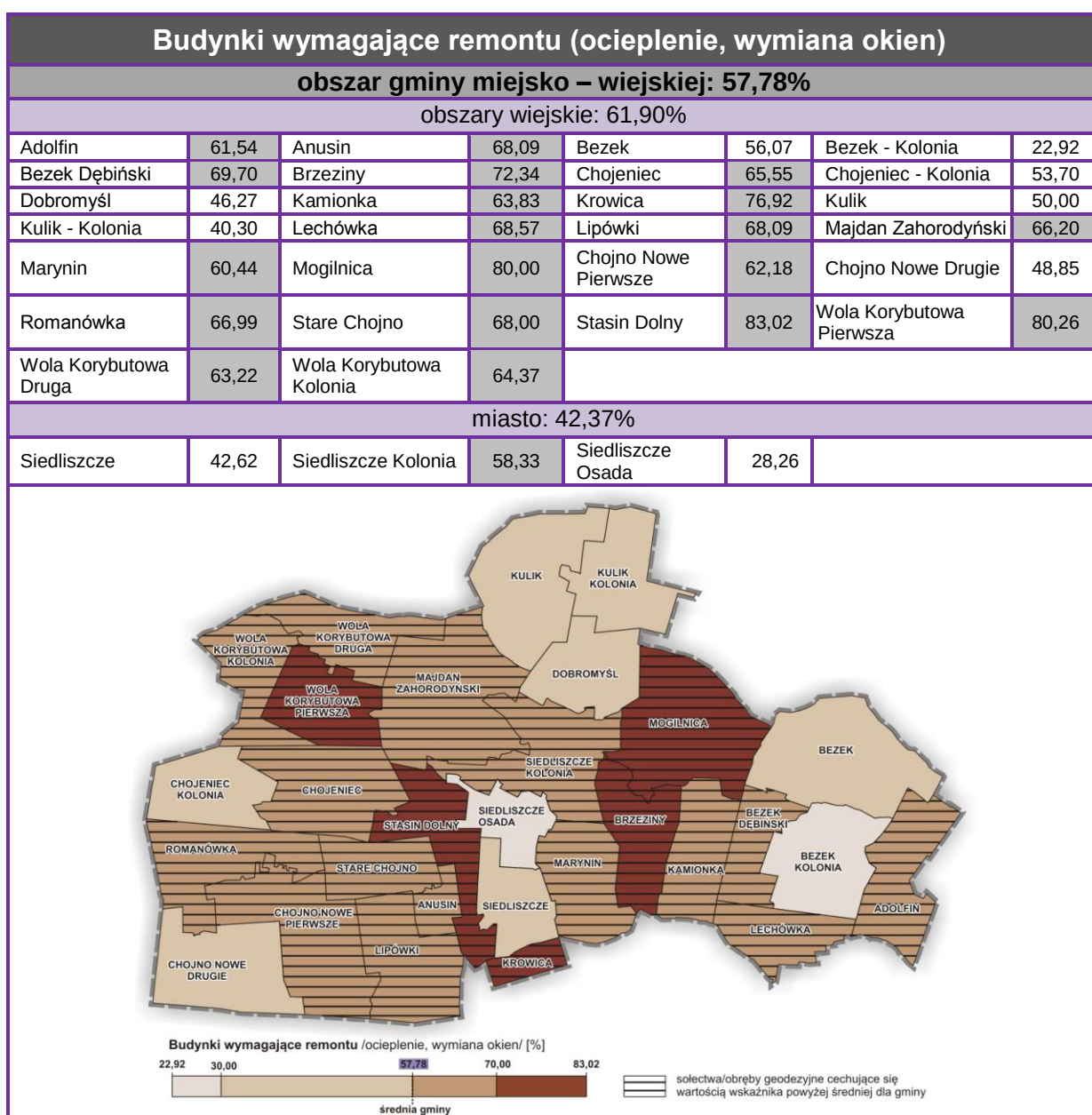

Tabela 20. Zestawienie wskaźników wskazujących stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany – sfera społeczna

[illegible]

KROWICA	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↓	↑	↓	↑	↓	8
KULIK	↑	↓	↑	↑	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↑	6
KULIK - KOLONIA	↑	↑	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↓	6
LECHÓWKA	↑	↑	↓	↓	↑	↓	↓	↑	↑	↓	↑	↓	↓	7
LIPÓWKI	↑	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↑	↓	6
MAJDAN ZAHORODYŃSKI	↑	↑	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↑	↓	↑	↑	↑	5
MARYNIN	↓	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	9
MOGILNICA	↑	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↑	↑	↓	↓	↓	↑	7
CHOJNO NOWE PIERWSZE	↓	↑	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↑	↑	↑	↓	↑	5
CHOJNO NOWE DRUGIE	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↓	↓	↓	↑	↓	↓	10
ROMANÓWKA	↑	↑	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↓	8
STARE CHOJNO	↓	↑	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↑	↑	↑	↓	5
STASIN DOLNY	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	7
WOLA KORYBUTOWA PIERWSZA	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑	9
WOLA KORYBUTOWA DRUGA	↑	↓	↓	↑	↓	↑	↑	↑	↓	↓	↑	↑	↓	6
WOLA KORYBUTOWA KOLONIA	↓	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↑	↑	↑	↓	↑	6
SIEDLISZCZE	↓	↑	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↓	↓	↑	↑	8

SIEDLISZCZE KOLONIA														9
SIEDLISZCZE OSADA														8

Tabela 23. Zestawienie wskaźników wskazujących stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany – sfera gospodarcza, środowiskowa, funkcjonalno – przestrzenna oraz techniczna

SOŁECTWO	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W ODNIESIENIU DO WARTOŚCI ŚREDNIEJ DLA GMINY:															ŁĄCZNE ZESTAWIENIE OCENY STANU KRYZYSOWEGO
	 WSKAZUJĄCA NA BRAK STANU KRYZYSOWEGO W DANEJ SFERZE WSKAZUJĄCA NA WYSTĘPOWANIE STANU KRYZYSOWEGO W DANEJ SFERZE															
	SFERA GOSPODARCZA						SFERA ŚRODOWISKOWA			SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA			SFERA TECHNICZNA	SUMA STANÓW KRYZYSOWYCH (4 SFERY)	SFERA SPOŁECZNA – STAN KRYZYSOWY	
	Ilość podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Ilość [podmiotów nowozarejestrowanych w latach 2010 - 2015]	Ilość podmiotów wyrejestrowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych	liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie bezrobotnych	Zanieczyszczenie powietrza benzo/a/pirenem	Ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe niezbędne do unieszkodliwienia [kg/M]	Ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe niezbędne do unieszkodliwienia [kg/km ²]	Udział budynków bez dostępu do sieci wodociągowej	udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej	Dostępność komunikacyjna (jakość nawierzchni dróg)	Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu (ocieplenie, wymiana okien itp.)			
ADOLFIN														8	6	14
ANUSIN														7	7	14
BEZEK														4	5	9
BEZEK - KOLONIA														4	7	11

BEZEK DĘBIŃSKI														6	10	16
BRZEZINY														6	9	15
CHOJENIEC														5	8	13
CHOJENIEC - KOLONIA														6	7	13
DOBROMYŚL														4	5	9
KAMIONKA														6	2	8
KROWICA														8	8	16
KULIK														4	6	10
KULIK - KOLONIA														7	6	13
LECHÓWKA														8	7	15
LIPÓWKI														9	6	15
MAJDAN ZAHORODYŃSKI														8	5	13
MARYNIN														10	9	19

MOGILNICA														6	7	13
CHOJNO NOWE PIERWSZE														5	5	10
CHOJNO NOWE DRUGIE														6	10	16
ROMANÓWKA														6	8	14
STARE CHOJNO														8	5	13
STASIN DOLNY														9	7	16
WOLA KORYBUTOWA PIERWSZA														7	9	16
WOLA KORYBUTOWA DRUGA														6	6	12
WOLA KORYBUTOWA KOLONIA														5	6	11
SIEDLISZCZE														6	8	14
SIEDLISZCZE KOLONIA														6	9	15
SIEDLISZCZE OSADA														8	8	16

Kolorem szarym oznaczono sołectwa, w których występuje koncentracja problemów natury gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno – przestrzennej i technicznej

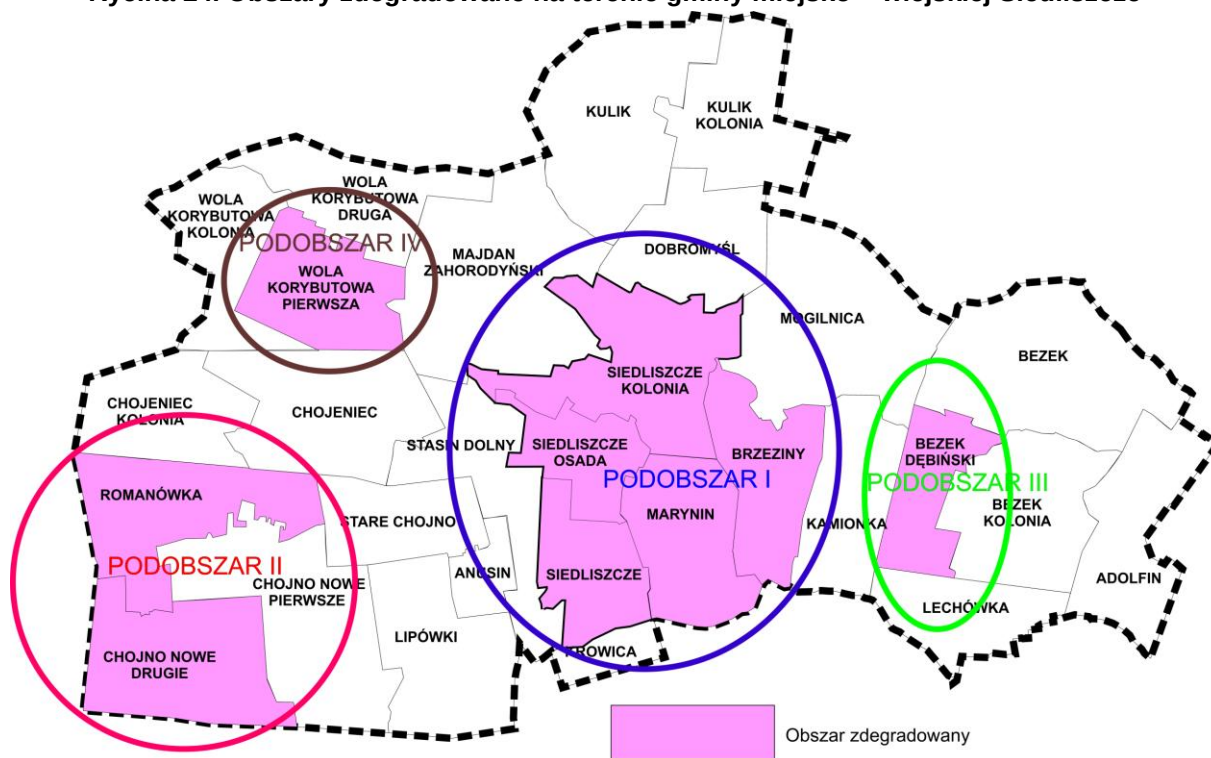
Kolorem fioletowym oznaczono sołectwa, w których występuje koncentracja problemów społecznych

Kolorem czerwonym oznaczono sołectwa, w których koncentrują się problemy społeczne, współwystępujące z problemami gospodarczymi, środowiskowymi, funkcjonalno – przestrzennymi i technicznymi – obszar zdegradowany

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny. Mając na uwadze przeprowadzoną gruntowną analizę uwarunkowań wewnętrznych, czynników kryzysowych oraz zasięgów problemów występujących w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze jako obszary zdegradowane wskazuje się 9 jednostek (sołectwa i obręby geodezyjne), które cechują się nagromadzeniem zjawisk i problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym. Zidentyfikowano obszar zdegradowany na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze, który swoim zasięgiem obejmuje 4 podobszary, nieposiadających ze sobą wspólnych granic, a mianowicie:

- ❖ podobszar I obejmuje 4 jednostki urbanistyczne (sołectwa i obręby), położone w centralnej i południowej części gminy miejsko - wiejskiej, tj.: Siedliszcze, Siedliszcze Osada, Siedliszcze Kolonia, Brzeziny i Marynin. Podobszar I zajmuje powierzchnię 2487,13ha, stanowiąc 16,26% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 1936 osób, stanowiąc 27,80% ludności gminy;
- ❖ podobszar II obejmuje 2 sołectwa, położone w południowo - wschodniej części gminy miejsko - wiejskiej, tj.: Romanówka i Chojno Nowe Drugie. Podobszar II zajmuje powierzchnię 1261,02ha, stanowiąc 8,24% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 569 osób, stanowiąc 8,17% ludności gminy;
- ❖ podobszar III obejmuje sołectwo Bezek Dębiński, położone we wschodniej części gminy miejsko – wiejskiej. Podobszar III zajmuje powierzchnię 336,24ha, stanowiąc 2,20% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 111 osób, stanowiąc 1,59% ludności gminy;
- ❖ podobszar IV obejmuje sołectwo Wola Korybutowa Pierwsza, położone w północno - zachodniej części gminy miejsko - wiejskiej, Podobszar IV zajmuje powierzchnię 485,6ha, co stanowi 3,17% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 229 osób, co stanowi 3,29% ludności gminy.

Rycina 24. Obszary zdegradowane na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze

Cały wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową obszar zdegradowany, obejmujący 4 podobszary, zajmuje 4570,01ha stanowiąc 29,87% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez 2845 osób stanowiąc 40,85% ludności ogółem. Obszar cechuje się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w różnych sferach. Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów w trzech sferach:

- ❖ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ❖ przestrzennej – poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy, uporządkowanie przestrzeni publicznej;
- ❖ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia;
- ❖ środowiskowej – poprawa jakości środowiska naturalnego przyczyniająca się do poprawy komfortu życia w gminie.

W tabeli poniżej, w sposób syntetyczny przedstawiono wielkość analizowanych wskaźników poszczególnych podobszarów składających się na obszar zdegradowany w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze.

Tabela 24. Wskaźniki poszczególnych podobszarów składających się na obszar zdegradowany (sfera społeczna, gospodarcza i środowiskowa)

Sołectwo	Powierzchnia [ha] – udział % gminy		Liczba zamieszkujących osób w 2015 – udział ludności ogółem		SFERA SPOŁECZNA													SFERA GOSPODARCZA							SFERA ŚRODOWISKOWA		
			Gęstość zaludnienia os/km ²	Zmiany liczby ludności %	Współczynnik starości demograficznej [os/100M]	Wskaźnik obciążenia demograficznego	Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego (ogółem)	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	Wskaźnik młodości demograficznej	Przyrost naturalny	Wskaźnik salda migracji	Liczba przestępstw kryminalnych w przeliczeniu na 100M	liczba interwencji domowych w przeliczeniu na 100M	Frekwencja w wyborach samorządowych [%]	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	Ilość przedsiębiorstw na 10 mieszkańców	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów wyrejestrowanych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych [%]	Liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	Zanieczyszczenie powietrza benzo(a)pirenem - występuje	Ilość odpadów zawierających azbest na 1 mieszkańca (kg/M)	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na km ² [kg/km ²]			
PODOBSZAR I																											
Siedliszcze	1041,61ha 6,81%	1160 os. 16,66%	111,37	25,27	18,60	60,05	5,86	5,34	19,09	1,72	-0,43	1,29	1,3	52,34	0,52	3,06	0,60	0,43	5,86	31,88	68,12	x	367,11	408,84			
Siedliszcze Osada	32,10ha 0,21%	106 os. 1,52%	330,22	14,38	21,70	64,62	0	0	18,39	-9,43	0,94	0	0	48,28*	0	7,17	0,94	0,94	5,66	60	80	x	294,62	972,78			
Siedliszcze Kolonia	523,18ha 3,42%	223 os. 3,20%	45,62	11,50	18,38	58,61	0	0	17,92	-8,97	-1,79	0	0	50*	0	6,90	0,45	0,90	2,24	0	80	x	709,25	302,31			

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2023

Brzeziny	453,80ha 2,97%	224 os. 3,22%	49,36	6,16	15,18	60,56	4,91	4,46	23,21	-4,46	-1,34	0,89	0,9	30	0	5,41	0	0,66	10,27	17,39	47,83	x	510,27	251,88
Marynin	436,45ha 2,85	223 os. 3,20	51,09	13,20	18,39	61,87	4,48	4,04	20,18	-8,97	-3,59	1,35	1,8	51,57	0,45	3,30	0	0,61	5,38	16,67	75	x	1054,99	539,04
PODOBSZAR II																								
Chojno Nowe Drugie	644,94ha 4,22%	326 os. 4,68%	50,55	13,59	20,86	59,22	3,68	2,45	16,56	-9,2	-3,37	0,92	0,6	30,48	0	2,24	0	1,31	0	0	0		1218,75	616,05
Romanówka	616,09ha 4,03%	243 os. 3,49%	39,44	19,70	23,05	65,54	5,35	5,35	16,87	-8,23	1,65	0	0	30,97	0	2,75	1,75	0	10,7	30,77	53,85		634,91	250,42
PODOBSZAR III																								
Bezek Dębiński	336,24ha 2,20%	111 os. 1,59%	33,01	8,82	11,71	75	12,61	12,61	31,53	-18,02	-3,6	0,9	1,8	17,35	0	0,78	0,89	0	8,11	55,56	64,44		586,67	193,67
PODOBSZAR IV																								
Wola Korybutowa Pierwsza	485,61ha 3,17%	229 os. 3,29%	47,16	10,10	20,52	58,9	7,42	3,49	17,03	-8,73	1,31	0,87	0	36,46	0,44	4,08	0,9	0,9	5,24	66,67	66,67		771,77	363,94
Gmina miejsko- wiejska	15297,24	6963	45,52	14, 5	18,28	58,75	4,9	3,9	19,43	-5,46	-0,66	0,85	1	44,62	0,32	3,70	0,36	0,37	5,27	29,16	61,31	x	704,22	320,55
Obszar wiejski	13700,35	5474	39,96	12,52	18,91	59,27	6,32	4,9	19,11	-6,76	-0,35	0,77	1	42,59	0,29	2,78	0,24	0,35	5,26	8,47	59,03	x	783,24	313,0
Obszar miejski	1596,89	1489	93,24	22,45	15,98	56,83	4,57	4,16	20,62	-0,67	-0,54	1,01	1	51,76	0,40	7,12	0,6	0,47	5,31	31,65	69,82	x	413,19	385,27

* frekwencja porównana do średniej dla obszaru miejskiego, z uwagi na duże dysproporcje pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi

Tabela 25. Wskaźniki poszczególnych podobszarów składających się na obszar zdegradowany (sfera przestrzenno infrastrukturalna i techniczna)

Sołectwo	SFERA PRZESTRZENNO - INFRASTRUKTURALNA						SFERA TECHNICZNA
	Ilość budynków bez dostępu do sieci wodociągowej	Ilość budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej	Dostępność komunikacyjna	Jakość przestrzeni publicznych	Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportu i rekreacji	Dostęp do infrastruktury społecznej (żłobek)	Budynki wymagające remontu (ocieplenie, wymiana okien)
PODOBSZAR I							
Siedliszcze	5,08	41,65	brak ścieżek rowerowych, niewystarczająca ilość chodników i oświetlenia	zła	wystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	42,62
Siedliszcze Osada	100	100	brak ścieżek rowerowych, niewystarczająca ilość chodników i oświetlenia	zła	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	28,26
Siedliszcze Kolonia	19,44	80	brak ścieżek rowerowych, niewystarczająca ilość chodników i oświetlenia	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	58,33
Brzeziny	4,26	36,17	zła jakość nawierzchni brak chodników i oświetlenia niewystarczająca komunikacja publiczna brak ścieżek rowerowych,	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	72,34
Marynin	21,98	78,02	brak chodników i oświetlenia brak ścieżek rowerowych,	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	60,44

PODOBSZAR II							
Chojno Nowe Drugie	19,85	96,95	brak chodników i oświetlenia brak ścieżek rowerowych,	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	48,85
Romanówka	29,13	70,87	brak chodników i oświetlenia brak komunikacji publicznej brak ścieżek rowerowych,	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	66,99
PODOBSZAR III							
Bezek Dębiński	42,42	57,58	brak chodników i oświetlenia brak ścieżek rowerowych,	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	69,7
PODOBSZAR IV							
Wola Korybutowa Pierwsza	29,89	70,11	brak chodników brak komunikacji publicznej	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	80,26
Gmina miejsko-wiejska	24,07	66,28					57,78
Obszar wiejski	26,42	72,42	brak chodników i oświetlenia brak komunikacji publicznej brak ścieżek rowerowych,	brak	niewystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	61,9
Obszar miejski	15,25	43,31	brak ścieżek rowerowych,	zła jakość przestrzeni publicznych	wystarczające	brak opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	42,37

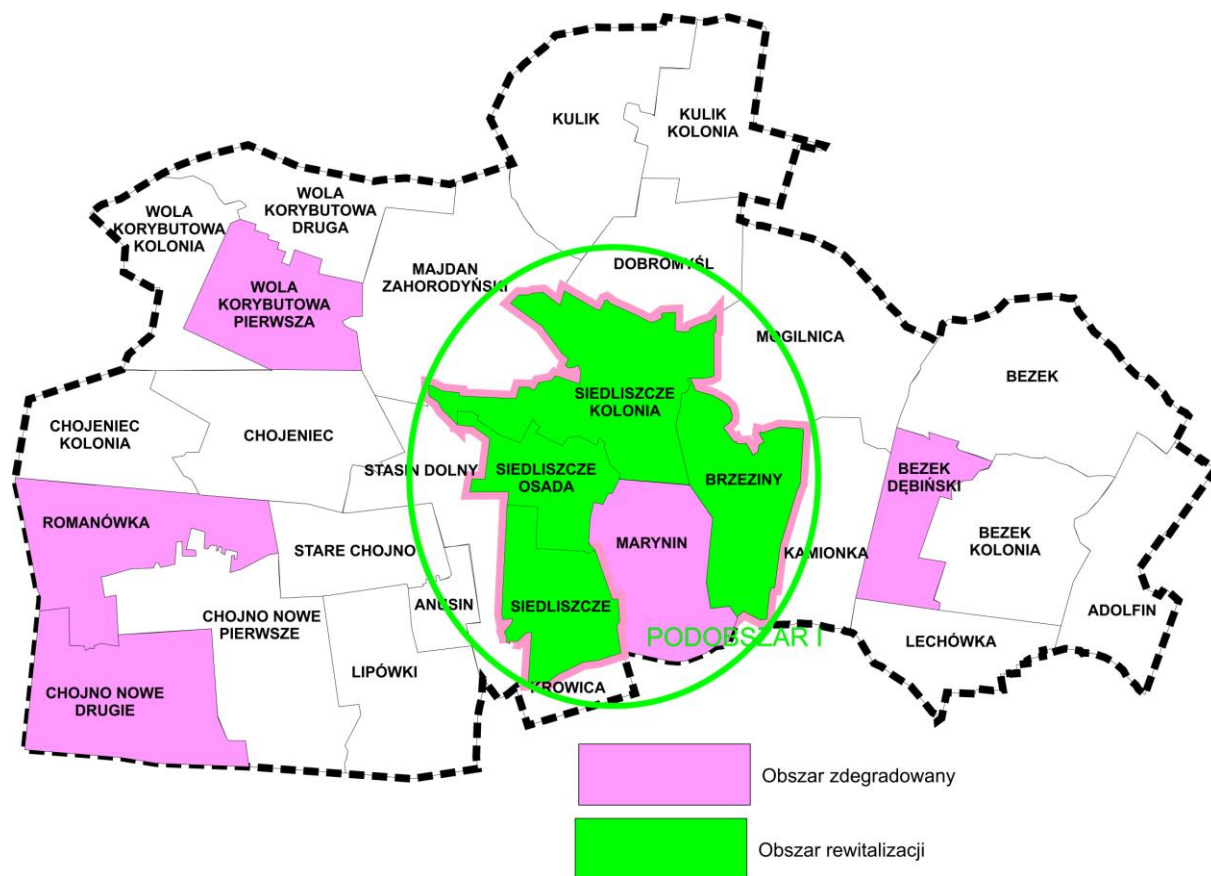
3. DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się **jako obszar rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnią wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Ze względu na fakt, iż **wyznaczony obszar zdegradowany, stanowi 29,87% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez 40,85% ludności ogółem** (w myśl ustawy o rewitalizacji oraz Wytycznych... zostały przekroczone warunki brzegowe), niezbędne było przeprowadzenie dalszej analizy, celem wyodrębnienia obszarów rewitalizacji. Kluczowe znaczenie dla wyboru obszaru rewitalizacji, odegrały konsultacje społeczne.

W związku z wynikami delimitacji, która wskazała jako obszar zdegradowany 9 sołectw w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze (zajmujący niemal 30% powierzchni Gminy miejsko - wiejskiej i zamieszkały przez blisko 41% mieszkańców) oraz odnosząc się do Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju oraz Ustawy o rewitalizacji z dn. 3 października 2015r., które wskazują iż obszar rewitalizacji nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni miasta oraz obejmować więcej niż 30% ludności, zaszła konieczność ograniczenia obszaru rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego. Po wykonaniu szczegółowej analizy obszaru, na podstawie informacji dotyczących rozwoju Gminy oraz wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych, wybrano sołectwa i obręby cechujące się kumulacją negatywnych zjawisk. Wyznaczono 1 podobzar rewitalizacji, obejmujący 3 obręby geodezyjne: Siedliszcze, Siedliszcze Osada, Siedliszcze Kolonia oraz 1 sołectwo: Brzeziny. Podobzar zajmuje powierzchnię 2050,69 ha, stanowiąc 13,41% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 1713 osób, stanowiąc 24,60% ludności gminy;

Obszar rewitalizacji składający się z 1 podobzaru zajmuje powierzchnię 20,51 km², co stanowi 13,41% powierzchni gminy a zamieszkuje go 1713 osób, co stanowi 24,60% ludności Gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze.

Rycina 25. Obszar rewitalizacji w gminie miejsko – wiejskiej Siedliszcze

opracowanie własne

SPIS RYCIN

- Rycina 1. Położenie gminy Siedliszcze w województwie lubelskim i powiecie chełmskim
- Rycina 2. Podział administracyjny gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze
- Rycina 3. Jednostki analityczne gminy Siedliszcze
- Rycina 4. Gmina miejsko – wiejska Siedliszcze na tle Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik Oleśniki”
- Rycina 5. Zmiana liczby ludności w latach 2013 – 2015 w poszczególnych sołectwach gminy Siedliszcze
- Rycina 6. Gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Siedliszcze
- Rycina 7. Przyrost naturalny w latach 2013 - 2015 w gminie Siedliszcze
- Rycina 8. Saldo migracji w sołectwach gminy Siedliszcze na 2015 r
- Rycina 9. Zmiana liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013 i 2015 roku wg sołectw gminy Siedliszcze
- Rycina 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Siedliszcze
- Rycina 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Siedliszcze
- Rycina 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu bezrobocia w 2015 roku w gminie Siedliszcze
- Rycina 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu niepełnosprawności
- Rycina 14. Rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty” wg sołectw w gminie Siedliszcze (2013 i 2015r.)
- Rycina 15. Frekwencja w wyborach samorządowych
- Rycina 16. Frekwencja w wyborach na Prezydenta RP
- Rycina 17. Organizacje pozarządowe w 2013 i 2015 roku w sołectwach gminy Siedliszcze
- Rycina 18. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w sołectwach gminy Siedliszcze w 2015 roku
- Rycina 19. Szlaki turystyczne na terenie gminy Siedliszcze
- Rycina 20. Lubelskie Zagłębie Węglowe
- Rycina 21. Obszary chronione na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze
- Rycina 22. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku
- Rycina 23. Sieć szerokopasmowego Internetu
- Rycina 24. Zasoby mieszkaniowe powiatu chełmskiego – przyrost liczby mieszkań w stosunku do 2010 roku
- Rycina 25. Obszary zdegradowane na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze
- Rycina 26. Obszar rewitalizacji na terenie gminy miejsko – wiejskiej Siedliszcze

SPIS TABEL

- Tabela 1. Zmiana liczby ludności w latach 2005 – 2015 (wariant I)
- Tabela 2. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015 (wariant II)
- Tabela 3. Szacunkowy przyrost liczby ludności w latach 2015 – 2045 uwzględniający Prognozę ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu
- Tabela 4. Podmioty gospodarki gospodarczej wg sektorów własnościowych w gminie Siedliszcze w latach 2010 – 2015
- Tabela 5. Podmioty gospodarki wg sekcji PKD 2007 w gminie Siedliszcze w latach 2010-2015
- Tabela 6. Podmioty gospodarcze według klas wielkości
- Tabela 7. Liczba pracujących według sektorów ekonomicznych
- Tabela 8. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010 – 2015
- Tabela 9. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015
- Tabela 10. Prognoza dochodów i wydatków do 2022 roku
- Tabela 11. Wykaz przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej
- Tabela 12. Wykaz umów o dofinansowanie podpisanych przez gminy i ich jednostki podległe
- Tabela 13. Wykaz umów o dofinansowanie podpisanych przez gminę miejsko – wiejską w partnerstwie
- Tabela 14. Wykaz umów o dofinansowanie podpisanych przez przedsiębiorców i organizacje pozarządowego gminy miejsko - wiejskiej
- Tabela 15. Wybrane wskaźniki charakteryzujące gminę na tle powiatu, województwa i kraju
- Tabela 16. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Siedliszcze- stan na 31.12.2015 rok
- Tabela 17. Wytwarziska eksploatacyjne na terenie gminy Siedliszcze wymagające rekultywacji
- Tabela 18. Wykaz JCWP na terenie gminy miejsko - wiejskiej Siedliszcze
- Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe gminy Siedliszcze w latach 2010 – 2015
- Tabela 20. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne oraz udział mieszkań wyposażonych w instalacje w latach 2010 – 2015 w gminie Siedliszcze
- Tabela 21. Wykaz obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków
- Tabela 22. Zestawienie wskaźników wskazujących na stan kryzysowy i wyznaczający obszar zdegradowany – sfera społeczna
- Tabela 23. Zestawienie wskaźników wskazujących na stan kryzysowy i wyznaczający obszar zdegradowany – sfera gospodarcza, środowiskowa, funkcjonalno – przestrzenna oraz techniczna
- Tabela 24. Wskaźniki poszczególnych podobszarów składających się na obszar zdegradowany (sfera społeczna, gospodarcza i środowiskowa)
- Tabela 25. Wskaźniki poszczególnych podobszarów składających się na obszar zdegradowany (sfera przestrzenno infrastrukturalna i techniczna)

SPIS WYKRESOW

- Wykres 1. Ludność gminy według płci w latach 2013-2015
- Wykres 2. Struktura wieku ludności w sołectwach w gminie Siedliszcze (%) - 2015 rok
- Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2045 – wariant I
- Wykres 4. Prognoza demograficzna dla gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2045 – wariant II
- Wykres 5. Szacunkowy przyrost ludności w latach 2016-2045 na podstawie Prognozy ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu
- Wykres 6. Liczba i rodzaje przestępstw popełnionych na terenie gminy Siedliszcze w latach 2013-2015
- Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Siedliszcze w latach 2010-2015
- Wykres 8. Liczba podmiotów gospodarczych wg poszczególnych sekcji PKD 2007 w gminie Siedliszcze w latach 2010 - 2015 roku
- Wykres 9. Struktura ilościowa gospodarstw rolnych w gminie Siedliszcze
- Wykres 10. Rodzaje upraw na terenie gminy Siedliszcze (powierzchnia zasiewu)
- Wykres 11. Liczba pracujących w gminie Siedliszcze w latach 2010 – 2015
- Wykres 12. Pracujący wg płci w gminie Siedliszcze w latach 2010 – 2015
- Wykres 13. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminie Siedliszcze w latach 2010-2015
- Wykres 14. Liczba bezrobotnych w gminie Siedliszcze w latach 2013– 2015
- Wykres 15. Dochody i wydatki w latach 2010-2014
- Wykres 16. Dochody ogółem i dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy Siedliszcze w latach 2010-2015
- Wykres 17. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy Siedliszcze w latach 2010-2015
- Wykres 18. Udział dofinansowania gminy i jednostek strukturalnych z poszczególnych Programów Operacyjnych gminy Siedliszcze w latach 2007-2013
- Wykres 19. Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe w gminie Siedliszcze w 2015 roku oraz powiatu chełmskiego